

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Uğraş AKGÜL

Balıkesir, 2016

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Uğraş AKGÜL

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Sebahattin ŞİMŞİR

Balıkesir, 2016

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ONAYI

Enstitümüzün Tarih Anabilim Dalı'nda 201212517011 numaralı Mehmet Uğraş AKGÜL'ün hazırladığı "Türk Mukavemet Teşkilatı" konulu ~~DOKTORA/YÜKSEK LİSANS~~ tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 05.02.2016 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

Başkan

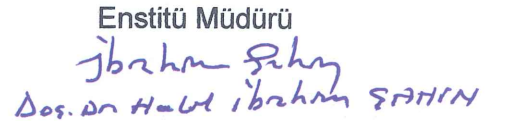
Üye (Danışman)
Doç. Dr. Sebahattin ŞİMŞİR

Üye (Başkan)
Prof. Dr. Ahmet KOLBAŞI

Üye
Doç. Dr. Filiz ÇOLAK

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

.05./02./2016

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN

ÖZET

TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI

AKGÜL, Mehmet Uğraş
Yüksek Lisans, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sebahattin ŞİMŞİR
2016, V+108 Sayfa

Kıbrıs adası, sahip olduğu stratejik konumdan dolayı yüzyıllardan beri çok farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle bu çalışma yapılırken önce adanın Türkiye ve dünya açısından jeopolitik önemine değinilmiştir.

Kıbrıs sorununun temelleri, Kıbrıs'ı da "Büyük Yunanistan'ın" sınırları içerisinde gösteren ve 1796 yılında yayınlanan ilk "Megali İdea" haritasıyla birlikte atılmıştır. Kıbrıs'ta ENOSİS'e yönelik asıl olaylar, adanın yönetiminin 1878 yılında Osmanlı Devleti tarafından, Rusya'ya karşı desteğini alabilmek için geçici bir süre için İngiltere'ye bırakılmasıyla başlamış ve giderek tırmanmıştır.

2. Dünya Savaşı sonrası dünya konjonktüründe sömürgelerin bağımsızlıklarını kazanma sürecine girilmesi nedeniyle, Rum'lar silahlı mücadeleye başlamıştır. 1 Nisan 1955'te EOKA Örgütü kurulmuştur.

EOKA şiddeti karşısında Kıbrıs Türk toplumu içinde 1955'ten itibaren direniş örgütleri kurmuştur. Ancak kurulan bu örgütler etkili olamamıştır. Bu nedenle, Kasım 1957'de Türk Silahlı Kuvvetleri öncülüğünde, TMT kurulmuştur. TMT, Ağustos 1958'den 1963'e kadar gayri nizami harp yöntemlerine göre çalışan, gizli bir yeraltı direniş örgütü olmuştur. 21 Aralık 1963 tarihinden itibaren ise yerüstüne çıkarak herkesçe bilinen silahlı güç olmuştur. TMT Ada'daki Türk toplumundan ve Türk Silahlı Kuvvetlerinden aldığı destekle 1963 sonrasında, 11 yıl boyunca Türk halkının canını, malını ve namusunu koruma görevini başarıyla yerine getirmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: TMT, ENOSİS, EOKA.

ABSTRACT

THE TURKISH RESISTANCE ORGANISATION

AKGÜL, Mehmet Uğraş
The Institute of Social Science
And Postgraduate Study in History
Adviser: Doç. Dr. Sebahattin ŞİMŞİR
2016, V+108 Pages

Cyprus island has hosted various civilizations due to its strategic location on the Eastern Mediterranean region. Because of this reason, while studying this, firstly, I tried to mention the geopolitical importance of the island for Turkey and world.

The origin of the Cyprus problem was based with the first "Megali Idea" map, published in 1796 and showing the Cyprus in "Great Greece" borders. The real events for the goal of ENOSIS have started with the leaving of the governing of the Cyprus temporarily by Otoman Empire for support of England against Russia in 1878 and gradually increased. Armed struggle based on liberation processes stemming out from the world conjuncture after the Second World War. EOKA established on April 1, 1955.

Turkish Cypriotes organized resistance organs against EOKA atrocities as of 1955. However these organs were not be successful. TMT was therefore established on November 1957 by Turkish Army Force. TMT was an underground resistance organ working according to unconventional warfare methods from August 1958 to 1963. It revealed itself as of December 21, 1963 and turned out to be military force Which known by every body.

Consequently, in Cyprus, the need of Turkish society and Turkish Army Force TMT completed its duty successfully in protecting the Turkish people's life, properties and honor with the support of them during 11 years after 1963.

KEYWORDS: TMT, ENOSIS, EOKA.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	III
ÇİZELGELER LİSTESİ	IV
KISALTMALAR	V
1. GİRİŞ	1
2. KIBRIS'IN JEOPOLİTİK ÖNEMİ VE KIBRIS SORUNUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	
2.1. Jeopolitik Terimi ve Anlamı	2
2.1.1. Coğrafi Unsurlar	2
2.1.2. Beşeri Unsurlar	3
2.2. Hâkimiyet Teorilerine Göre Kıbrıs	3
2.2.1. Deniz Hâkimiyet Teorisine Göre Kıbrıs	3
2.2.2. Kara Hâkimiyet Teorisine Göre Kıbrıs	4
2.2.3. Kenar Kuşak Teorisine Göre Kıbrıs	5
2.2.4. Hava Hâkimiyet Teorisine Göre Kıbrıs	6
2.3. Kıbrıs Jeopolitiğinin Genel Değerlendirmesi	7
2.3.1. Kıbrıs'ın Türkiye Açısından Önemi	9
3. KIBRIS'IN TARİHSEL SÜRECİ	
3.1. Osmanlı Hâkimiyetinden Önce Kıbrıs	12
3.2. Osmanlı Hâkimiyeti Döneminde Kıbrıs	12
3.3. İngiliz Hâkimiyeti Döneminde Kıbrıs	16
3.3.1. 1950 Plebisiti	19
3.4. Kıbrıs Cumhuriyeti	24
4. TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI ÖNCESİ KURULAN ÖRGÜTLER	
4.1. Kıbrıs'ta Meşru Müdafaa	30
4.2. Kıbrıs Türk Mukavemet Birliği	31
4.3. Volkan	32
4.4. 9 Eylül Cephesi	32
4.5. TMT Öncesi Kurulan Örgütlerin Direnişe Tecrübe Aktarımı	33
5. TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI'NIN KURULUŞU VE TEŞKİLATLANMASI	
5.1. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Kuruluşu	35
5.2. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Kuruluş Amacı	38
5.3. Kıbrıs İstirdat Projesi	41
5.4. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Çekirdek Kadrosu	42
5.5. Örgüt Teşkilatı	44
5.5.1. 1958-1960 Dönemi Teşkilatlanma	44
5.5.2. 1961-1964 Dönemi Teşkilatlanma	45
5.5.3. 1964-1976 Dönemi Teşkilatlanma	47
5.5.4. Sancak Teşkilleri	48
5.5.4.1. Lefkoşa Sancağı	48
5.5.4.2. Larnaka Sancağı	48
5.5.4.3. Baf Sancağı	49
5.5.4.4. Limasol Sancağı	50
5.5.4.5. Erenköy Sancağı	50
5.5.4.6. Mağusa Sancağı	51

	Sayfa No
5.5.4.7. Boğaz Sancağı	52
5.5.4.8. Lefke Sancağı	52
5.5.4.9. Yeşilirmak Sancağı	53
5.5.4.10. Serdarlı Sancağı	54
5.5.4.11. Mehmetçik Sancağı	55
5.6. Personel İşleri	55
5.7. İstihbarat ve Haberleşme Sistemleri	56
5.7.1. TMT'nin Kıbrıs'ta Haberleşme Sistemleri	58
5.7.2. TMT Genel Karargâhı -TMT Lideri Arasında Haberleşme	61
5.8. Harekât ve Eğitim	61
5.8.1. Türkiye'de Verilen Eğitim	62
5.8.2. Kıbrıs'ta Verilen Eğitim	63
5.9. İkmal İşleri	63
5.9.1. Silah ve Mühimmat İkmali	64
5.10. Diğer Hususlar	68
5.10.1. Disiplin	68
5.10.2. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Bildiri ve Yayınları	68
5.10.2.1. Bildirileri	69
5.10.2.2. Nacak Gazetesi	70
6. TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI'NIN YERÜSTÜNE ÇIKIŞI	
6.1. 21 Aralık 1963 Öncesi Yaşananlar	71
6.2. 21 Aralık 1963 ve Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Yerüstüne Çıkması	72
6.3. Kıbrıs Barış Harekâtı ve Türk Mukavemet Teşkilatı	74
6.4. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Resmi Ordu Haline Getirilmesi	76
7. SONUÇ	
7.1. Kıbrıs'ta Milli Mücadeleyi Gerekli Kılan Etmenler	77
7.2. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Milli Mücadeledeki Yeri	79
EKLER	82
KAYNAKÇA	104

ÖNSÖZ

Kur'an, Türk Bayrağı ve silah üzerine yani inanç, şeref, haysiyet ve bekanın sembolleri üzerine yemin eder TMT'ye katılanlar. Yeminlerinde gerekirse hayatlarını seve seve feda eyleyeceklerini ifade ederler. Bu durumu Türk Milli Mücadelesinin Kuva-yi Milliye ruhu ile özdeşleştirmemden dolayı TMT üzerinde çalışmayı kendime görev addettim. Kıbrıs'ta yaşananların daha iyi anlaşılmasının Milli Şuuru besleyerek farkındalığı arttıracağını değerlendirmekteyim.

Öncelikle Kıbrıs'ta Türklerin varoluş mücadelesinde vatan toprağına kanından kan, canından can veren tüm kahraman şehit ve gazilerimizi saygıyla anar, şükranlarımı sunarım.

Hocam ve danışmanım Sayın Doç. Dr. Sebahattin ŞİMŞİR'e bu çalışmam boyunca bana sağladığı her türlü destek ve yönlendirmelerinden dolayı teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Yarbay İbrahim İlhan COŞKUN' a çalışmalarımnda sağladığı kolaylıklar ve yardımlarından dolayı minnettarım.

36 yaşından sonra tekrar öğrencilik yapmamda çok büyük sabır gösteren, desteklerini esirgemeyen eşim ve oğluma teşekkürlerimi sunarım.

Bana daha çocukluk dönemimde öncelikle "vatanımı ve bayrağıımı" sevmesini öğreten aileme şükranlarımı sunar, babamın en kısa sürede sağlığına kavuşmasını dilerim.

ÇİZELGELER LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 1 TMT'nin Kuruluş Döneminde Ankara Merkez Teşkilat Kadrosu	42
Çizelge 2 TMT'nin Kuruluş Döneminde Kıbrıs Merkez Teşkilat Kadrosu	43
Çizelge 3 1958-1961 Dönemi TMT Hiyerarşik Yapısı	45
Çizelge 4 1961 Sonrası TMT'de Yenilenen Birim İsimleri	45
Çizelge 5 1961-1964 Dönemi TMT Hiyerarşik Yapısı	45
Çizelge 6 TMT Lider Bilgileri	46
Çizelge 7 1964-1976 Dönemi TMT Hiyerarşik Yapısı	47
Çizelge 8 Mesaj Kod Tablosu	59

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AB	: Avrupa Birliği
AKEL	: Emekçi Halkın Çalışan Partisi (Anorthotikon Komma Ergazomenou Laou)
BM	: Birleşmiş Milletler (United Nations)
BŞK.	: Başkan
BYGM	: Basın Yayın Genel Müdürlüğü
CYBC	: Kıbrıs Yayın Kooperasyonu (Cyprus Broadcasting Cooperation)
EOKA	: Kıbrıslı Savaşçıların Ulusal Örgütü (Etniki Organosis Kiprion Agoniston)
KATAK	: Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu
KİP	: Kıbrıs'ı İstirdat Projesi
KITEMB	: Kıbrıs Türk Mukavemet Birliği
KEK	: Kıbrıs Ulusal Hareketi
KKTC.	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KM.	: Kilometre
KTFD	: Kıbrıs Türk Federe Devleti
KTMA	: Kıbrıs Türk Milli Arşivi
JUSMAT	: Türkiye'ye Yardım için Ortak Amerikan Askerî Kurulu (Joint US Military Mission for Aid to Turkey)
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TMT	: Türk Mukavemet Teşkilatı
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri

1. GİRİŞ

Kıbrıs adası sahip olduğu stratejik konumu gereği küresel güçler için her dönem elde edilmesi gereken hedef teşkil etmiştir. Bu nedenle ada birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun 1571 yılında Kıbrıs'ı topraklarına katması milli güvenlik ve devletin bekasının zorunlu kıldığı jeopolitik ve jeostratejik ihtiyacın sunucu idi. Adanın fethini müteakip Anadolu'dan getirilen Türkler buraya yerleştirilmiştir.

Türk toplumu Kıbrıs'ın 1878'de İngiliz yönetimine geçmesi sonrasında ise Rumların ENOSİS istekleriyle mücadele etmek zorunda kalmıştır. Yunan milliyetçiliği ve Rum Ortodoks Kilisesi maksadına ulaşmak için her yolu meşru saymış, çeşitli tedhiş hareketlerine ve teröre başvurmuştur. Kıbrıs'ın Yunanistan ile birleştirilmesi, Yunanlaştırılması için insanlık dışı hareketler yapmaktan geri kalmamışlardır.

2. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında uluslararası politikada sömürgelerin bağımsızlıklarını kazanma sürecine girilmesi nedeniyle değişen konjonktüre bağlı olarak adada Rumlar ENOSİS'i gerçekleştirmek için silahlı mücadeleye başvurmuşlardır. EOKA'nın 1 Nisan 1955'te sabotajlarla şiddet hareketlerine başlamıştır.

EOKA'nın adada başlattığı şiddet eylemlerinden korunmak isteyen Kıbrıs Türk toplumu 1955'ten itibaren bazı küçük çaplı direniş örgütleri kurmaya başlamıştır. Ancak bu örgütlerin Kıbrıs Türk toplumunun güvenliğini sağlama ve politik olarak net bir tutum ortaya koyma noktasında yetersiz kaldıkları için Türkiye önderliğinde 1957'nin sonlarına doğru TMT (Türk Mukavemet Teşkilatı) örgütü kurulmuştur. TSK (Türk Silahlı Kuvvetleri) emir komutasında kurulup mücadele eden TMT 1974 Mutlu Barış Harekâtı'na kadar Enosis'e geçit vermemiştir.

Kıbrıs Adasında yapılan mücadeleler analiz edildiğinde, bu mücadelelerin temelinde Kıbrıs'ta Rumların ENOSİS mücadelesi ile Türk halkının ENOSİS'e karşı mücadelesi yer almaktadır. Tarih göstermiştir ki Rumlar Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlama fikrinden asla vazgeçmeyecektir. Bu nedenle yakın geçmiş çok iyi etüt edilmelidir. Özellikle TMT'nin tarihte oynadığı rol çok iyi bilinmelidir.

2. KIBRIS'IN JEOPOLİTİK ÖNEMİ VE KIBRIS SORUNUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1. Jeopolitik Terimi ve Jeopolitiğin Önemi

Rudolf Kjellen İsveçre'nin sınırlarını konu edinen makalesinde ilk kez "jeopolitik" terimini kullanmıştır. 20. yüzyılın başında İsveçli akademisyen Rudolf Kjellen tarafından kullanılmaya başlanan Jeopolitik terimine zaman içerisinde değişik anlamlar yüklenmiştir. Yunanca geo (yerküre, dünya) ve politika kelimelerinin birleşmesi sonucunda oluşan Jeopolitik terimini ilk olarak kullanan Kjellen tarafından yapılan tanım, "Devletin coğrafi özellikleri ile siyaseti arasındaki ilişkileri inceleyen bir disiplindir" (Defay, 2005). Bu tanım bir başlangıç noktası olarak kabul edildiğinde jeopolitik sözcüğünün anlamı "Millî siyasetin tayini ve devletlerarası siyasi faaliyetlerin yürütülmesi üzerine coğrafi faktörlerin yaptığı etkileri araştıran ve ortaya çıkaran bir bilimdir" (Doğanay ve Atun, 1994). Başka bir ifade ile jeopolitik; coğrafyanın politikaya verdiği yöndür" (İlhan, 2005).

Jeopolitik, coğrafyadan faydalanarak çeşitli veriler üreten bir bilim dalıdır. Onun için, "coğrafyanın siyasi yorumu" ya da "coğrafyanın siyasete olan etkilerini inceleyen bilim dalı" denilebilir. Jeopolitik tek başına politika üretmez. Bir ülkenin bulunduğu coğrafi konumun politika üzerine etkisini yalnızlaştırmak pek uygun olmamaktadır. Ülkelerin yeryüzünde konumlandıkları yerler yanında, jeopolitiğin yapısında beşerî unsurlar yer almaktadır. Tarih ve kültür mevcut beşerî unsurların en önemlilerindedir. Devlet adamları/politikacılar ya da genel bir ifade ile karar vericiler karşılaştıkları durumları analiz ederken tarihten, kültürden aldıkları görüşleri, uluslararası ortamı ve buldukları coğrafyayı da değerlendirmeye etkili bir eleman olarak dâhil ederek karar vermektedirler. Jeopolitik değerlendirme yaparken coğrafi ve beşerî unsurlar dikkate alınmalıdır.

2.1.1. Coğrafi Unsurlar

Ülkelerin yerküre üzerinde bulunduğu yer, kıta içi veya kenar devlet olma durumu, denizlere açılma imkânı, güç merkezlerine uzaklığı ülkenin coğrafi konumudur.

Ayrıca ülke sınırları bir coğrafi bütünlük ortaya koyar. Ülke bir devletin egemenliğini uluslararası hukuka uygun bir biçimde icra ettiği yeryüzü parçasıdır

(Tetik, 2001). Bu demek oluyor ki; fiziki sınırlar devletin egemenliğinin de sınırlarıdır. Doğal çizilmiş, kritik arazi arızaları ile örtüşen sınırlar istikrarı sağlarken yapay sınırlar ülkeler arası çatışma ve anlaşmazlıkları devam ettiren önemli bir etkidir.

Saha genişliği ve stratejik kaynaklar bir diğer değişmeyen unsurdur. Saha genişliği elde bulunan kaynaklarla doğru orantılı olması bir ülkeyi güçlü kılarken bu durumun tersi olması ise savuma açısından zafiyetler doğurur. Buna rağmen geniş bir sahaya sahip olmak stratejik derinliğe sahip olmak anlamına gelmesi açısından önem arz etmektedir. Bütün bunlar dışında ülkelerin kendi sahaları içerisinde zengin doğal kaynaklara sahip olması da devletlere jeopolitik açıdan önem kazandırır.

2.1.2. Beşerî Unsurlar

Beşerî unsurların başında ülkenin kültürel dokusu gelmektedir. Bir ülkenin sahip olduğu kültürel çeşitlilik birbiri ile sağlanan uyum derecesine göre yerine göre güç göstergesi, yerine göre de zafiyet oluşturmaktadır. Ülkenin siyasal ve toplumsal yapısı jeopolitik için son derece önem arz eder.

Diğer bir beşerî unsur ise ülkenin askerî yapısı ve özelliğidir. Güçlü ordular; ülkelerinin ayakları üzerinde durabilen, kendi kararlarını etki altında kalmadan özgürce alabilen, daha doğrusu nefes alabilen ülkeler olmasını sağlar. Ayrıca güçlü bir devlet olmak için; nitelikli nüfusa sahip olunması, ülkenin elindeki kaynakların mevcut nüfusa yetmesi ve bu yeterliliği sürdürülebilir kılan bir ekonomiye sahip olunması gerekmektedir.

2.2. Jeopolitik Teorilere Göre Kıbrıs

Jeopolitik teorilere göre Kıbrıs adasını değerlendirmek, bu ada üzerinde güç odakları tarafından yüzyıllar boyu fetih hayallerinin kurulması sebeplerinin anlaşılmasını sağlayacaktır.

2.2.1. Deniz Hâkimiyet Teorisine Göre Kıbrıs

Deniz hâkimiyet teorisi Alfred Thayer Mahan tarafından geliştirilmiştir. Bu teori kısaca “denizlere hâkim olan Dünya’yı kontrol eder” ifadesiyle özetlenebilmektedir (Mahan, 1918).

Mahan'ın teorisinin dayandığı temel ilkeler:

- Ekonomik gelişmeyi sağlamak için deniz ticaretine önem verilmeli,
- Deniz ticaretinin emniyetle yapılmasını sağlamak için güçlü bir donanmaya sahip olmalı,
- Deniz hâkimiyetini elinde bulunduran bir ülkenin, kara hâkimiyetinde üstün ülkeleri yenebileceğidir (Sumida, 2003).

Deniz hâkimiyet teorisinin Alfred Thayer Mahan tarafından ortaya konduğu dönemde, sanayi devriminin yarattığı hammadde ihtiyacının sömürgelerden gelişmiş ülkelere aktarılması için en uygun taşıma yöntemi deniz taşımacılığıydı. Kara ve demir yolları ise deniz yolları ile rekabet edecek seviyede değildi. Bu açıdan Kıbrıs'a bakıldığında; Kıbrıs'a sahip olan ülke, Akdeniz'de üstün bir duruma gelecekti. İngiltere'nin ada ile ilgilenmesinin arkasında bu gerçek vardır. Ayrıca Rusya'nın bu bölgede gelişmesini engelleme çabası İngiltere'nin bölgede ticaret hacmini geliştirme maksadından başka bir şey değildir. Bu durum İngiltere'nin Kıbrıs'ın üzerinde oyunlar oynamasının nedenidir.

Deniz hâkimiyet teorisine, deniz ulaşım yolları açısından bakıldığında; Kıbrıs, Süveyş Kanalı vasıtasıyla Akdeniz'den Hint ve Pasifik okyanuslarına giden deniz yollarını, Karadeniz ve Ege'den Cebelitarık Boğazına, Süveyş Kanalı vasıtasıyla Hint ve Pasifik Okyanuslarına giden deniz yollarını kontrol eden coğrafi bir konumda olması açısından önemlidir. Bu önem 1887 yılında İngiltere'nin adayı ele geçirmesi isteğinin altında yatan en önemli nedenlerden biridir (Atay, 1997). Rusya'nın sıcak denizlere inmesini engellemede Kıbrıs tampon görevi yapmaktadır.

2.2.2. Kara Hâkimiyet Teorisine Göre Kıbrıs

Mackinder, deniz gücünün öneminin azaldığını ve kara gücünün daha önemli hale geldiğini iddia etmiştir. Bu düşünceden hareketle şu tezi ileri sürmüştür: "Kim Doğu Avrupa'ya hükmederse Dünyanın Kalbine hâkim olur; kim Dünyanın Kalbine hâkim olursa Dünya Adası'na hükmeder, kim Dünya Adası'na hükmederse Dünya'ya hâkim olur" (Mackinder,1919).

Mackinder'in geliştirdiği kavramlarına değinmekte fayda vardır. 1919 yılında yayınladığı "Democratic Ideals and Reality" adlı eserinde "Hertland" (Kalpgah)

kavramını kullanmıştır. Heartland, yeryüzünün en büyük doğal kalesidir. Sibirya'da başlar, Orta Asya ve Volga Havzasını kapsar. Buranın en önemli karakteristiği; sert kara iklimine sahip olması ve sıcak denizlerden uzaklığı nedeniyle, deniz gücünün etki alanı dışında kalmasıdır.

Sir Halford Mackinder tarafından ilk olarak "Tarihin Coğrafi Esasları" adlı makalesinde ele aldığı esas (mihver) bölge kavramını, Mackinder, bugün Rusya sınırları içerisinde kalan Kalpgah'ın etrafını kuşatan Almanya, Avusturya, Türkiye, Hindistan ve Çin'in üzerinde bulunduğu bölgeyi iç hilal olarak nitelendirmiş, bu bölgenin dışında kalan İngiltere, Güney Afrika, Avustralya, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Japonya'nın olduğu kuşağı da dış hilal kuşağı olarak tanımlamıştır. Dünya hâkimiyetini sağlayacak gücün ancak Almanya ve Rusya arasında sağlanacak bir ittifakla olabileceğini belirtmiştir 2. Dünya Savaşı'nda Almanya'nın harekât plânı incelendiğinde, esas maksadının; Rusya'nın Kalpgah'a çekilmeden imha edilmesini öngörmesidir (Doğanay ve Atun,1994).

"Hertland" (Kalpgah) 'a hâkim olan gücün, dünya hâkimiyetini sağlamak için elde bulundurması stratejik olan bölge Akdeniz'dir. Akdeniz'de kontrolünü sağlamak ve emniyetini almak ise ancak; Süveyş Kanalı ve Cebelitarık Boğazı'nın ele geçirilmesi ve Afrika'nın kuzey sahillerinin elde bulundurulması ile sağlanabilir. Söz konusu bölgede icra edilen bahse konu askeri harekâtın emniyetle icrasını sağlamak, Kıbrıs adasının elde bulundurulmasına bağlıdır.

Dünya adasından yukarıda belirtilen bölgeye ulaşan mihverlerden birisi Anadolu- Orta Doğu- Nil Vadisi mihveridir. Kıbrıs konum itibari ile bu mihveri kontrol edebilecek bir mevkedir (Harp Akademileri, 1995).

2.2.3. Kenar Kuşak Teorisine Göre Kıbrıs

Nicholas Spykman, Mackinder'in "Hertland" kuramının güç yetersizliğinden yola çıkarak, ABD'nin merkez bölgesine nasıl hâkim olacağını ortaya koymaya çalışmıştır. Böylece Kenar Kuşak teorisini geliştirmiştir.

Spykman, Amerika'nın Doğu (Avrupa) tarafından kuşatıldığı düşüncesiyle, Amerika'nın Doğu'da meydana gelebilecek tek kuvvet tarafından dış politikada zor duruma düşürülebileceği kanısındadır. ABD'nin dünya üzerinde hâkimiyetini devam ettirmek için dış politikasını Dünya Adasına tek gücün hâkim olmaması üzerine

kurması gerekir. Bu açıdan bakıldığında ABD'nin AB'nin bütünleşmesine neden katkı yaptığı açıklığa kavuşur (İlhan, 1971).

Spykman'e göre dünyayı kontrol edecek güç, Mackinder'in aksine Dünya Adasına değil, Dünya Adasının çevresinde bulunan Kenar Kuşak'a hâkim olmak zorundadır. Bu kuşak; Avrupa, Türkiye, İran, Pakistan, Afganistan, Çin, Kore ve Doğu Sibirya'dır. Teori özetle; " Kenar Kuşak ülkelerine hâkim olan, Dünya Adasını kontrol eder, Dünya adasını kontrol eden dünyayı kontrol eder" (Spykman ve Nicholl, 1944) şeklindedir.

Özetle kenar kuşak teorisine göre Hertland" (Kalpgah) değil, Dış Kenar Hilal üzerindeki ülkelerdir. Bunların başında ABD gelmektedir. İç kenar hilal üzerindeki alana hâkim olan güç Avrasya'ya hükmeder, Avrasya'ya hükmeden güç ise dünyanın geleceğini belirler.

ABD soğuk Savaş döneminde Sovyetlere karşı çevreleme ve caydırıcılık politikası uygulamıştır. Türkiye ve Yunanistan'ı desteklemeye yönelik "Truman Doktrini"ni uygulanması ve NATO'nun kurulması iç kenar hilal üzerindeki ülkeleri bütünleştirmek amacını taşımaktadır.

Kıbrıs'ın, Kenar Kuşak Teorisi itibari ile önemi, kenar kuşak üzerinde bulunan Orta Doğu ülkelerinin batıdan denize açılacak nokta olan Süveyş Kanalı ve Doğu Akdeniz'i kontrol etmesi, Orta Doğu ülkelerine yapılacak amfibi taarruzlarda üs konumu sağlamasıdır. Kenar Kuşak ülkelerinin yarımada özelliği göz önüne alındığında, Kıbrıs, iç adalar zinciri oluşturan; Spitzberg, İzlanda, İngiltere, Maderia, Girit, Sumatra, Borneo, Filipinler, Formoza, Japonya ve Aleut'un bir unsuru olarak, yarımadalar zincirinin gerisini teşkil eden iç adalar grubundadır. İç adalar zincirinin en önemli kısmı Akdeniz Havzası içinde Türkiye ile Yunanistan ve bu ülkelerin gerisinde bulunan Kıbrıs ve Orta Doğu bölgesidir (Harp Akademileri, 1995).

2.2.4. Hava Hâkimiyet Teorisine Göre Kıbrıs

Hava Hâkimiyet teorisi Amerikalı Hava Albay Hausy Scitaklian tarafından geliştirilmiştir ve kara ve deniz hâkimiyet teorilerinin hava hâkimiyeti olmadan uygulanabilirliğinin imkânsız olduğunu ortaya koymuştur. Teoriye göre Rusya merkez bölgesine hâkimdir. Kenar kuşağa hâkim olacak kadar da kara gücüne sahiptir. Tüm bunlara rağmen Rusya'nın dünya hâkimiyetini gerçekleştirememesi

stratejik hava gücünden yoksun olmasından dolayı merkez bölgesine hâkim olamamıştır.

Hava Hâkimiyet teorisi, Mackinder'in Kara Hâkimiyet teorisini şu şekilde değiştirmiştir; "Merkez bölgesine hâkim olan Doğu Avrupa'yı kontrol eder. Merkez bölgesine hâkim olan, hava kuvveti tarafından durdurulamaz ise dünya adasını kontrol eder. Dünya adasına hâkim olan dünyayı kontrol eder. Bu maksadı sağlamak için hava kuvveti üstünlüğüne de sahip olması gerekir" (İlhan, 1971).

Hava hâkimiyet teorisi açısından Kıbrıs, dünya adası, Ortadoğu, Asya, Avrupa'ya yapılacak hava taarruzunda, hava kuvvetleri için ideal bir üstür ve aynı bölgeleri tehdit edebilecek uzun menzilli balistik füzeler için iyi bir atış rampası özelliğine sahiptir. Ayrıca söz konusu bölgede, kara ve deniz ulaşımını engelleyerek lojistik faaliyetler ve ikmal akışını kesmek için yapılacak harekâtlarda sabit bir uçak gemisi olma özelliği ön plana çıkacaktır.

2.3. Kıbrıs Jeopolitiğinin Genel Olarak Değerlendirilmesi

Kıbrıs adası, Akdeniz'in kuzey doğu bölgesinde 34°33' ve 35°41' kuzey enlemleri ile 32°17' ve 34°35' doğu boylamları arasında olup, Atina'ya 800 km., Girit adasına 555 km., Mısır'a 316 km., Beyrut'a 221 km., Suriye'ye 96 km. ve Türkiye'ye 71 km. mesafede bulunmaktadır (Emircan, 2010). Kıbrıs, Doğu Akdeniz'in en büyük, Sicilya ve Sardunya'dan sonra 3572 mil kare yüzölçümüyle Akdeniz'in üçüncü büyük adasıdır (Bilge, 1987).

Anadolu'nun coğrafi ve kültürel olarak bir parçası olan Kıbrıs, Mersin ve Antalya Körfezleri arasında güneye doğru büyük bir yay çizen Taşeli yöresinin denizin altından yükselmiş kıta sahanlığının bir parçasıdır.

Kıbrıs adasının yüzölçümünün 9251 km.dir ve bu alanın olan dağılımı şöyledir:

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC): 3155 km (ada yüz ölçümünün % 34'ü)
- Güney Kıbrıs Rum Bölgesi: 5568 km (ada yüz ölçümünün % 60,1'i),
- İngiliz Üsleri: 278 km (ada yüz ölçümünün % 3'ü),

- Barış Gücü kontrolündeki ara bölge: 250 km (ada yüz ölçümünün % 2,7'si) (Yurdakul, 2002).

Hâkimiyet teorilerinde belirtildiği gibi Kıbrıs stratejik hedeftir ve birçok stratejik hedefi kontrol etmektedir. Kıbrıs için şu değerlendirmeler yapılabilir:

- Süveyş'ten Akdeniz, Karadeniz ve Cebelitarık Boğazına giden deniz yolunu, Karadeniz ve Ege'den Süveyş ve Cebelitarık Boğazına giden deniz yollarını kontrol eden konumdadır.

- Dünya petrol rezervleri ve dünya doğal gaz rezervlerinin büyük bölümüne sahip olan, Orta Doğu'dan gelen Kerkük- Yumurtalık hattının denize ulaştığı, ayrıca Hazar Havzasından gelen Bakü-Tiflis-Ceyhan hattının denize ulaştığı noktaları kontrol eden bir ada konumundadır.

- Orta Doğu'da çıkacak savaşlarda, petrol deposu olarak kullanılacak depolama tesisi (Tuğ, 1997) görevini üstlenecek konumdadır.

- Adaya sahip olan, Ortadoğu devletleri üzerinde saygınlık sahibi olur.

- Dünyaya hâkim olma stratejisi güden küresel güç, Orta Doğu, Basra Körfezi, Kafkaslar, Balkanlar, Doğu Akdeniz, Ege Denizi, Türk Boğazları, Süveyş Kanalı ve Kızıl Deniz'e hâkim olan Kıbrıs'ı göz ardı edemez (Eslen, 2004; Davutoğlu, 2009).

- Dünya Adasına yakınlığı, üç kıtanın kesişim merkezinde olması, kıtaları hava ve deniz yolları açısından birbirine bağlaması Kıbrıs'ın en önemli özelliğidir. Üç kıtanın ortasındaki konumu her zaman için değerini korumaktadır.

- Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının kesişim noktasında bulunan ada, üç kıta arasındaki hava trafiğini kontrol etmektedir.

- Kıbrıs ABD'nin Orta Doğu'yu yeniden şekillendirmesi sürecinde önemli bir merkez olma özelliğine sahiptir.

- Ortadoğu'dan Afrika'ya uzanan ekseni kontrol eder. Anadolu, Ortadoğu ve Süveyş Kanalı eksenini kontrol altında tutabilir.

- Süveyş Kanalı'nda Hint Pasifik Okyanusu'na uzanan deniz yollarını kontrol edebilecek noktadadır.

- Hava hâkimiyeti teorisine göre, hava gücünün her istikamete yönlendirilmesinde önemli bir stratejik platformdur. Bu niteliği ile sabit uçak gemisi olarak da nitelendirilir (Tuğ, 1997).

Kıbrıs adasının özellikle Türkiye için jeopolitik önemi ise şöyle özetlenebilir:

- Güneyden Türkiye'nin coğrafi güvenliğini sağlar. Düşman eline geçerse Türkiye'nin güney kıyıları tehdit altına girer (Öztürk, 2003).

- Türkiye'nin derinliklerine tesir edebilecek hava ve deniz üssü karakterindedir.

- Türkiye'nin Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkeleriyle olan deniz ticaret yollarını kontrol altında bulundurur. Söz konusu deniz ticaretini kolaylaştırır veya güçleştirir.

- Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de etkinliğini korur (Tuğ, 1997).

2.3.1. Kıbrıs'ın Türkiye Açısından Önemi

Kıbrıs'ın Türkiye açısından önemine bakacak olursak; bu önem en basta Ada'da aynı soydan gelen, aynı kültürü ve aynı dili paylaştığı Kıbrıs Türk halkının yasamasından kaynaklanır. Bundan dolayıdır ki, Türkiye Ada'daki Türk halkının barış, özgürlük ve güvenlik içinde yasamasını istemektedir (İsmail, 1998).

Türkiye'nin güvenliği açısından irdelendiğinde ada, Türkiye'nin Akdeniz sahillerine yakınlığı ve Akdeniz içindeki konumu ele alındığında bu bölgeden gelecek tehditlere karşı bir ileri karakol konumundadır. Ayrıca Türkiye'ye diğer bölgelerden gelecek tehditlerde ise ikmal yollarının açık tutulabilmesi ve işletilecek lojistik ağ içerisinde aktif bir görev üstlenebileceği aşikârdır.

Türkiye ve Yunanistan arasında, Lozan Antlaşması ile Akdeniz ve Ege'de kurulan hassas denge, on iki adanın Yunanistan'a verilmesiyle birlikte Yunanistan lehine bozulmuştur. Ege Denizi'nde Yunanistan'a verilen adalarla kuşatılmış bulunan Türkiye'nin, açık olan sahil kapısı güneydedir. Bu sahillerin karşısında ise Kıbrıs bulunmaktadır. KKTC fiilen ve hukuken sona ererse Türkiye'nin açık denizlerle irtibatı kesilir ve kuşatma tamamlanmış olur (Özfatura, 2003). Yunanistan tarafından on iki adanın silahlandırılması da dikkate alındığında; Türkiye'nin Kıbrıs'ta Yunanistan lehine oluşturulacak bir yapılanmayı kabul etmesi ülke güvenliği açısından mümkün değildir.

Kıbrıs'ın Türkiye'ye düşmanca tavırlar sergileyen bir ülkenin elinde bulunması, Anadolu'nun bütün ikmal yollarının kapanması ve Türkiye'nin güvenliğinin tehlikeye girmesine sebebiyet verir. Ulu Önder ve Ebedi Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk, güney bölgesinde yapılan askerî bir tatbikatta iştirak etmiş ve etrafındaki subaylara;

"Türkiye'nin yeniden işgal edildiğini ve Türk Kuvvetlerinin sadece bu bölgede mukavemet ettiğini farz edelim. İkmal yollarımız ve imkânlarımız nelerdir?" sorusunu sormuştur. Subaylardan net bir cevap alamayınca elini haritaya uzatarak, Kıbrıs'ı işaret eder ve "Efendiler, Kıbrıs düşman elinde bulunduğu sürece bu bölgenin ikmal yolları tıkanmıştır. Kıbrıs'a dikkat ediniz. Bu ada bizim için çok önemlidir" diyerek Kıbrıs'ın Türkiye'nin güvenliği için önemini belirtmiştir (Cumalıoğlu, 2001).

Aynı düşünce 1955 yılında Londra Konferansına katılan Fatin Rüştü ZORLU tarafından da dile getirilmiştir.

"Savaş durumunda Türkiye'nin ikmali ancak batı ve Güney limanlarından mümkün olabilecektir ama bu limanların hepsi Kıbrıs'ın gölgesi altındadır. Eğer bu adayı elinde bulunduran, aynı zamanda Türkiye'nin batısındaki adaları da elinde bulunduran bir devlet ise, o zaman Türkiye'yi etkinlikle çevrelemiş olacaktır. Hiçbir devlet kendi güvenliğini ne kadar yakın bir dost ve müttefiki olursa olsun, bir başka devlete bütünüyle devretmez" (Gürel,1985; Koç, 2005).

Kıbrıs, tarih boyunca sürekli bir çatışma bölgesi olmuş, birçok medeniyetin ve devletin egemenliği altına girmiştir. Günümüzde de basta Türkiye ve Yunanistan olmak üzere A.B.D., İngiltere ve A.B.'nin çıkarları çatışmaktadır ve her geçen gün Ada ile ilgili yeni planlar ve istekler ortaya atılmakta, böylece soruna taraf olan ulusal

ve uluslararası aktör sayısı artmaktadır. Bu nedenle yüksek milli menfaatler gereği Türkiye geçmişte olduğu gibi gelecekte de Kıbrıs'la ilgili gelişmelere müdahil olmaya devam etmek mecburiyetinde kalacağı değerlendirilmektedir. Türkiye'nin, kendi

güvenliği açısından Kıbrıs'ın düşman elinde bulunmasına izin vermesi mümkün değildir. Bu hususun kesinlik arz etmesi sebebiyle, Türkiye hiç tereddüt etmeden savaşı göze alacaktır ve bu savaşı sonlandırarak tek ölçüt "mutlak zafer" olacaktır.

3. KIBRIS'IN TARİHSEL SÜRECİ

3.1. Osmanlı Hâkimiyetinden Önce Kıbrıs

Kıbrıs, stratejik önemi nedeniyle asırlar boyunca bölgedeki en güçlü devletleri tarafından hâkimiyet alanı olarak kullanıldığından; adada yaşayanlar tarafından tek vücut olarak millet veya vatan olgusu oluşturulamamıştır.

Adaya, bazı tarihçilere göre Avrupa'dan, bazılarına göre ise Asya'dan gelen insanlar öncelikle ayak basmıştır. Ada, eski çağlarda Hititler'den, Mısırlılara ve Antik Yunanlara birçok medeniyetin yönetimine girmiştir. M.Ö. 2000'li yıllarda önceki medeniyetlerden farklı olarak, Yunan Mitolojisinde Afrodite'nin (güzellik tanrıçası) doğum yeri olarak kabul edilen adaya, Helen kültürünün hâkim olduğu görülmektedir. Güney Kıbrıslı Rumların kendilerinin adanın gerçek sahipleri oldukları, ENOSİS'i uygulama ve yönetimin kendilerinde olması gerektiği konusunda ki dayanak noktası da ataları olarak gördükleri Helenlerin adaya hâkim olmasıdır.

M.Ö 15. yüzyılda Hitit egemenliğinde olan ada, 1450 yılında Mısır tarafından işgal edilmiş ve bu hâkimiyet yaklaşık beş asır sürmüştür. Daha sonra sırasıyla Fenikeliler, Asurlar, Mısırlar, Perslilerin ve Büyük İskender'in idaresine girmiştir. M.Ö 59 yılında Roma hâkimiyetine giren Kıbrıs, M.S 395 yılında ikiye ayrılan imparatorlukta coğrafi konumu gereği Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu sınırları içerisinde kalmıştır. M.S. 488 yılında, Bizans siyasî yapısı gereği, Hıristiyan halkı yönetmek için Ortodoks Kilisesi kurulmuş, resmî dil olarak Rumca kabul edilmiştir. Çeşitli yerlerde gelen Kıbrıs halkı ilk defa aynı din ve dil etrafında toplanmıştır (Alasya 1988). Günümüzde Kıbrıs'ta yaşayan ve kendini Yunanlı olarak ifade eden Rumlar bunlardır.

1191 yılında Aslan Yürekli Richard Haçlı Seferleri sırasında adaya yerleşmiş ve daha sonra adayı Templar Şövalyeleri'ne satmıştır. 1192 yılında Guy de Lusignan'ın adayı satın almasına izin vermiştir. 1432 yılında Lusignan ailesinden olan Kral Janus'un ölümüyle birlikte, idare gücü zayıflayan Lusignanlar, adayı Venediklilere bırakmak zorunda kaldılar.

3.2. Osmanlı Hâkimiyeti Döneminde Kıbrıs

Ada'nın ticaretini önceden beri elinde bulunduran Venediklilerin 1489 yılında

Kıbrıs'ı ele geçirmesi sonrası Ada, Venedik soylularından seçilen bir vali ile yönetilmeye başlanılmıştır. Kıbrıs'ın Ortodoks olan yerli halkı, Venedik yönetimince Katolik olmaya zorlanarak ağır vergiler altında ezilmiştir. Akdeniz'deki ulaşımı sık sık vurmaları Osmanlı ticaret gemilerinin bu sulara güvenle dolaşmasını engelliyordu. Bu da gücü doruğa çıkmış olan Türk Devleti'ni oldukça rahatsız ediyordu. Ada'nın fethi Osmanlı İmparatorluğu için adeta bir zaruret halini almıştı. Ancak Ada'nın fethiyle Akdeniz doğusundaki Osmanlı egemenliğinin tamamlanması ve bütünleşmesi mümkün olabilecekti.

15. yüzyılda Anadolu'nun güneyinde bulunan ülkelerin fethedilmesi (Mısır, Yemen, İran) sonucu Kıbrıs'ı çevreleyen bütün topraklar Osmanlı hâkimiyeti altına girdi. Ayrıca Akdeniz'de bulunan stratejik öneme sahip adalar Osmanlı tarafından fethedildi. Mısır'ın fethedilmesinin ardından Kıbrıs'a hâkim olan Venedikliler tarafından Mısır'a ödenen vergiler Osmanlı'ya ödenmeye başladı. Ancak bu yeterli değildi. Adanın stratejik özelliği nedeniyle, Akdeniz'in güvenliğini sağlamak amacıyla Kıbrıs'ın Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkimiyetinde olması zorunluluğunu ortaya çıkmıştır.

Diğer taraftan adada yaşayan halk, dini özgürlüklerini yaşayamadıklarından, Venediklilerin kötü yönetimi ve kölelikten son derece rahatsızdı. Bu nedenle stratejik ve siyasî gerekliliğin yanında adanın sosyal durumu da fetih için son derece elverişliydi (Ekincikli, 1999).

Mevcut durumları değerlendiren II. Selim fetih kararını verdi ve Kıbrıs seferinde Lala Mustafa Paşa'yı serasker olarak, donanma komutanı olarak da Piyale Paşa'yı görevlendirdi. 2 Temmuz 1570 sabahı başlayan Kıbrıs seferi, yaklaşık olarak bir yıl sürdü ve 1 Ağustos 1571 tarihinde Mağusa kalesinin alınmasıyla sona erdi (Koç, 2005).

Venedikliler bir asır boyunca, adadan yararlanma adına; feodal bir yapı geliştirmişler, insanları köle gibi kullanmışlar ve Ortodoks kilisesinin faaliyetlerine son vermişlerdi (Gazioğlu, 2001). Buna karşın Kıbrıs'ın Osmanlı hâkimiyetine girmesinden sonra halkın çektikleri zorluklar sona erdi.

Osmanlı idaresinin başlaması ardından, feodal yapı ortadan kaldırıldı, köleliğe son verildi ve halka toprakları geri dağıtıldı. Ortodoks kilisesinin tesisine, kilisenin en

yüksek yöneticisinin Kıbrıslı Rumların idari lideri konumuna getirerek Rumlara bir “Millet statüsü” tanındı (Cobham, 1908; Luke, 1989).

Bu sistem, “özerklik” demektir. Kurallarını kendileri koyuyor, okullarını, kiliselerini, mezarlıklarını kendileri yönetiyordu. Evlenme boşanma gibi medeni kanun konularında da yetkili idiler. Divan’da Rumlara, Ermenilere, Maronitlere temsil hakkı tanındı. Bu şekilde Rumlar adanın yönetiminde ilk kez söz sahibi oldular (Bozkurt, 2001). “Megali İdea” fikri ortaya atılana kadar, halk Osmanlıların adil yönetimi altında barış içinde bir arada yaşamıştır ve adadaki halkın barış içinde bir arada yaşadığı tek dönemin, fiilen Osmanlı idaresi altında yaşanan bu dönem olarak değerlendirilebilir.

Bütün bunların yanında Ada’nın askeri bakımdan kuvvetlendirilmesi yanında nüfus olarak Türk iskânına ihtiyaç duyuluyordu. Bu nedenle Padişah II. Selim, Ada’da kalan 20.000 civarında askerin yanı sıra 10.000 civarında sanatkâr ailenin de Kıbrıs’a gönderilmesini kararlaştırdı (Bozkurt, 2001). Padişah yayınladığı fermanla adaya göç edeceklerin fiziklen sağlam, padişaha ve kanunlarına saygılı ve mesleğinde uzman olması gerektiği ayrıca adaya göç ettirilenlerden iki yıl süreyle vergi alınmayacağı belirtildi. Bu ferman gereği 1581 yılına kadar yaklaşık 8 bin aile Anadolu’dan Kıbrıs’a göç etti (Alasya, 1988; Gazioğlu, 2001). Bunu izleyen yüzyıllarda, durum gerektirdikçe, örf ve adetleri bozan kişilerle, huzursuzluk çıkaran Türkmen aşiretleri de Kıbrıs’a sürgün edildi (Oberling,1992). Fakat bu sürgünler Kıbrıs’ta bir Türk çoğunluk kurmaya yönelik olmamıştır (İnalçık,1969).

17. yüzyılda imparatorluğun her alanda güç kaybetmesi etkisini Kıbrıs’ta da gösterdi. İlk isyan 1685 yılında çıkmıştır. Padişah adaya önemli bir kuvvet göndererek isyanı bastırdı ve suçlular idam edildi. 1764 yılında ise ikinci isyan çıkmış, itaatsizlik yapan bir grup, Kadı’nın ikazıyla evlerine dağılmıştır. Olay sonrası halkın padişaha bağlılığını bildirmesi ile isyan sona ermiştir.

Kıbrıs’ta yaşanan huzur ve barışı Yunanistan’ın bağımsızlığına kavuşmasından sonra uyguladığı yayılmacı politika ortadan kaldırmıştır. Mora isyanıyla birlikte kilise Kıbrıs’ta isyan hazırlığını başlatmıştır (Somuncuoğlu, 2003).

1814 yılında Odessa’da Filiki Eteriya adlı örgüt kuruldu. Başına Rus Çarı’nın yaveri Aleksandros İplisantis getirildi. 1821 Mora İsyanı’nı bu örgüt başlattı.

Yunanistan'ın bağımsızlığından sonra "Filiki Eteriya", "Etniki Eteriya"ya dönüştü (Bozkurt, 2001).

ENOSİS'in doğum tarihi olarak kabul edilen 1814 yılından sonra, adada faaliyet gösteren misyonerlerin öncülüğünde ve Baf, Tuzla, Girne metropolitlerinin önderliğinde 1821 yılında başlayan isyan kısa sürede bastırıldı. Padişah'a arz edilen durum sonrasında fermanla isyanı teşvik edenler ve isyana katılanlar katledildi (Alasya, 1988).

14'üncü yüzyılın ortalarında Rusya, Hazar Denizinin doğusundan Orta Asya'ya ve oradan da güneye doğru ilerleyerek bölgedeki hâkimiyet alanını genişletti. 1877-1878 Osmanlı-Rus harbinde savaşı kaybeden Osmanlı Ayestefanos (Yeşilköy) Anlaşması'nı imzalamak zorunda kaldı. Osmanlı Devleti'ne büyük yükümlülükler yükleyen 3 Mart 1878 tarihli bu anlaşma ile Rusya'nın, Bulgaristan'ı etki altına alarak tam bir Akdeniz devleti haline gelmesi İngiltere'nin çıkarlarına ters düşmüştür. Rusya'nın bu başarısı İngiltere'nin Ortadoğu'daki emellerini tehdit etmekteydi. Bu sebeple 19'uncu yüzyılın başlarından itibaren Mısır ve Doğu Akdeniz'le yakından ilgilenmeye başlayan, Kıbrıs üzerinde de çıkar hesapları olan İngiltere'nin bu anlaşmayı kabul etmesi beklenemezdi (Tamçelik, 1997). İngiltere bu nedenle Osmanlı İmparatorluğu'na Rus tehdidine karşı yardım vaadinde bulundu. Bu vaadinin esas amacı, Akdeniz'de hâkimiyeti sağlamak amacıyla Kıbrıs'ı üs haline getirmektir. Berlin Kongresi'nin toplanmasına önyak olacağını belirten İngiltere ile Osmanlı arasında 4 Haziran 1878 günü imzalanan anlaşma maddeleri şu şekildedir (Gazioğlu, 1960).

Madde 1: Eğer Rusya, Kars, Ardahan, Batum veya bunlardan sadece birini elinde tutar ve eğer ileride herhangi bir zaman Majeste Sultan'ın barış anlaşması ile kesin olarak saptanan Asya'daki topraklarından bir kısmını daha zapt etmeye kalkışırsa, İngiltere, bu yerlerin silâh kullanarak savunulması için Majeste Sultan'ın yardımına koşacaktır. Buna karşılık olarak Majeste Sultan, iki devlet arasında daha sonra kabul edilecek, gerek hükûmetle ilgili ve gerekse bahis konusu doğu illerindeki Hıristiyan ve diğer vatandaşların korunması için gerekli reformların yapılacağını İngiltere'ye vaat eder. İngiltere'nin bu mukavelenin vecibelerini yerine getirebilmesi için gereken önlemleri alabilmesi amacıyla Majeste Sultan, Kıbrıs adasını İngiltere'ye devreder ve İngiltere tarafından yönetilmesine izin verir.

Madde 2: Bu mukavele tasvip ve tasdik olunduktan sonra bir ay veya mümkünse daha kısa bir zaman içinde taraflar arasında teati edilecektir. İki tarafın tam yetkili temsilcileri birer tanık olarak anlaşmayı imza ve temhir etmişlerdir.1878 yılı 04 Haziran günü İstanbul'da ifa edilmiştir.

1 Temmuz 1878'de yapılan bir ek anlaşmayla, Rusya'nın işgal ettiği Batum ve Ardahan'dan çekilmesi durumunda, İngiltere'nin de Kıbrıs'ı Osmanlı'ya geri vereceği kayıt altına alınır. Böylece Ada'daki Osmanlı idaresi fiilen sona erer. Adanın mülkiyeti Osmanlı Devleti'nde olmak şartıyla, yönetimi geçici olarak İngiltere'ye verilmiştir. Bu durum aslında tam bir aldatmacadır. İngiltere, şartlı olarak girdiği adayı 29 Ekim 1914'te tek taraflı olarak ilhak eder.

3.3. İngiliz Hâkimiyeti Döneminde Kıbrıs

Balkan Savaşı sonrası Osmanlı, müttefik arayışlarına girdi. İtilaf devletleri yanında yer almak istemesine rağmen bu kabul görmemiştir. İngiltere ve Fransa Osmanlı'nın teklifini reddetmiştir. Bu olumsuz durumun yarattığı olumsuzluklardan kurtulmak isteyen Osmanlı 22 Temmuz'da ittifak için Almanya'ya başvurmuş, iki devlet arasında 2 Ağustos 1914'de ittifak anlaşması imzalanmıştır (Armaoğlu, 1983).

29 Ekim 1914 tarihinde Osmanlı'nın fiilen savaşa katılmasının ardından, Osmanlı'nın kendilerine karşı savaşa girdiğini ileri süren İngiltere "4 Haziran 1878'de (Anlaşma) ve 1 Temmuz 1878 (Ek Protokol) tarihinde imzalanan anlaşmalar tek taraflı feshedilerek adayı ilhak ederek İngiliz topraklarına katar. Osmanlı Devleti ise bu ilhakı sadece protesto etmekle yetindi. Bu durum karşısında İngiliz tabiiyetine geçmek istemeyen o günkü nüfusun sekizde birini oluşturan 8000 kadar Türk, anavatan Türkiye'ye göç etti.

İngiltere'nin adayı ele geçirmesi kendisi açısından dış politikadan ziyade, stratejik bir zorunluluktu. Nitekim 1833, 1841 ve 1845 yıllarında, Osmanlı'dan adanın kendisine verilmesini isteyen İngiltere (Solsten, 1993), adayı Mart 1878 ayında asker zoruyla almayı düşünürken savaşımadan aldatmaca ile adayı ele geçirdi. Kıbrıs'ın uluslararası hukuk kurallarına aykırı olarak İngiltere tarafından ilhak edilmesi, adada yaşayan halk tarafından farklı şekillerde algılandı. İlhak, Rumlar için ENOSİS'e bir adım daha yaklaşmak anlamına gelirken, Türkler için ise anavattan koparılmak ve korunmasız kalmak anlamını taşıyordu.

Adanın İngiltere'ye devri ile Rumların Megelia İdea (Büyük İdeal) rüyasının gerçeğe dönüşme ihtimalinin büyümesi ve Osmanlı halkının memnuniyetsizliği, iki halk arasındaki uçurumu derinleştirmeye başladı. İngiltere'nin idareyi ele alması ardından yönetim şeklinde değişiklikler yapıldı. Öncelikle altı idari bölgede görev yapan Türk kaymakamların yerine İngiliz yöneticiler atandı. Asayişin temini için kurulan teşkilat İngiliz subaylarının emrine verildi. Adada resmî dil olarak İngilizce, Türkçe ve Rumca kullanılması kabul edildi.

İngilizler, yönetimi ele aldıkları 1878'den itibaren Yunanistan'la birleşmek isteyen Rum toplumu karşısında, Müslüman Türk unsurunu yanında tutma eğiliminde olmuşlardır. Yani İngiliz Sömürge yönetimi, Türk toplumunu Rum toplumunun ENOSİS istekleri karşısında bir denge unsuru olarak kullanmışlardır. Adadaki Müslüman-Türk toplumu da, adanın yönetimini İngiltere'ye bırakan Osmanlı Devleti'ne olan bağlılıklarından, yönetimin geçici olarak İngiltere de kalacağından ve en önemlisi Kıbrıs Rum toplumunun ENOSİS isteğinin zamanla gerçekleşebilme ihtimalinden dolayı, İngiliz Yönetimi ile iyi ilişkiler içinde olma durumunda kalmışlardır (Gürel, 1985). Buna rağmen Kıbrıs Türk toplumu İngiliz yönetimi ile ayrıldıkları noktalarda kendi tutum ve davranışlarını açıkça ortaya koymaktan asla çekinmemişlerdir. Kıbrıs Türkleri sadece ENOSİS fikrine karşı tavır almak değil, eğitim, ekonomi ve kültür gibi çıkarlarının ihlal edildiğini düşündükleri alanlarda da İngiliz yönetiminin birtakım uygulamalarına karşı durmaktan çekinmemiştir.

ENOSİS düşüncelerini her ortamda belirtmekten çekinmeyen Rumlarla Türkler arasında 1888-1907 yılları arasında çeşitli olaylar meydana geldi. 1907 yılında İngiliz Sömürge Bakanı Winston Churchill'in adayı ziyaretini fırsat bilen Rumlar, adanın Yunanistan'a ilhak talebini ilettiler (İsmail, 2000). Ancak Churchill, adanın Yunanistan'la hiçbir bağının bulunmadığını, adada yaşayan Rumların Yunanlı olmadığını ve adanın mülkiyetinin Osmanlı'ya ait olduğunu belirtti ve isteklerini reddetti (Alasya,1988).

1. Dünya sonrası şartları ağır ve Osmanlı'nın sonu olan, bu nedenle onaylanmayan Sevr Antlaşması'na karşı başlatılan Kurtuluş Savaşı 9 Eylül'de İzmir'de sona ermesinin ardından, 6 Ekim 1922 tarihinde Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalandı ve Türk Hükûmeti Lozan'da yapılacak olan barış görüşmelerine davet edildi.

Kurtuluş Savaşı'ndan galibiyetle çıkan Türkiye, 21 Kasım 1922 tarihinde İsviçre'nin Lozan kentinde başlayan barış görüşmelerinde hayati konularla masaya oturdu. İsmet Paşa ve heyeti Trakya konusundan, Musul'a, boğazlar meselesinden kapitülasyonlara kadar çok önemli konularda Müttefik Devletlerle uzlaşmaya çalıştı. Lozan'da Kıbrıs ana müzakere konuları dışındadır. Antlaşmanın 20.maddesi Türk Hükûmetinin İngiltere'nin ilhakını kabulünü esasa bağlamıştır. Lozan Antlaşmasının imzalanmasından sonra İngiltere'nin adayı kanunsuz olarak ilhakı resmî olarak tanındı. 10 Mart 1925 yılında İngiltere Kralı V. George adanın İngiliz taç kolonisine çevrilmesini ve adaya koloni adının verilmesi kararını onayladı. Bu kararla Kıbrıs'ta yüksek Komiserlik kaldırıldı ve valilik makamı teşkil edildi. Valiye aynı zamanda başkomutanlık görevi ihdas edildi (Gazioğlu, 1960).

Lozan Antlaşmasının 21. maddesine göre İngiliz vatandaşlığına geçmek istemeyen ve seçim haklarını kullanan yaklaşık olarak 8000 civarında Türk vatandaşı 1923-1925 yılları arasında anavatana göç etti. Bu göçler azalarak 1940 yılına kadar devam etti (İsmail, 2000).

Kıbrıs'ta Rum nüfusunun artması, Türk nüfusunun azalması nedeniyle Yunanistan, Girit adasını ele geçirirken uyguladığı politikayı, Kıbrıs'ta da uygulamayı planlamıştır (Albayrak, 2004). Adanın Yunanistan'a bağlanmasını öngören ENOSİS düşüncesi zirve yapmıştır. Rumlar, Megali İdeanın önemli adımlarından biri olan Kıbrıs'ın ENOSİS'ini gerçekleştirmek için zaman zaman birçok teşebbüslere kalkışmışlardır. Bunlardan en önemlisi 1931 ayaklanmasıdır. Bu isyan Kıbrıs'ın 1931 yılı bütçesinin denkleştirilmesi için mecliste yapılan toplantıda valinin yeni gümrük vergisi yasasını yürürlüğe koymak için teklif vermesiyle başladı. Bu teklif mecliste reddedilince Vali Stross kendi yetkilerini (Order in Council) kullanarak kanunu 11 Ağustos 1931'de yürürlüğe koydu. Gümrük yasalarını protesto eden Rumlar, Papaz Nikodimus'un önderliğinde ve Yunan Konsolosu Kiru'nun tahrik ve teşvikleriyle ENOSİS için ayaklanmışlardır. 21 Ekim 1931 tarihinde bir miting yapan Nikodimus, ENOSİS'i ilan ederek adanın Yunanistan'a bağlandığını açıklamıştır. Bu esnada Yunan bayrağı açan ve Yunan Marşı söyleyen beş bin kişilik bir isyancı grubu vali konağını ateşe vermiş, isyan güçlkle yatıştırılabilmştir (Sabahattin,2000). Sözde gümrük vergileri protesto etmek amacıyla başlayan gösterilerde 6 kişi ölmüş 38'i polis 68 yaralanmıştır. İsyana yaklaşık 210 köy destek vermiştir (Koç, 2005).

1931 İsyanı sonucu İngiliz Yönetimi, Yasama Konseyi'ni feshetmiş, basın - yayın organları üzerinde yoğun bir sansür uygulamış, siyasi partiler kapatılarak her

türlü siyasal faaliyeti durdurmuş, muhtarlar Sömürge yönetimi tarafından atanmıştır. Ayrıca Sömürge yönetimi tarafından Rum ve Türk toplumları tarafından Yunanistan ve Türkiye'deki ulusal günlerin kutlanması, bayraklarının çekilmesi yasaklanmış, eğitim kurumlarında Yunan veya Türk tarihlerinin okutulmasına son verilmiştir.

İngilizler, Hükümet Konağı önünde dağınık bir biçimde toplanmış isyancıları dağıtabilecek herhangi bir harekette bulunmamıştır. Ayrıca adadaki Rumlar tarafından başlatılan isyan sonucunda alınan tedbirlerin sadece Kıbrıslı Rumlara değil, olaylarda yer almayan Türklere de uygulanmıştır. Tüm bu durumlara ek olarak dönem arşivlerine İngiliz Hükümetince 100 yıllık kısıtlama getirilmesi isyanda İngiliz yönetiminin de rolü veya kıskırtması olabileceği kuşkusunu arttırmaktadır (Serter, 1975; Gürel,1985).

Rumlar 1931 yılında fiili olarak ENOSİS'i gerçekleştirmeye çalışmışlar ancak başarılı olamamışlardır. Bu yıldan itibaren dünya üzerinde gelişen politik durum ve 2. Dünya Savaşı'nın başlaması ENOSİS'i suskunluk dönemine sokmuştur.

3.3.1.1950 Plebisiti

2. Dünya savaşı sonucunda dünya politik sistemi çok büyük değişikliklere uğradı. En önemli değişiklik dünyanın iki kutup arasında güç savaşlarının yaşanacağı soğuk savaşın başlamasıdır.

Savaştan büyük yara alan İngiltere ekonomik sıkıntılar yaşamaya başlamıştır. Bu nedenle deniz aşırı bölgelerdeki sömürgelerinden vazgeçmek zorunda kaldı. Bölgede etkinliğini yitiren İngiltere, Rusya'ya karşı bölgenin savunmasını ABD'ye devretti, ancak bölgedeki ekonomik çıkarlarından vazgeçmedi. 1948 yılında İngiltere'nin Filistin'den çekilmesi sonucunda bölgede elinde kalan tek kontrol noktası Kıbrıs'tı. Bu durum Kıbrıs'ın İngiltere için önemini bir kat daha arttırmıştır.

2. Dünya Savaşı'nın başlamasının ardından 1941 yılında İngiliz yönetimi, tedhiş hareketlerinden sonra uygulanan tedbirleri gevşetmeye başladı. Siyasî partilerin faaliyetlerini serbest bıraktı. 14 Nisan 1941 tarihinde Akel Partisi (Çalışan Halkın İlerici Partisi) komünist partisi olarak, KEK (Kıbrıs Ulusal Partisi) kilisenin önderliğinde aşırı sağcı (ENOSİSÇİ), ve Türk halkının temsilcisi olarak Türk Ulusal Partisi kuruldu. Akel partisi 1943 yılının Mart ayında yapılan yerel seçimlerde büyük başarı gösterdi. Ancak partinin seçim başarısında seçim öncesi yapılan mitinglerde

ENOSİS vurgusu yapması da etkili olmuştur. Buna karşılık kilise ve siyasî partilerin artan ENOSİS baskısı, ada Türklerini teşkilatlanmaya itmiş ve Dr. Fazıl KÜÇÜK önderliğinde KATAK (Kıbrıs Adası Türk Azınlık Kurumu) kurulmuştur (Gürel,1985).

AKEL Merkez Komitesi tarafından Rum toplumu içinde Kilise karşısında avantajlı duruma geçmek için 23 Kasım 1949'da BM Genel Sekreterliğine "Kıbrıs Halkı Büyük Britanya'yı İtham Ediyor" başlıklı bir mektup göndererek, Kıbrıs'ın bir Helen adası olduğunu ileri sürmüş ve ENOSİS için adada BM örgütünün gözetiminde bir plebisit yapılmasını önermiştir. Bu tarihten sonra Rum sağı AKEL'e karşı saldırıya geçmiş ve adada ENOSİS plebisiti yapılması konusunda AKEL ile Kilise bir yarış içine girmiştir (Gürel,1985).

Kitium Psikoposu Michael Mouskos (Makarios) önderliğinde toplanan Patrikhane Konseyi, Akel'in girişimine karşılık 16 Ocak 1950 tarihinde yapılmak üzere plebisit plânlandı. Kilise karşısında avantajını kaptıran AKEL plebisite katılacağını ve destek vereceğini açıklamak zorunda kalmıştır. İngiliz yönetiminin sonuçları dikkate almayacağını duyurmasına rağmen gerçekleştirilen plebisit, Kıbrıs Rum toplumunun % 96'sının ENOSİS'ten yana oy kullanması ile sonuçlanmıştır. Kıbrıs Kilisesi on sekiz cilt tutan "ENOSİS'e Evet" imzalarını Yunanistan Hükümeti'ne vermek üzere Atina'ya bir heyet gönderirken, hükümetten ENOSİS talebini BM'e götürmesini talep etmiştir (Samani, 1998).

Plebisit sonucu kilise tarafından teşkil edilen üç kişilik bir grupla ilk önce Atina'da Yunan Hükümeti'ne bildirdi. Ardından İngiltere'ye hareket eden heyet sonucu sömürgeler bakanına takdim etmek istese de daha önce belirtildiği gibi sonucu tanımayacağı belirtildiğinden heyet bakan tarafından kabul edilmedi. Heyet daha sonra Amerika'ya hareket ederek plebisit sonucunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine iletiler (Gazioğlu, 1960).

Ancak; 1950 Plebisiti hukuki ve milletlerarası bir antlaşmaya dayanmamaktadır ve yok hükmündedir. Söz konusu Plebisit bir devlet tarafından değil, bir parti tarafından düzenlenmiştir. İcra edilen oylama bir pazar ayını sonrası Rum Ortodoks Kilisesinde yapılmıştır. Dolayısıyla Ada'da yaşayan Türkler ve Katolikler oylamaya iştirak edememiştir. Plebisiti organize edenlerin tarafsız olmaması, İngiltere'nin girişimden önce böyle bir hareketi tanımayacağını açıklaması ve tüm bunlara ek olarak seçmen listelerinin olmaması nedeniyle, 1950 Plebisitinin hukuki ve uluslararası bir geçerliliği yoktur.

Adada önemli gelişmelerin yaşandığı bu dönemlerde; Yunan Hükûmeti Kıbrıs konusunu yakından takip ederken Türk hükûmetleri ise konuya pek ilgi göstermemişlerdir. Bu hareket tarzının başlıca nedeni İngiltere'nin adayı terk etmeyeceği düşüncesidir. Buna karşın Yunanistan ise özellikle 1953 yılından itibaren İngiliz Hükûmeti nezdinde her fırsatta adanın kendilerine verilmesi için girişimlerde bulunmuştur (Erim, 1977).

1948 yılından itibaren Kıbrıs'ın dış politikada ilgi odağı olmasını sağlayan unsur, Türk basını, Hürriyet gazetesi yazarları ve Kıbrıslıların oluşturduğu kamuoyu olduğu açıktır (Armaoğlu, 1959; Erim, 1977; Gürel, 1985).

1952 yılında Yunanistan'da yapılan seçimlerde, ENOSİS'e açık destek veren Papagos'un partisi hükûmeti kurdu. Hükûmetinden aldığı talimatla Yunanistan'ın BM daimi delegesi Palamas, 16 Ağustos 1954 tarihinde, "Kıbrıs halkına self determinasyon hakkının verilmesi" konusunda genel kurulda görüşme yapılması için başvuruda bulundu (Bozkurt ve Demirel, 2004). Sevk komitesi tarafından uygun görülen başvuru, 14 Aralık 1954 tarihinde BM Genel Kurulu'nda görüşüldü. Yeni Zelanda delegesinin verdiği "Kıbrıs sorununda, self determinasyon ilkesinin benimsenmesinin uygun olmadığı" önerisi, 15 muhalif, 16 çekimser ve 28 oyla kabul edildi. Diğer bir ifadeyle BM self determinasyon ilkesinin Kıbrıs'ta uygulanmasını reddetmiştir (Gazioğlu, 1960).

1951 yılında Kıbrıslı Rum gençleri teşkilâtlandırmak için Makarios'un adaya davet ettiği Albay Grivas, Makarios'un talimatıyla PEON'u (Rum Gençlik Teşkilâtı) kurdu. Bu örgüt 1953 yılında hükûmet tarafından kapatılsa da, gizli olarak faaliyetlerine devam etti ve EOKA'nın (Kıbrıs Millî Mücadele Cephesi) temelini teşkil etti. Grivas 1954 yılında harekete geçmek istediye de Yunan Hükûmeti tarafından İngilizlerle ikili görüşmelerin devam ettiği gerekçesiyle faaliyetleri ertelendi (Gazioğlu, 1960; Gürel, 1985).

Yunan Hükûmetinin BM'e sunduğu teklifin reddedilmesinin ardından, Makarios Grivas'a eylemlerin başlaması talimatını verdi. EOKA'nın eylemleri nedeniyle Türkiye Kıbrıs'a bakış açısını değiştirmiştir. Adadaki Türklerin saldırıya uğraması üzerine Türkiye, 23 Ağustos 1955'de İngiltere Büyükelçisine bir nota vererek, Türklerin can ve mal güvenliklerinin korunmasını istemiştir.

Kıbrıs Rum Kilisesi ve Yunan hükümetleri, 1954–1957 arasında ENOSİS kampanyasını yeni bir strateji izleyerek sürdürmüştür. EOKA'nın şiddet eylemleri ve BM kanalıyla uluslararası diplomatik girişimler yoluyla self-determinasyon hakkını kullanarak, ENOSİS'in gerçekleştirilmesini sağlamayı hedeflemiştir. Buna karşın ENOSİS'in Kıbrıs Türkleri tarafından tehdit olarak görülmesi nedeniyle karşı tepkiye neden olarak Türk milliyetçiliğini güçlendirmiştir. "Anavatanla bütünleşme" tutkusunu içeren Kıbrıs Türk Milliyetçiliği bir yandan ENOSİS'e ve İngiliz sömürgeciliğine karşı duran diğer taraftan Türkiye'yi "Kıbrıs davasını sahiplendirme" mücadelesini de kapsayan geniş bir içeriğe sahiptir.

1 Nisan 1955 EOKA eylemleri başlamıştır. Şiddet eylemlerinin başlamasının ardından İngiliz Hükümeti adada sükûneti sağlamak için 30 Haziran 1955 de Türkiye ve Yunanistan'ı Londra'ya davet etti.

29 Ağustos'ta konferans toplandı. Konferansta Türkiye'yi temsil eden heyetin Başkanı Fatin Rüştü ZORLU yaptığı konuşmasında, Lozan Antlaşması'na atıfta bulunarak, "Bu adanın mukadderatı ancak Türkiye ile İngiltere arasında tayin edilebilir. Türkiye Lozan mucibince haklarından İngiltere lehine feragat etmiştir. Türkiye Kıbrıs'ta statükonun muhafazası lazım geldiği fikrindedir. Bu bozulacaksa ada Türkiye'ye avdet etmelidir." şeklinde beyanda bulunmuştur. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere İngiltere, Kıbrıs üzerindeki egemenlik haklarından vazgeçtiği takdirde, Kıbrıs asıl sahibine yani Türkiye'ye iade edilmesi gerekmektedir. İngiltere'nin, Türkiye'den aldığı bu toprağı, Yunanistan'a devretmesi mümkün değildi.

Londra Konferansı ancak 9 gün çalışmalarını sürdürebildi ve 7 Eylül 1955 tarihinde sonuç alınmadan dağıldı. Konferansta İngiltere self-government, Yunanistan ENOSİS, Türkiye adadaki statünün devam etmesi gerektiğini, aksi takdirde adanın Türkiye'ye verilmesi gerektiği düşüncelerini savundu. Konferans amacına ulaşmasa da, Türkiye açısından en önemli sonucu; soruna tekrar taraf olarak bundan sonraki süreçte söz hakkı elde etmesidir.

Londra Konferansı ilgili devletlerin çok farklı görüşlere sahip olmaları sebebiyle 7 Eylül 1955'de bir karara varamadan dağılmıştır. Yunanistan ve Kıbrıs'ta Türkler aleyhine yapılan gösteriler ve tahrik hareketleri Türk halkı üzerinde olumsuz etki yapmıştır. Halkta büyük bir sinirlilik hali mevcuttu. Bu esnada Selanik'te Başkonsolosluk binamıza bomba atıldığı haberinin yayılması üzerine İstanbul, İzmir

ve Ankara'da 6-7 Eylül olayları patlamış, Rumlar aleyhine gösteriler yapılmıştır. Gösterilerin taşkınlığa dönüşmesi sonucunda da Rumlara ait işyerleri saldırılara uğramıştır (Bilge,1987). Olaylar dolayısı ile 3000 kişi tutuklanmış, 11 sendika, federasyon ve dernek kapatılmıştır. Üç büyük şehirde altı ay süre ile sıkıyönetim ilan edilmiştir (Albayrak, 2004).

1950–1955 yılları arasındaki dönemde yaşanan gelişmeler Ada'daki sıkıntıları İngiltere ile O'nun bir kolonisi arasındaki problem olmaktan çıkarmıştır. Kıbrıslı Rumlar ve Yunanistan'ın Birleşmiş Milletler'e yaptığı başvuruların ardından konu Birleşmiş Milletlerin gündemine alınmıştır. Başka bir ifade ile sorun uluslararası bir problem niteliği kazanmıştır.

Yine bu dönemin dikkat çekici hususlarından birisi de gerek Yunanistan'da gerekse Türkiye'de halkın olaylara milli bir dava olarak görmeye başlamasıdır. Bunun en büyük göstergesi 6–7 Eylül olaylarıdır.

1956 yılı sonu itibari ile Türk Hükûmetinin Kıbrıs konusunda takip ettiği politika şu temeldedir:

- İngilizler Kıbrıs'ta kalsın,
- Onlar çıkarlarsa ada bize verilsin,
- Bu olmazsa ada taksim edilsin,
- Self government,
- Hiç arzu etmediğimiz şekil adanın Yunanistan'a verilmesi (Erim,1977).

Londra Konferansının ardından, İngiltere Hükûmeti tarafından savunulan self government ilkesi, müteakiben İngilizlerce sorunun çözümüne yönelik olarak hazırlanan Radcliff Anayasası (Aralık, 1956) ve Mac Millan Plânı (Haziran 1958), Rumlar tarafından ENOSİS'e engel olduğu ve self determinasyonu içermediği gerekçesiyle reddedildi. Türkiye ise, Mac Millan Plânı temelinde görüşmelerin başlayabileceğini kabul etti (Bölükbaşı, 2001).

19 Haziran 1958 yılında İngiltere Başbakanı Mac Millan tarafından açıklanan plânın genel hatları:

- Her iki cemaatin ayrı birer temsilciler meclisi bulunacak,
- Cemaat meseleleri dışında kalan konular vali başkanlığında Yunan ve Türk hükümet yetkililerinin de bulunduğu 4'ü Rum, 2'si Türk üyeden oluşan altı bakanın oluşturduğu mecliste görüşülecek,
- Her iki cemaatin ikinci madde belirtilen istişareden sonra kullanacağı korunmuş yetkileri olacak (Gazioğlu, 1960).
Yunan Hükümeti ile görüşen Makarios Plânı reddettiğini açıkladı.

3.4. Kıbrıs Cumhuriyeti

İngiltere'nin Mac Millan Plânını uygulamadaki kararlılığı karşısında Yunanistan, 18 Aralık 1958 tarihinde yapılan Zürih konferansına katıldı. İngiltere, Türkiye ve Yunanistan dışişleri bakanlarının katıldığı toplantıda bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti fikri benimsendi.

11 Şubat 1959 yılında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Adnan MENDERES ve Yunan Başbakanı KARAMANLİS 27 maddelik Zürih Anlaşmasını imzaladılar. Adadaki Rum ve Türk temsilcileri tarafından da imzalanması gereken metin 19 Şubat 1959'da taraflarca kabul edilerek Londra'da imzalandı (Oberling, 1992).

Antlaşma'nın 21. maddesinde öngörülen anayasanın oluşturulması için Yunan ve Türk dışişleri bakanları tarafından birer temsilci, adadaki Rum ve Türklerin birer temsilcisi ve tarafsız bir gözlemciden teşkil edilen bir heyet anayasa çalışmalarına Mart ayının başında başladı ve bu çalışmalar yaklaşık bir yıl sürdü. 6 Nisan 1960 günü beş tarafın katılımı ile Kıbrıs Anayasası imzalandı. Rumlar tarafından seçilen Makarios cumhurbaşkanı, Türkler tarafından seçilen Dr. Fazıl KÜÇÜK cumhurbaşkanı yardımcısı olmuştur.

Parlamento, hükümet, kamu yönetimi, polis ve jandarmanın yapılanmasında %70 Rum - %30 Türk, ordu yapılanmasında %60 Rum - %40 Türk oranları öngörüldü. Türk olan cumhurbaşkanı yardımcısına dışişleri, savunma, güvenlik konularında tam veto hakkı verildi. Ortak parlamentoda ise "vergi", "seçim" gibi temel konularda Türk ve Rum milletvekillerinin ayrı çoğunluğu öngörüldü (Bozkurt, 2001).

Kıbrıs Valisi Foot 16 Ağustos günü adadan ayrıldı. Aynı gün Kıbrıs Anayasası'nın ayrılmaz bir parçasını teşkil eden İttifak Antlaşması'na göre, Yunanistan 950, Türkiye 650 kişiden oluşan bir askeri kuvveti Kıbrıs'ta konuşlandırdı (Armaoğlu, 1983). Böylece 1878'de adadan ayrılan Türk askerinin yeniden adaya dönüşü sağlandı.

Kıbrıs konusunda 1950'li yılların başında hiçbir politikası olmayan Türkiye hükûmeti altı yıl sonra kurulan devletin garantörü oldu. Bu durum Türkiye Cumhuriyeti açısından başarılı bir sonuçtur.

Kıbrıs Cumhuriyeti uzun ömürlü olmadı. Makarios ve Rumlar; Kıbrıs Cumhuriyeti'ni bizzat Makarios'un dile getirdiği ENOSİS'i bir sıçrama tahtası" olarak gördüler.

1963 yılında Rumlar Türklere ateşli silahlarla saldırmaya başladılar. Adanın değişik bölgelerine saldırılar yayıldı. Bu eylemler, önceden hazırlanmış olan Akritas Planı doğrultusunda yürütülüyordu. Plânın amacı, adada Türkleri ortadan kaldırmak ve Kıbrıs'tan kaçmaya zorlamaktı.

Akritas Plânı genel hatlarıyla:

- 1960 Anayasası'nda yer alan, ENOSİS'in amacına ulaşılmasını engelleyecek maddeleri değiştirmek,
- Garanti anlaşmasını fes ederek Türkiye ve İngiltere'nin adaya müdahale etmesini engellemek,
- Self- determinasyon hakkını elde etmek için Yunanistan'la birlikte ülkelerin desteğini sağlamaya çalışmak,
- Enosisi haklı göstermek için plebisite gitmek ve self determinasyon hakkını elde etmektir (Patrick, 1976).

Cumhurbaşkanı Makarios Akritas Plânını uygulamaya, ilk olarak anayasanın 13 maddesinde değişiklik yapılması önerisini garantör devletlere ileterek başladı. Kıbrıslı Türkler tarafından reddedilen öneri, Türkiye tarafından da 6 Aralık tarihinde reddedildi.

Anayasada değişiklik teklif edilen hususlar temel hatlarıyla şöyledir:

- Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanı yardımcısının veto haklarının kaldırılması,
- Cumhurbaşkanı görevinin başında olmadığı zaman, başkan yardımcısının vekâleten görevi yürütmesi,
- Rum temsilciler meclisi başkanı yurt dışında, ya da görevlerini yerine getiremeyecek durumda olduğunda, meclis başkanlığı görevinin meclis başkan yardımcısı tarafından yerine getirilmesi,
- Meclis başkanı Rum, yardımcısı Türk üyelerce ayrı ayrı seçileceklerine her ikisinin de Genel Kurulca seçilmesi,
- Bazı yasaların Meclis'te onaylanması için, ayrı çoğunluk şartının aranmaması,
- Birleşik belediyelerin kurulması,
- Adaletin tek elden sağlanması,
- Güvenlik Kuvvetlerinin, polis ve jandarma olarak ikiye ayrılmasına son verilmesi,
- Güvenlik Kuvvetlerinin sayısının yasa ile belirlenmesi,
- Hükûmete ve orduya iki toplumun katılma oranlarının, iki toplumun nüfus oranlarına göre değiştirilmesi,
- Amme Hizmeti Komisyonunun üye sayısının ondan beşe indirilmesi,
- Amme Hizmeti Komisyonunun tüm kararları basit çoğunlukla alması,
- Rum Cemaat Meclisi'nin yürürlükten kaldırılması (Patrick, 1976; Hasgüler, 2007).

Gerilen ilişkiler sonucunda 21 Aralık 1963 gecesi Girne'den Lefkoşa'ya giden ve içinde Türklerin bulunduğu bir otomobilin Rum polisler tarafından sebepsiz aranması ve bu yüzden çıkan olayda bir Türk kadının ölmesi, Türk cemaati arasında tepkilere yol açmıştır. Daha sonraki günlerde çatışmalar büyümüştür (Bilge,1987).

Bu yaşananlar Rumların Akritas Planı çerçevesinde Türker'e karşı uygulayacakları katliamın başlayacağını sadece ilk işaretleridir ve uzun bir mücadele döneminin başlangıcıdır. Lefkoşa'da Rumlar 24 Aralık 1963 gecesi Türklere saldırarak 24 Türk'ü şehit ettiler ve 40 Türk'ü de yaraladılar. "Kanlı Noel Olayları" olarak adlandırılan katliamı durdurmak amacıyla Türk jetleri 25 Aralık gecesi Lefkoşa üzerinde uçmaya başladı. Türk Alayı da karargâhından çıkarak Lefkoşa'nın Türk kesimini korumaya aldı. Türkiye garantör ülke olarak İngiltere ve Yunanistan'a çözüm için başvurdu. Üç devlet önce ortak bir kuvvetle Lefkoşa'daki çarpışmaları durdurmak maksadıyla iki taraf arsına girdi (Yeşil hat). Ayrıca İngiltere'nin teklifi üzerine Türkiye, Yunanistan ile Türk ve Rum toplumlarının temsilcileriyle 15 Ocak 1964'te Londra'da bir konferans toplandı. Düzenlenen konferans 21 Ocak 1964'de bir sonuç alınmadan dağıldı (Armaoğlu,1983).

Ada içindeki kargaşa ve kanun tanımazlık tüm yasal kurumların ortadan kalktığı bir ifadesidir. Rum yönetimi bilerek ve isteyerek bilinçli bir şekilde silâh zoru ile bu kurumları ortadan kaldırmış ve işlemez duruma getirmiştir. Bu gelişmeler ek olarak Makarios 1960 Antlaşmalarını, tek yanlı olarak feshettiğini açıkladı (Manisalı, 2002).

BM Güvenlik Konseyi'nin 4 Mart 1964'te aldığı bir kararla Kıbrıs'ta barışın korunması maksadıyla B.M. Barış Gücü kurulması ve bir arabulucu tayin edilmesi istenirken, Kıbrıs Hükümetinden de şiddet ve kan dökülmesini önleyici her türlü önlemi alması isteniyordu. 27 Mart tarihinde fiilen göreve başlayan BM askerî gücü asayişin temin etmeye çalışsa da başarılı olamadı (Sabahattin, 1992).

6 Ağustos günü Erenköy'de Rum saldırıları meydana gelmiştir. Türk Yönetimi saldırılardan haber almasını müteakip BM Barış Gücü Komutanını uyarmıştır. Ancak Barış Gücü Komutanı, Rumlar tarafından yapılan bu hazırlıkların tatbikat olduğu açıklamasına inanmıştır. Türk Hükümeti 7 Ağustosta saldırıların durdurulması için nota vermiştir. Buna rağmen saldırılar durdurulmayınca, Türk Hava Kuvvetleri ada üzerinde ihtar uçuşu yapmış, ertesi gün ise Rum birliklerini bombalamıştır. Bu olayların ardından BM Güvenlik Konseyi 9 Ağustos günü ateşkes için arabuluculuk

yapmıştır. 10 Ağustos'ta ateşkes teklifi taraflarca kabul edilmiştir. Ateşkesin ilanının ardından 1967 yılına kadar saldırıların sayısı ve yoğunluğu azalmıştır.

Mevcut durumdan son derece rahatsız olan Albay Grivas, Yunanistan ve Makarios'a bilgi vermeden 15 Kasım 1967 tarihinde Geçitkale ve Boğaziçi köylerine saldırdı. Yoğun çatışmalar ardından Rum Millî Muhafız birliği her iki köyü de denetim altına aldı. Aynı günün akşamında Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu acil olarak toplandı. TBMM 16 Kasım tarihinde hükûmete TSK'nin kullanılması yetkisini verdi (Gözügüzelli, 2008). Türk Hükümeti çıkarma yapılması kararını aldığını açıkladı. Silahlı kuvvetler çıkarma yapmak için gerekli hazırlıklara başladı.

17 Kasım'da Türk Hükümeti Yunanistan'a nota göndererek Albay Grivas'ın adadan ayrılması, işgal edilen köylerin boşaltılmasını ve adadaki Yunan askerlerinin adadan ayrılmasını istedi (Patrick, 1976; Alasya, 1988; İnanç, 2007). Notanın ardından Albay Grivas adadan Yunanistan'a döndü ve diplomatik girişimler başladı. BM girişimleri sonucunda 30 Kasım 1968 tarihinde bir anlaşmaya varıldı.

Anlaşma genel hatlarıyla:

- Türkiye ve Yunanistan Kıbrıs'ın toprak bütünlüğünü ve egemenliğini tanırlar,
- İki tarafta 1,5 ay zarfında adada bulunan kuvvetlerini geri çekecek,
- Geri çekilmeler BM denetiminde yapılacak,
- Yukarıdaki tedbirlerin alınmasının ardından Türkiye aldığı savaş kararını durduracak,
- Boğaziçi ve Geçitkale köylerine verilen zararlar ödenecek, ölenlerin ailelerine tazminat ödenecek,
- Albay Grivas bir daha adaya geri dönmeyecek,
- Kıbrıs Cumhuriyeti'nin silahlı gücü kademeli olarak dağıtılacaktır (Fırat, 1997).

Anlaşma sonrası Türk kesimi 28 Aralık 1967 günü "Kıbrıs Geçici Türk Yönetimini" kurdu. Bu süreç sonrası adada olaylar oldukça azaldı. 1971 yılı sonuna kadar sadece 2 Rum ve 24 Kıbrıslı Türk öldürüldü (Patrick, 1976).

Adaya girişi yasak olan Albay Grivas 1971 yılında Kıbrıs'a gizli olarak geldi. Grivas'ın adaya dönmesinin ardından terör olaylarında artış meydana geldi. Kıbrıs Türk Yönetimi ellerindeki sınırlı olanaklarla Rumlara karşı direniyorlardı. Bu tarihten sonra Kıbrıs Türk halkı, 1974'e kadar sürecek olan acılı günlerle karşı karşıya kalmıştır.

4. TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI ÖNCESİ KURULAN ÖRGÜTLER

4.1.KIBRIS'TA MEŞRU MÜDAFAA

EOKA'nın tedhiş hareketlerine ve cinayetlerine karşı Kıbrıs Türkleri arasında zaman içinde çeşitli yapılanmalar oluşmuştur. Bu yapılanmalar siyasi otorite tarafınca da desteklemiştir. Bu örgütler, KITEMB (Kıbrıs Türk Mukavemet Birliği), VOLKAN ve 9 EYLÜL'dür.

Müdafaa amaçlı Kıbrıs Türkü tarafından kurulan tüm mukavemet teşkilatlarını, Kıbrıs Türklerinin uluslararası hukuka göre meşru müdafaa hakkını kullanması çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Günümüzde uluslararası hukuka göre kişinin meşru müdafaa hakkı her zaman için saklı kalmıştır.

Buna göre meşru müdafaa:

“Bir kimsenin kendisine, başkasına ya da mallarına yönelen ve o anda süren bir haksız saldırıdan doğacak zararları önlemek üzere yapmak zorunda olduğu eylem”(Tamçelik, 1993) şeklinde ifade edilmiştir.

Kıbrıs Türkleri tarafından kurulan örgütler EOKA'nın Türklere karşı giriştiği insanlık dışı her türlü cinayet, baskı ve tecavüzlere, en ağır şartlar altında görev yaparak, Kıbrıs Türk toplumunun canını, malını, namusunu ve hürriyetini müdafaa etmiş yapılanmalardır. Kıbrıs Türk toplumunun “öz savunma hakkını” mukavemet örgütlerini kurarak kullanmalarını yadsımamak gerekir. Çünkü “nefs-i müdafaa” hakkı tüm insanların en büyük hakkıdır ve küçük olsun büyük olsun tüm toplumlar müdafaa hakkına sahiptirler (Tamçelik, 1993).

Uluslararası hukuk açısından meşru müdafaa genel olarak “bir devletin başka bir devletçe kendisine karşı girişilen hukuka karşı kuvvet kullanma eylemine ani ve doğal olarak kuvvet kullanma yoluyla karşılık vermesi” şeklinde tanımlanmıştır. Devletlerin ferdi ve kolektif meşru müdafaa hakları BM Antlaşmasınının 51. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre;

“Bu Antlaşmanın hiçbir hükmü, BM üyelerinden birinin silahlı saldırıya hedef olması halinde, Güvenlik Konseyi milletler arası barış ve güvenliğin muhafazası için lüzumlu tedbirleri alıncaya kadar, tabii olan münferit veya müşterek meşru müdafaa hakkına helal getirmez. Bu meşru müdafaa hakkını kullanarak üyelerin aldığı tedbirler derhal Güvenlik Konseyi'ne bildirilir ve Meclisin bu Antlaşmaya dayanarak milletlerarası barış ve güvenliğin muhafaza ve idamesi için lüzumlu göreceği şekilde her an hareket etmek yetki ve ödevine hiçbir veçhile tesir edemez” (Hancılar, 2004).

Bu madde ile meşru müdafaa hakkının doğal bir hak olduğu belirtilmiştir. 51.madde düzenlemesinin silahlı saldırı eylemlerine karşı meşru müdafaa hakkını tanıdığı görülmüştür. Dolayısıyla BM Antlaşmasının 2/4. Maddesinde düzenlenmiş olan kuvvet kullanma ve tehdidinde bulunma yasağına aykırı her durum meşru müdafaa hakkının doğmasına yol açmaktadır. Uluslararası Adalet Divanı da “...bu hakkın kullanımı, ilgili devletin bir silahlı saldırı mağduru olmasına bağlıdır” diyerek bu görüşü desteklemiştir (Hancılar, 2004).

Kısacası meşru müdafaa hakkı; silahlı bir saldırı vuku bulduğunda Güvenlik Konseyi'nin karar almasına kadar geçen süreçte saldırıya maruz kalan devletin kendisini savunabilmesi sonucunu doğurmaktadır. Burada önemli bir nokta vardır. Meşru müdafaa hakkı hedef ülkenin yalnızca silahlı saldırıya uğraması ile doğmaz, böyle bir saldırının gerçekleşebilme ihtimalinde de meşru müdafaa söz konusu olur.

Bu anlamda Kıbrıs sorunu, EOKA'da cisimleşen çok ciddi etnik bir şiddet ve terörizm zemini oluşturmuştur. EOKA örgüt üyeleri tarafından Kıbrıs Türk toplumuna, özellikle de sivil hedeflere karşı uygulanan vahşet Kıbrıs Türklerine karşı bir soykırım tehlikesi doğurmuştur. EOKA'nın Türklere uyguladığı insanlık dışı eylemlere karşı Türk halkının malını, canını, namusunu, şerefini, vatanını ve özgürlüğünü korumak maksadıyla meşru müdafaa hakkını kullanması uluslararası hukuk kuralları kapsamındadır.

4.2. Kıbrıs Türk Mukavemet Birliği (KITEMB)

Kıbrıs Türk toplumu içinde TMT öncesi kurulan ilk örgüt, KITEMB'dir. KITEMB'in kuruluş tarihi net olarak bilinmemekle beraber EOKA şiddetinin başladığı 1 Nisan 1955 sonrası kurulduğunu değerlendirilmektedir. Dr. Fazıl Küçük tarafından kurulan, silahlı örgüt olmayan KITEMB 'in amacı halkın moralini yüksek tutmaktır.

Daha çok bildiriler dağıtarak halk olaylardan haberdar edilmiş ve mevcut durum hakkında bilinçlendirilmeye çalışılmıştır.

KITEMB'in Kıbrıs Türk toplumu içinde Dr. Fazıl KÜÇÜK tarafından kurduulduğu ve Temmuz ayına kadar faaliyet göstermeye çalıştığı Halkın Sesi gazetesinde yer alan 5 Temmuz 1955 tarihli mektuptan anlaşılmaktadır.

Bu mektup sonrası KITEMB'in varlığından EOKA'nın haberinin olduğu ve Dr. Fazıl Küçük, isminin deşifre olmasından dolayı yeni bir isimle örgütün devam ettirilmesine karar vermiştir (Sayıl, 1985).

4.3. Volkan

KITEMB'in varlığından haberdar olan EOKA'nın tehditleri sonucu örgüt, Dr. Fazıl KÜÇÜK 'ün önderliğinde yeniden organize olmuş, Volkan ismini alarak mücadelesine devam etmiştir. Volkan'ın en önemli ve bilinen özelliği, TMT öncesi ilk defa Türk polislerin öldürülmesi ile misilleme yapmaya başlayan örgüt olmasıdır. Kıbrıs Türk toplumunun içinden çıkan Volkan örgütü mensupları, EOKA şiddeti karşısında herhangi bir destek almadan oldukça sınırlı sayıda silah ve el yapımı patlayıcı maddelerle EOKA karşısında organize olmaya çalışmışlardır. İmkânların kısıtlı olması ve ihtiyaç duyulan istihbarat bilgilerinin temini maksadıyla Volkancılar, Yardımcı Polis Gücü ve Motorize Birlikler'e kaydolmuşlardır. Böylece örgüt üyeleri aldıkları eğitimlerle gerilla taktiklerini öğrenmişler, silah ve mermiye sahip olma imkânı bulmuşlardır (Sayıl,1985). Böylece Volkan üyeleri, polis teşkilatını, EOKA karşısında kendilerini savunma amacıyla kullanmışlar ve EOKA'ya karşı gerçekleştirilen operasyonlarda daha da başarılı olmuşlardır.

Kıbrıs'ta TMT öncesi faaliyet gösteren en önemli ve en uzun süreli örgüt, Volkan'dır. Ancak toplum içinde bu örgütün maddi- manevi kısıtlı imkânları nedeniyle EOKA karşısında etkili bir mücadele yürütemediği kanısı oluşmuştur. Bu nedenle örgütün varlığı devam ederken, Türk toplumu içinde yeni bir örgüt kurma çalışmaları başlamıştır.

4.4. 9 Eylül Cephesi

İsmi Lefkoşa'nın fethi ve İzmir'in düşman işgalinden kurtuluş gününden alan

bu örgüt Kıbrıs'ta TMT öncesi kurulan son örgüttür. Volkan adlı örgüt varlığını ve faaliyetlerini fiilen devam ettirirken örgütün içinde yer alan bazı kişilerin EOKA ile daha sert mücadele edilmesi fikrini taşıması nedeniyle Volkan'ın eylemleri ve yaklaşımları yeterli bulmayarak 9 Eylül Cephesi adı verilen örgüt kurulmuştur.

9 Eylül Cephesi örgütünün kurucusu olarak ismi geçen kişi, Volkan örgütünün de içinde aktif olarak görev yapan Ulus ÜLFET'tir ve Dr. Burhan Nalbantoğlu'nun desteği ile başa geçmiştir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi Ulus ÜLFET ve arkadaşları, Volkan'ın yetersiz kaldığını, daha etkin ve sert eylemlerin gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünmekteydiler. Onlara göre, Kıbrıs'ta EOKA'nın şiddet eylemleri karşısında "göze göz, dişe diş bir mücadele" verilmesi gerekmektedir. Bu düşünceleri paylaşan gençler Volkan örgütündeki faal görevlerinden bütünüyle kopmadan, 9 Eylül Cephesi adında başka bir örgüt etrafında bir araya gelme çalışmalarını başlatmışlardır (Emircan, 2000).

Ne var ki; 31 Ağustos 1957'de 9 Eylül örgütünün başı olan Ulus ÜLFET ve 3 arkadaşının (İsmail BEYOĞLU, Kubilay ALTAYLI, Mustafa Ertan CELAL) Küçük Kaymaklı' da bir evde su borusundan bomba imal ederken meydana gelen patlama sonucu hayatlarını kaybetmeleri örgütün planlarını gerçekleştirememesine neden olmuştur. Ayrıca söz konusu kaza neticesinde direnişin önde gelen isimlerinin vefat etmesi Kıbrıs Türk toplumu arasında şok etkisi yaratmış ve EOKA karşısında direniş örgütleri kuran kişilerin bocalama yaşamalarına neden olmuştur. Bu bocalama, dönemi üç ay sürmüştü ve Kasım 1957'de tüm bu örgütlerin yerini alacak olan TMT kurulmuştur (Emircan, 1998).

4.5.TMT Öncesi Kurulan Örgütlerin Direnişe Tecrübe Aktarımı

Kıbrıs'ta TMT öncesi de kurulan örgütler, 1 Nisan 1955'te başlayan EOKA şiddeti karşısında Kıbrıs Türk toplumunun can güvenliğini ve ada üzerinde varlığını korumak için 1957'ye kadar iki buçuk yıl mücadele etmiştir. Bu mücadelelerden elde edilen tecrübe ve bilgi birikimi daha sonraki mücadelelere yön vermiştir. Bu birikimler TMT'nin kurulması gerektiğini ortaya koyan faktörlerdir. Ayrıca TMT'nin başarısının temellerini ve ilk kurumsal hafızasını oluşturan bu çıkarımlar şu şekilde sıralanabilir;

- EOKA'ya karşı etkili bir mücadele için çok başlılık olmamalıdır.
- Mevcut mukavemet örgütlerinin tek çatı altında toplanmalıdır.

- M¼cadele ve direniş tek merkezden yönetilmelidir.
- Mukavemet teşkilatlarının kuruluşu siyasi bir temele dayanmalı ve rg¼t yeleri bireysel eylemlerden kaçınmalıdır.
- Savunma ve direniş hareketini daha etkili bir Şekilde y¼r¼tmek için uyumlu çalışabilecek, d¼zenli, disiplinli bir yeraltı rg¼t¼ oluşturulmalıdır.
- Direniş ve m¼cadele için T¼rkiye’den destek almak hayati öneme haizdir.
- Maddi yetersizliklerin üstesinden gelinmelidir.
- rg¼tlenme t¼m ada sathına yayılmalıdır.
- Direnişin başarıya ulaşabilmesi için “halkla b¼t¼nleřme ve insanlık değerlerine saygı” vaz geçilmez ilkedir (Tolgay,1998).

5. TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI'NIN KURULUŞU VE TEŞKİLATLANMASI

5.1. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Kuruluşu

TMT örgütün kuruluşu ile ilgili olarak nerede, ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu konularında tartışmalar mevcuttur.

Rauf Raif DENKTAŞ TMT tarafından dağıtılan ilk bildiriye dikkate alarak "TMT'nin asıl kuruluş günü 26-27 Kasım 1957" derken Kemal TANRISEVDİ ise kendi evinde yapılan toplantıyı dikkate alarak "TMT 11 Kasım 1957'de kuruldu" demektedir. TMT'nin dağıtılan ilk bildirisi, İngiliz sömürge yönetiminin eline 29 Kasım 1957 tarihinde ulaştığı için de Sömürgeler Bakanlığına gönderilen gizli raporda TMT'nin kuruluşu 29 Ekim 1957 olarak belirtilmektedir (Akkurt, 1999).

Diğer bir görüşe göre ise örgüt resmi olarak Kıbrıs Adası'nda, 01 Ağustos 1958 tarihinde, TC. Hükümeti'nin izni ile Genelkurmay Seferberlik Tetkik Kurulu subayları tarafından, dönemin Kıbrıs Türk Toplumunu liderlerinin işbirliği ile kurulmuştur. 1 Ağustos 1976'da lağvedilen TMT yerine kurulan Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'nın resmî tarihçesinde de TMT'nin kuruluş tarihi olarak 1 Ağustos 1958 belirtilmektedir. Örgütün kuruluşunda Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin etkili olduğu olayların gelişimi şu şekilde olmuştur:

Türk Hükümeti sürmekte olan Kıbrıs görüşmeleri ile ilgili fikir alışverişinde bulunmak için "Kıbrıs Türk'tür Partisi" lideri Dr. Fazıl KÜÇÜK ve Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu Başkanı Rauf DENKTAŞ'ı Ankara'ya çağırır. Dr. Fazıl KÜÇÜK, 2 Ocak 1958 günü, saat 15.00'de, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü ZORLU'yu ziyaret etmiş ve oldukça uzun süren bir görüşme yapmıştır. Bu görüşmede, hiç kimsenin dikkatini çekmeden ve basından da dikkatle gizlenen K.T.K. Federasyonu Başkanı Rauf Raif DENKTAŞ da hazır bulunmuştur. Görüşmede Adada Türk direnişi ele alınmıştır. Bu görüşmenin sonunda Fatin Rüştü ZORLU, DENKTAŞ'tan Ada'ya gidip arkadaşlarıyla biraz daha çalışmasını daha sonra bilgi vermesini isteyerek bir şeyler yapılabileceğini belirtmiştir.

Rauf DENKTAŞ'ın adaya dönmesinden sonra konu hakkında ayrıntılı bilgi alma ihtiyacı duyan Fatin Rüştü ZORLU, Genelkurmay Başkanından görüş istemiş böylece Genelkurmay, Seferberlik Tetkik Kurulu nezdinde çalışmalarını başlatmıştır.

Seferberlik Tetkik Kurulunda, General Daniş KARABELEN, Kurmay Başkanı Albay Eyüp MATER, Yarbay Rıza VURUŞKAN ve Binbaşı İsmail TANSU gerekli etüt çalışmalarını yapmışlardır. Bu çalışmalar sonucunda; gerekli silah ve paranın temin edilmesi, Kıbrıs'a gönderilecek subaylara süresiz izin verilmesi, hükümetin her kademesine yapılan isteklerin karşılanması halinde, bu görevin yurt içi ve yurt dışında hiç fark ettirilmeden ifa edilebileceği sonucuna varılmıştır. Bu bilgi Genelkurmay aracılığı ile Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü ZORLU'ya iletilmiştir (Tansu, 2002).

Hükümet tarafından yapılan uzun görüşmeler neticesinde adanın subay ve malzeme ile takviye edilmesi hususunda karar verilmiştir. Yarbay Rıza VURUŞKAN'ın adaya çıkış tarihi olan 01 Ağustos 1958 TMT'nin resmi kuruluş tarihidir.

TMT'nin tarihçesini ayrıntılı incelemeden örgütün, nerede ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu tartışmasına yönelik bazı çıkarımlar yapmanın uygun olduğunu değerlendirmekteyim.

Öncelikle TMT, ilk olarak Kıbrıs Türk toplumunun içinde önemli görevlerde yer alan Rauf DENKTAŞ, Dr. Burhan NALBANTOĞLU, Kemal TANRISEVDİ tarafından kurulmuştur. Rauf DENKTAŞ ve Dr. Burhan NALBANTOĞLU, Kıbrıs Türk toplumunun politik hayatında önemli yer tutan kurumlarında görev almış, toplumun büyük çoğunluğu tarafından tanınan ve bilinen kişilerdir. Kıbrıs toplumunun önde gelen bu isimlerinin toplantılarını Türkiye Başkonsolosluğu'nda görevli Kemal TANRISEVDİ'nin evinde yapması kanaatimce yapılanmanın her aşamasında Türkiye'nin olduğunu ortaya koymaktadır.

Kemal TANRISEVDİ, adaya tayininden kısa bir süre sonra Kıbrıs'ın her yanını dolaşmış, Kıbrıs Türk toplumunun hemen her kesiminden insanlarla tanışmış ve olayları yakından izlemeye başlamıştır. Gizli toplantılar evinde yapılmıştır. Kemal TANRISEVDİ'nin böyle bir işe tek başına girmiş olmasının imkânsız olduğu yadsınamaz bir gerçektir. TMT'nin kullandığı terminolojinin Seferberlik Tetkik Kuruluna ait olması, özellikle mukavemet sözcüğünün Seferberlik Tetkik Kurulunun (1964 sonrası adı Özel Harp Dairesi olarak değişmiştir) kullandığı "Özel Savaş" kavramı içinde yer alan "Mukavemet Harekâtı" kavramı ile aynı olması, TMT'nin ilk kuruluşunda da Seferberlik Tetkik Kurulunun bulunduğunu ortaya koymaktadır. Özel Harp Dairesi'nin kullandığı özel savaş talimatnamesine göre, mukavemet harekâtını

yürütmek için hücre tipi çalışan bir yeraltı örgütü vardır. Bu örgüt mensupları azami ölçüde gizliliğe uymakta ve personel birbirini tanımamaktadır. Harekâtın başlangıcında teşkilat unsurları meslekleri ile ilgili uğraşlar içinde birbiri ile gizli haberleşme tekniklerini kullanarak, istihbarat, sabotaj, pasif mukavemet ve propaganda konularında görevlerini yerine getirmektedir. Harekâtın ileri safhalarında teşkilat unsurları arasında gizlilik kalkmakta ve faaliyetler şiddetlendikçe, daha açık bir mücadele, şehir gerillası harekâtı ile sürdürülmektedir (Parlar,1997). İlgili yönerge ile TMT'nin örgütlenme ve mücadele safhası TMT'nin örgütlenme biçiminin birebir örtüşmektedir. Bu örtüşmenin TMT'nin ilk kuruluşunda, daha sonra örgütün yapılandırılmasını organize eden TC. Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı olan Seferberlik Tetkik Kurulu'nun rolü olduğunu değerlendirmekteyim.

Hükümetin ve Türk silahlı kuvvetlerinin adını kullanmadan kendi özel kuralları çerçevesinde örgütlenmesine çalışılan TMT için Hükümet'ten ve Genel Kurmay Başkanlığından Seferberlik Tetkik Kuruluna hiçbir müdahale de bulunulmamıştır. Ancak kurumlar arası eşgüdüm sağlanarak mücadelede çıkabilecek problemlere karşı daha sorunla karşılaşmadan önleme yapılmıştır.

Milli Mücadelede kurumlar arası eşgüdüm şu şekilde sağlanmıştır;

- Bütün sorunlar Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü ZORLU'nun aracılığı ile çözülecek, diğer bakanlarla yapılacak işlere bizzat kendisi aracılık edecektir.
- Adaya gönderilmesi öngörülen subay tayinleri ile silah ve cephane ihtiyacını Milli Savunma Bakanı Ethem MENDERES sağlayacaktır.
- Kıbrıs'a gönderilecek yedek subayların öğretmen maskesi ile Kıbrıs Türk Okulları'na tayini konusunda Milli Eğitim Bakanı Celal YARDIMCI destek olacaktır.
- Kıbrıs'a gönderilecek personelin pasaportlarını İçişleri Bakanı Namık GEDİK düzenletecektir.
- Parasal destek Dışişleri Bakanlığı'nca Türk Kültürünü ve Varlığını Koruma Fonu'ndan, Kıbrıs Türk Kültür Derneği'ne aktarılacaktır. Bu işlemler Dernek Başkanı Kıbrıs asıllı Mehmet ERTUĞRULOĞLU tarafından gerçekleştirilecektir.

- Akdeniz kıyılarındaki gümrük kapılarında karşılaşılabilecek zorluklar Gümrük ve Tekel Bakanı Hadi HÜSMEN tarafından giderilecektir (Tansu, 2002).

Uluslararası hukuk çerçevesinde TMT'nin meşruluğunun bilincinde olan TC. Hükümeti, Genelkurmay birinci ve ikinci Başkanları; her koşulda inisiyatiflerini kullanarak, kendilerini ilgilendiren konularda, yasalarda yeri olmasa bile tarihi sorumluluğu bizzat üzerlerine alarak gerekli her türlü desteği sağlamışlardır.

Kıbrıs'a gönderilecek subaylar Seferberlik Tetkik Kurulu Başkanı Emekli General Daniş KARABELEN tarafından eğitim, disiplin konularında temayüz etmiş personel arasından, gönüllülük esasına göre seçilmiştir. KARABELEN Paşa tarafından Kore Savalarında büyük yararlılıklar gösteren" Yarbay Rıza VURUŞKAN "TMT Lideri" olarak seçilmiştir (Tansu, 2002).

Ayrıca Kıbrıs'ta oluşturulacak yeraltı birliklerine komutan olarak Binbaşı Necmettin ERCE, Binbaşı Şefik KARAKURT, Yüzbaşı Mehmet ÖZDEN ve Yüzbaşı Rahmi ERGÜN görevlendirildi. İlk etapta görevlendirilen bu beş subayla Ankara'da merkez teşkilatında görev alacak subaylar belirlenmiştir.

Adaya gönderilen subaylara Kıbrıs'ta uygun sivil maske görevler bulunuyordu. Bu sayede deşifre olmadan görevlerini sürdürebilmeleri ve üzerlerine kuşku çekmemeleri sağlanıyordu. Kendilerine sağlanan pasaportlar ise farklı isimlerle düzenleniyordu. Bunlardan Yarbay Rıza VURUŞKAN, "Ali CONAN" kimliği ile İş Bankası Müfettişi olarak, Yüzbaşı Mehmet Özden ise "Necdet BAYAZIT" kimliği ile İş Bankası Müfettiş Yardımcısı olarak 31 Temmuz 1958 günü Ankara'dan Kıbrıs'a geçmişlerdir. Ertesi gün TMT, ilk Bayraktarı Yarbay Rıza VURUŞKAN'ın başkanlığında 1 Ağustos 1958 tarihinde resmen Lefkoşa'da kurularak faaliyete geçmiştir.

5.2. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Kuruluş Amacı

TMT'nin kuruluş amacını net olarak ortaya koyabilmek için ada üzerinde yaşanan olayların arka planına bakılmalıdır.

EOKA'nın adada 1 Nisan 1955'te başlattığı şiddet hareketleri, Kıbrıs Türklerinin mal ve can güvenliği için ciddi boyutta tehlike oluştur. Bu hareketlerin asıl amacı ENOSİS'i gerçekleştirmektir. Bu bağlamda Kıbrıs Türk toplumu ENOSİS

önünde engel teşkil etmektedir. Ayrıca İngiltere, bir gün adadan çıkacaksa, Kıbrıs'ın eski sahibi Türkiye'nin adanın kendisine verilmesi isteği ve bu isteğin gerçekleşme ihtimali Kıbrıs Türk toplumunun bu örgütün hedefi haline gelmesine neden olmuştur. Kıbrıs'ta TMT öncesi Türk toplumu içinde kurulan örgütler, EOKA örgütünün ENOSİS isteği karşısında bildiri dağıtmak, gösteri düzenlemek, Volkan örgütü zamanında herhangi bir Türkün canına veya malına zarar gelmesi halinde aynı şekilde karşılık vermek gibi faaliyetler içinde bulunmuşlardır. Ne var ki bu örgütler EOKA şiddeti karşısında etkili olamamıştır. Bu nedenle Kıbrıs Türk toplumu içinde etkili bir savunma gerçekleştirecek bir örgüte gereksinim doğmuştur. Bu gereksinim Türkiye Cumhuriyeti'nin öncülüğünde kurulup örgütlenen TMT ile karşılanmıştır. TMT mensuplarından ve Kıbrıs TMT Derneği kurucu üyelerinden Celal BAYAR TMT'nin kuruluş amacını şöyle ifade etmektedir;

“TMT 1 Ağustos 1958'de EOKA'ya karşı kurulmuş ve Kıbrıs Türk Halkının bağrından çıkmıştır. Kıbrıs'ta Türk'ün mal, can, namus ve şerefini korumayı üslenmiş, ENOSİS'in gerçekleşmesine imkân vermemiştir. 42 yıl önce 21 Aralık 1963'te TMT olmasaydı bu günleri göremezdik. Belki bugün Kıbrıs'ta Türk varlığından bile söz edilmeyecekti. TMT üzerine düşen görevi yerine getirmiş ve tarihe mal olmuş onurlu bir teşkilattır. Bunun aksini düşünenler büyük bir yanılğı içerisindeyler. Çünkü Rum tarafı hala ENOSİS hayali içindedir. Türk tarafı olarak bugünkü kazanımlarımız ve KKTC'nin temelinde TMT vardır. TMT'nin önderliğinde; şehitlerimizin kanları, gazilerimizin inanç ve alın teri ile cefakâr ve vefakâr, halkımızın direnci ve Türk silahlı Kuvvetlerimizin katkıları vardır.”

TMT yayınladığı bir bildiri de kendisini ve kuruluş amacını şöyle tanımlamaktadır:

“Türk Mukavemet Teşkilatı şu veya bu sahsın yahut müessesenin gaye ve maksatlarına hizmet eden (SS) benzeri bir teşekkül değildir. Türk Mukavemet Teşkilatı, Türk cemaatini Rum oğlunun tecavüzüne karşı korumak için kurulmuştur. Türk Mukavemet Teşkilatı; Türk'ü Rum oğlunun boyunduruğuna sokmamak ideali etrafında toplanmış, gerektiğinde bu ideal uğruna gözünü kırpmadan canını vermeye hazır şuurlu, vatansever ve serdengeçti gönüllülerden müteşekkil modern bir gizli mukavemet teşkilatıdır.

Teşkilatımız aziz halkımızın teveccühüne ve desteğine o derece mazhardır ki, bu teveccühlerin hepsini kabul edememek aczi içindeyiz.

TMT, Kıbrıs davası etrafında cereyan eden siyasi faaliyetleri, Rum cemaatinin tutumunu, mahalli idarenin politikasını ve nihayet Anavatan Hükümetinin kararlarını, cemaatimizin yediden yetmişe bir ve beraber olarak yüz kere, bin kere haykırdığı esası üzerinde muhakeme ve münakasa ederek politikasını ve stratejisini tayin eder. Kıbrıs davasında cemaatimizin arzusu artık seksiz şüphesiz belli olmuş ve dünyaya duyurulmuştur. Bu arzusunun esası ve değişmez manası Rum boyunduruğuna girmemek, Anavatanın kucağına atılmaktır. İşte TMT bu arzunun müdafidir. Birkaç sözde münevverin bu arzuyu çağırmayan sesine tahammül edemeyiz. Çünkü bahis mevzuu olan münakasa safhasını asmış ve mukaddes bir ideal olarak kalplere ve kafalara yerleşmiş bir davanın müdafaasını çalışmalarını korumaktır.” (Kasımoğlu, 2006).

TMT'nin amaçları şöyle sıralanabilir:

- Kıbrıs Türklerinin can ve mal güvenliğini sağlamak,
- Türklere yapılacak saldırıları geri püskürtmek,
- Türk toplumunun birliğini ve bütünlüğünü, ENOSİS'i savunan AKEL'in Türk toplumu içinde ideolojik etkinlik kurmasını ve iç cepheyi bölmesini önlemek,
- Rumlara ve İngilizlere karşı Kıbrıs Türklerinin haklarını savunmak,
- Anavatan Türkiye ile sıcak ilişkileri ve Türk halkının anavatana bağlılığını sürdürmek (Tansu, 2002),
- Bu doğrultuda Kıbrıs Türk toplumunun birliğini, bütünlüğünü sağlamak, ENOSİS yanlısı Kıbrıs Rumlarının Türk toplumu içerisinde ideolojik etkinlik yaratmasını ve Türk cephesini bölmesini engellemek,
- EOKA'ya karşı ayrı ayrı ve düzensiz sürdürülen karşı koyma hareketini tek çatı altında toplayarak, Türk Siyasi Liderliği ile koordineli hale getirmek,
- Kıbrıs Türk halkını moral ve mukavemet gücü olarak canlı tutmak,
- Türkiye'nin de lider, silah ve maddi desteğini alarak; düzenli ve siyasi hedeflere yönelik hizmet edecek silahlı bir mukavemet teşkilatı kurmaktır (Cumalıoğlu, 2001).

Belirtilen amaçlar çerçevesinde faaliyet gösteren TMT Kıbrıs Türk Halkının malını, canını, şeref ve haysiyetini korumuş, Türk Vatanını ve özgürlüğünü savunmuştur. Adanın Yunanistan tarafından ilhakını önlemiş, ENOSİS'e geçit vermemiştir.

5.3. Kıbrıs'ı İstirdat Projesi

Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı STK'da (Seferberlik ve Tetkik Kurulu) Lojistik Şube Müdürü olarak görev yapan Bnb. İsmail TANSU TMT'nin teşkilatlanma faaliyetini bizzat üstlenen kişidir.

Bnb. İsmail TANSU, hazırladığı TMT'nin örgütlenilme ve teşkilatlandırma projesine, KİP (Kıbrıs'ı İstirdat Projesi) adını vermiştir. İstirdat sözcüğü, bir ülkenin önceleri kaybettiği bir bölümünün sonradan düşmandan geri alınması anlamındadır.

Bnb. İsmail TANSU TMT'nin kuruluşu ile ilgili anılarını yazdığı kitabında Kıbrıs'ı İstirdat Projesi'nden şöyle söz etmiştir:

“TMT'nin kuruluş projesinin hazırlanmasında projeye “Milli İdeal” ruhunun hâkim olmasına özen gösterilmiştir. Çünkü yetmiş bin şehit vererek aldığımız Ada üç yüz elli yıl egemen olduktan sonra elimizden hile ile diplomatik oyunlarla gasp edilmişti. Bu nedenle, elbette ki Adamızı er geç geri almalı idik. Atalarımızın güçlü Osmanlı devleti ile orayı bir Türk vatani yaptıklarını unutamazdık. Projemizde hedefimizi belirlerken bu duygularımızdan ilham aldığımızı belirtmeliyiz. Projeyi hazırlamaya başladığımdan itibaren zihnim artık bu konuya endekslenmiş bulunuyordu. Dairemizdeki öteki uzman arkadaşlarımızdan o dönemde fikir almam ve onlarla istişarelerde bulunma imkânı yoktu. İleri'de emir aldığımızda kuskusuz bunu da yapacaktık. Nitekim bu gereği yerine getirmiştım. Önce tek basıma projenin taslağını hazırladım. Sırası ile yapılacak işlerin madde baslarını tespit ettim. Proje, “Amerikan gizli harekât teknik ve yöntemleri” esaslarına göre hazırlanmıştır. Ancak, İkinci Dünya Savaşı'nda Fransızların Almanlara karşı yaptıkları direniş harekâtından da esinlenilmiş kullandıkları yöntem de göz ardı edilmemiştir” (Tansu, 2002).

Rum ve İngilizlerin dikkat ve tepkilerini çekmemek için KİP yerine daha sonradan TMT ismi tercih edilmiştir. Burada belirtmek gerekir ki “Kıbrıs'ın İstirdadı” (Geri alınması) fikri projenin hazırlanmasında görev alan Türk Subaylarının milli duygularından kaynaklanan bir idealin ifadesidir.

5.4. Türk Mukavemet teşkilatı'nın Çekirdek Kadrosu

TMT teşkilatını incelerken örgütün konuşlandığı yerleri ana hatları ile ikiye ayırmak gerekir. Bunlardan ilki TMT'nin Türkiye konuşlu (Ankara merkezli) teşkilatı, ikincisi ise Kıbrıs konuşlu teşkilattir. Kuruluş döneminde Ankara Merkez Teşkilat Kadrosu çizelge 1'de yer almaktadır.

Çizelge 1. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Kuruluş Döneminde Ankara Merkez Teşkilat Kadrosu

MAYIS 1958 - AĞUSTOS 1960 DÖNEMİ		
Rütbesi	Adı Soyadı	Görevi
Tümgeneral	Daniş KARABELEN	Genel Kurmay Özel Harp Dairesi Bşk.
Binbaşı	İsmail TANSU	Başkan Yrd. - Genel Koordinatör
Yüzbaşı	Ahmet GÖÇMEZ	Koordinatör Yardımcısı (Eğitim)
Yüzbaşı	Bedri ESEN	Eğitim – İkmal
Yüzbaşı	Recep ATASU	İkmal
Yüzbaşı	Cemal BİBER	Eğitim – İkmal
Yüzbaşı	Nurettin ÖKDEM	Eğitim
Yüzbaşı	Hüseyin ÖMÜR	Eğitim
Yüzbaşı	Kemal KARAKULLUKÇU	Eğitim
Yüzbaşı	Kamil ÖNCELER	Eğitim
Yüzbaşı	Bedri ERKAN	Eğitim – İkmal
Yüzbaşı	Sadi DEMİRBİLEK	Eğitim (Antalya)
Yüzbaşı	Mustafa KUBİLAY	Eğitim
Yüzbaşı	Osman NALBANT	Eğitim (Antalya)
Yüzbaşı	Sepkatullah YALAV	Eğitim
Yüzbaşı	Halil PAMUKOĞLU	Muhabere
Yüzbaşı	Ömer ÖNADIM	Personel
Yüzbaşı	Mehmet KIZILSU	Anamur İkmal Sorumlusu
Başçavuş	Ali LEVENT	İkmal Gemisi Telsizcisi
Başçavuş	Nedim ARTUÇ	Ankara Merkez Karargâh Telsizcisi

Kaynak: İsmail Tansu (2001).

Örgüt Ankara'da General Daniş KARABELEN tarafından yönetilecektir. Yardımcısı Binbaşı İsmail TANSU'dur.

Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Kıbrıs konulu kurucu kadrosu Kıbrıs'a değişik kimlikler, ilköğretim müfettişi, öğretmen, imam hatip gibi maske görevler ile gönderilmişlerdir. Kıbrıs Merkez Teşkilat Kadrosu çizelge 2'de gösterilmiştir.

Çizelge 2. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Kuruluş Döneminde Kıbrıs Merkez Teşkilat Kadrosu

TEMMUZ 1958 - AĞUSTOS 1960 DÖNEMİ		
Rütbesi	Adı Soyadı	Görevi
Yarbay	Rıza VURUSKAN	Kıbrıs'ta TMT Liderliği
Binbaşı	Necmettin ERCE	Kıbrıs'ta TMT Lider Yardımcılığı
Binbaşı	Şefik KARAKURT	Kıbrıs'ta Bölge Komutanlığı
Yüzbaşı	Mehmet Özden	Kıbrıs'ta TMT Lider Yardımcılığı
Yüzbaşı	Rahmi Ergün	Kıbrıs'ta T.M. T. Bölge Komutanlığı
Yüzbaşı	Ahmet Göçmez	Kıbrıs'ta TMT Bölge Komutanlığı
Yüzbaşı	Kamil Önceler	Kıbrıs'ta TMT Bölge Komutanlığı
Yüzbaşı	Bedri Erkan	Kıbrıs'ta TMT Bölge Komutanlığı
Yüzbaşı	Osman Nalbant	Kıbrıs'ta TMT Bölge Komutanlığı
Yüzbaşı	Ferhan Çora	Kıbrıs'ta TMT Bölge Komutanlığı
Yüzbaşı	Hüseyin Ömür	Kıbrıs'ta TMT Bölge Komutanlığı
Teğmen	İsmail BÜYÜK	Yedek Subay
Teğmen	Yakup ŞEN	Yedek Subay
Teğmen	Şükrü ÖZDEMİR	Yedek Subay
Teğmen	Necati AKAR	Yedek Subay
Teğmen	Fevzi BAŞKAN	Yedek Subay
Teğmen	Temel Naci ATALAR	Yedek Subay
Teğmen	Cemal ÜNSAL	Yedek Subay
Teğmen	Remzi İPEK	Yedek Subay
Teğmen	Halim ÖKTEM	Yedek Subay
Teğmen	Zahit PAMUKOĞLU	Yedek Subay
Teğmen	Nihat KEKLİK	Yedek Subay
Teğmen	Hüseyin KABAN	Yedek Subay

Kaynak: İsmail Tansu (2001).

TMT'nin Kıbrıs'taki lideri Yarbay VURUŞKAN Kıbrıs'taki harekâtında kendisine verilen talimat çerçevesinde tam yetkiye sahiptir ve doğrudan KARABELEN Paşa'ya karşı sorumludur.

5.5. Örgüt Teşkilatı

TMT'nin Kıbrıs'ta teşkilatlanması ilk olarak 1958'de yapılmış, politik nedenlerden ve ihtiyaçlardan dolayı 1961 sonrası bazı değişikliklere uğramıştır. Bu nedenle kuruluşundan itibaren yapılan teşkilatlanma biçimleri ayrı ayrı ele alınmalıdır.

5.5.1. 1958-1960 Dönemi

TMT'nin ilk teşkilatlanması Türkiye'de Seferberlik Tetkik Kurulu tarafından yapılan faaliyetler sonucu, 1958'de oluşturulmuştur. Bu teşkilatlanma Seferberlik Tetkik Kurulu'nun çalışma konsepti olan gayri nizami harp yöntemlerine göre olmuştur. Genel bir kavram olarak gayri nizami harp, gerilla savaşı da dâhil olmak üzere istihbarat faaliyetlerini, terörizmi, kont-terörizmi, sabotajları, örtülü operasyonları, kaçırma/kurtarma faaliyetlerini, yıkıcı faaliyetleri, enformasyon savaşını, kitle imha silahlarının üretim ve satışını engellemeye yönelik faaliyetleri içeren, konvansiyonel olmayan askerî savaş türüdür. Gayri nizami harp, daha dar bir çerçevede ele alındığında Düşük Yoğunluklu Çatışma şeklinde de ifade edilmektedir (Sadrazam,1990).

TMT gayri nizami harp tekniklerine uygun mukavemet harekâtını yürütmek için beş kişilik hücrelerden oluşan bir yeraltı örgütü olarak teşkilatlanmıştır. Hücre üyesi yalnızca kendi hücreindeki beş kişiyi tanır ancak diğer hücreleri ve üyelerini bilmezdi. Üst kademe ile temasta olan kişi hücre lideriydi. TMT başlangıçta Türk mitolojisine ve Türklerin öz karakterine uygun olarak teşkilatlandırılmıştır (Sadrazam,1990).

1958'de teşkilatın ilk yapısı çadır, oba ve otağ olarak üç kademeli hiyerarşik bir yapıyla oluşturulmuştur. Alt kademe bulunan çadır beş kişilik hücreleri teşkil ediyordu. Hücre üyeleri arı olarak adlandırılıyordu. Oba, otağa bağlı köyden sorumlu bir birimdi.

Burada TMT'nin tarih sahnesine çıktığı 1958 - 1961 döneminde teşkilat yapısı ve emir komuta sorumluluklarını incelemekte fayda olduğunu değerlendirmekteyim. Bu dönemde TMT'nin hiyerarşik yapısı çizelge 3'te gösterilmiştir.

Çizelge 3. 1958-1961 Dönemi TMT Hiyerarşik Yapısı

DÖNEMİ	BİRLİK İSMİ	KOMUTAN İSMİ
1958–1961 DÖNEMİ	ÇADIR	ÇADIR BEYİ
	OBA	OBA BEYİ
	OTAĞ	OTAĞ BEYİ
	YAYLA	BAŞ YAYLA
	BAYRAKTARLIK (TMT)	BAYRAKTAR

Kaynak: KTMT Derneği.

5.5.2. 1961-1964 Dönemi

27 Mayıs askerî darbesi sonrası, 1961'in sonunda, TMT'nin örgütlenmesinde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Milliyetçi çağrışımlar yapan ifadeler ve semboller değiştirilerek farklı isimler almıştır. Yenilenen birim isimleri çizelge 4'te, 1961-1965 dönemi TMT'nin hiyerarşik yapısı çizelge 5'te gösterilmiştir.

Çizelge 4. 1961 Sonrası TMT'de Yenilenen Birim İsimleri

1961 Öncesi	1961 Sonrası	
BİRİM ADI	YENİ ADI	GÖREVİ
Otağ	Kovan	Tabur Komutanı
Oba	Petek	Bölük Komutanı
Çadır	Oğul	Manga Komutanı
Kurt	Arı	Er

Kaynak: Ercan Özcan, "İstirdat Harekâtı" adlı yazı dizisi, Milliyet Gazetesi, 11 Haziran 1995, s. 21.

Çizelge 5. 1961-1964 Dönemi TMT Hiyerarşik Yapısı

DÖNEMİ	BİRLİK İSMİ	KOMUTAN İSMİ
1961–1964 DÖNEMİ	OGUL	OĞUL BEYİ
	PETEK	PETEK BEYİ
	KOVAN	KOVAN BEYİ
	SANCAK	SANCAKTAR
	BAYRAKTARLIK	BAYRAKTAR

Kaynak: KTMT Derneği.

Kurulan sisteme göre, TMT'nin kademeleri bir arı kovanına benzetiliyordu. Buna göre merkez, merkeze bağlı petekler, peteklere bağlı oğullar vardı. Her oğul

bir hücreyi temsil ettiğinden, her oğulda beş arı bulunacaktı. Otağın yerini kovan, obanın yerini petek, çadırın yerini oğul almıştı (Emircan, 2000).

Söz konusu unsurlara verilen isimler mana bakımından bölük, tabur, alay olarak teşkilatlanmayı ifade etmektedir. Askerî hiyerarşi içinde teşkilatlanan TMT'nin, her birimin başında sorumlu bir kişi bulunmaktadır. Bu kişiler en üst birim olan Bayraktarlığa bağlıdır. TMT lideri Bayraktar olup kod adı "BOZKURT" tur.

TMT'de görev almış olan Bayraktarların isimleri, kod adları ve görev yılları çizelge 6'da listelenmiştir.

Çizelge 6. TMT Lider Bilgileri

Rütbesi Adı-Soyadı	Kod Adı	Görev Yılları
Piyade Yarbay Rıza VURUSKAN	Ali CONAN	1958–1960
Kurmay Albay Kenan COYGUN	Kemal COSKUN	1963–1967
Kurmay Albay Cevat GİRAY	Mehmet ERES	1963–1967
Kurmay Albay Rüştü KAZANDAĞ	Enver BEY	1968–1970
Kurmay Albay Süleyman EYÜPOGLU	Cengiz BEY	1970–1972
Kurmay Albay Arif ERYILMAZ	Azmi BEY	1972–1974
Kurmay Albay Çetin BAŞAR	Orhan BEY	1974-1976
Kurmay Albay Aydın İLTER	Mete ERDEM	Haziran-Ağustos

Kaynak: Mehmet Emircan (2000).

Kuruluş aşamasında Kıbrıs; kazalarına göre idari bölümlere ayrılmıştır. Her kazaya "yayla" kod adı ve Türkiye'den bir şehir ismi verilmiştir. Bunlar; Lefkoşa "Konya Yaylası", Mağusa "Erzurum Yaylası", Larnaka "İskenderun Yaylası", Limasol "Antalya Yaylası", Baf "İzmir Yaylası", Lefke "Bursa Yaylası" Kod adı altında yapılanmaya geçmiştir ve her yaylada yaylaların teşkilatlanması için güvenilir, milli değerlere sahip Kıbrıslı Türk görevlendirilmiştir. Bunlara "Baş yayla" kod adı ile görev verilmiştir (Emircan,2000). Daha sonraları bu yaylalar "Sancak" ismini almışlardır Her ilçenin başında bir "Sancaktar" bulunmaktaydı (Serter,1975).

Bölükler yani Obalar toplamda 100–150 kişiden oluşmaktaydı. Alayları ise genelde 500 ile 1500 arasında mevcuda sahip olan taburlardan oluşmaktaydı.

22 Aralık 1963'e kadar yeraltında bulunan TMT kendi isteğiyle yerüstüne çıkana kadar ne İngilizler, ne de Rumlar tarafından keşfedildi. Yer üstüne çıkışından itibaren ise TMT Kıbrıs Türk toplumunun yarı askerî kuvveti haline gelmiştir.

5.5.3. 1964-1976 Dönemi

TMT, 21 Aralık 1963 sonrası süratli bir şekilde organize olarak, mevcut bulunan 6 Sancağa 1964'ten itibaren beş Sancak daha eklemiştir. Askeri bir güç olarak yeryüzüne çıkan TMT'nin unsurları ve emir komuta sistemi çizelge 7'de gösterilmiştir.

Çizelge 7. 1964-1976 Dönemi TMT Hiyerarşik Yapısı

DÖNEMİ	BİRLİK İSMİ	KOMUTAN İSMİ
1964–1976 DÖNEM	MANGA	MANGA KOMUTANI
	BÖLÜK	BÖLÜK KOMUTANI
	TABUR	TABUR KOMUTANI
	SANCAK	SANCAKTAR
	BAYRAKTARLIK (TMT)	BAYRAKTAR

Kaynak: KTMT Derneği.

TMT'nin yapılanmasında diğer dikkat çeken unsuru ise sancaklar içinde dalların olmasıdır. TMT yeryüzüne çıktığı dönemde sancaklarda 10 dal mevcuttu.

- D 1: Personel birimi,
- D 2: İstihbarat ve istihbarata karşı koyma birimi,
- D 3: Hareket ve Eğitim birimi,
- D 4: Lojistik birim,
- D 5: Muhabere-Haberleşme birimi,
- D 6: Sağlık birimi,
- D 7: Maliye birimi,
- D 8: Sivil ve Sosyal işler birimi,
- D 9: Hukuk birimi,
- D10: Özel Görevler birimi (Tolgay, 1998).

Bu yapılanma TSK (Türk Silahlı Kuvvetleri) referans alınarak oluşturulmuştur. TSK bünyesinde Tabur ve Alay seviyesine kadar S1, S2, S3, S4, Tugay ve daha üst

seviyede ise G1, G2, G3,G4 şeklinde ifade edilen teşkilatlanma TMT içerisinde Dal olarak kendini göstermiştir.

5.5.4.Sancak Teşkilleri

Sevk ve idarenin kolay olması, mücadelenin etkin, sürat, cüret ve darbe etkilerine sahip olması maksadıyla TMT ilçeler bazında teşkilatlanmıştır. Her ilçenin başında bir “Sancaktar” görev yapmaktadır.

5.5.4.1. Lefkoşa Sancağı

1958 yılında kurulan Lefkoşa sancağı TMT'nin ilk sancağıdır. Sivas kod adıyla kurulan bu sancak 1961 yılından sonra mücadelesine Konya kod adıyla devam etmiştir. Lefkoşa Sancağının ilk sancaktarı Ahmet Göçmez, ilk Serdarı ise Kemal ŞEMİ'dir. Lefkoşa Sancağı, ana sancak durumunda olup bugünkü Güvenlik Kuvvetleri komutanlığının temelini teşkil etmektedir (Özhun, 2004).

Bu Sancakta TMT mücahitlerinin ilk ateşi, 22 Aralık 1963'te Çetinkaya Spor kulübünden başlamıştır. Lefkoşa merkezde en şiddetli çatışmalar, 22 Aralık gecesinden 27 Aralık 1963'e kadar Çağlayan, Küçük Kaymaklı, Ortaköy, Kumsal ve Yenişehir bölgelerindeki yaşanmıştır (Tolgay, 1998).

1964'te yaşanan en büyük çatışma, Lefkoşa'ya 15 km. uzaklıkta bulunan Arpalık köyünde yaşanmıştır. Rumların 250 kişiyle saldırdıkları Arpalık, 6 piyade tüfeği ve bir sten ile savunulmuş, 6 şehit verilmiştir (Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı 1'inci Piyade Alayı belgeleri).

Lefkoşa Sancağı 1976 yılından itibaren Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşuna geçmiş ve 1'inci Piyade Alay Komutanlığı olarak görevine devam etmektedir (Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı 1'inci Piyade Alayı belgeleri).

5.5.4.2. Larnaka Sancağı

1 Ağustos 1958'de Hatay kod adı ile kurulan Larnaka Sancağının ilk Sancaktarı Turgut Budak, ilk Serdarı ise Hüseyin Necdet'tir. 21 Aralık 1963'te Ada genelinde başlayan çatışmalar 23 Aralık 1963'te Larnaka'ya sıçramış, 27 Aralık

1963'e kadar 4 gün süren çatışmalarda bölgenin iletişimi kesilmiş, yiyecek sıkıntısı baş göstermiştir. Buna rağmen Türk mukavemeti kırılmamış, Rumlar geri püskürtülmüştür (Özhun, 2003).

8 Nisan 1964'te Larnaka'nın Tatlısu köyünde şiddetli çatışmalar yaşanmıştır. Rumlar ağır silahlarla teçhiz edilmiş olmalarına karşın, kritik arazi arızalarından çok iyi istifade eden mücahitler karşısında tutunamamış ve bir kez daha geri çekilmek zorunda kalmıştır. Rum kuvvetlerinin saldırıları, 23 Nisan 1964'te Boğaziçi köyünde tekrar başlamış, çıkan çatışmada 1 mücahit ve 1 Rum askeri ölmüştür (Serter, 1975).

1976 yılına kadar Larnaka Sancağı devam etmiş, 01 Ağustos 1976 yılından itibaren Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşuna geçmiştir.

5.5.4.3. Baf Sancağı

1 Ağustos 1958'de İzmir kod adıyla kurulan Baf Sancağının ilk Sancaktarı Kemal KARAKULLUKÇU, ilk Serdarı ise Halit KAZIM'dır.

Rumlar ENOSİS hayalleri gereği Türkleri sindirmek ve yok etmek maksadıyla Türk köylerine saldırmaktaydı. Mart 1964'ten itibaren Baf bölgesinde gerginlikler artmaya başlamıştır. Ağır silahlarla saldıran 2000 Rum'a karşı Baf'ı sayıları 120 kadar olan mücahit savunmuştur. Savunmanın icrasında kullanılan silahlar Rum saldırısından kısa bir süre önce, Lefkoşa'dan gönderilmiştir. Silahların muhteviyatı ise çoğu av tüfeği olmak üzere 90 adet bren, birkaç sandık el bombası, piyade tüfeği ve sten makineli tabancadır.

10 Mart 1964'e kadar devam eden çarpışmalarda, mücahit kuvvetleri mevzilerini terk etmeyerek, geri çekilmemişler ve sivil halkın da yardımıyla mücadele etmişlerdir (Fellahoğlu, 1995). Bu tarihte Türkiye müdahil olmuş, mücahitlerin silah bırakmaması koşulu ile ateşkes yapılması sağlanmıştır. Bu anlaşmadan sonra taraflar arasındaki çatışmalar durmuştur (Özhun, 2004).

1976 yılına kadar Baf Sancağı devam etmiş, 01 Ağustos 1976 yılından itibaren Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşuna geçmiştir.

5.5.4.4. Limasol Sancağı

1 Ağustos 1958'de kurularak Antalya kod ismiyle anılan Limasol Sancağının ilk Sancaktarı Eftal AKÇAL, ilk Serdarı ise Ziya RIZKI'dır.

Limasol, Rumlara oranla Türklerin en azınlıkta kaldığı bir Türk Kasabasıdır ve bu nedenle çok şiddetli saldırılara maruz kalmıştır.

10 Şubat 1964 günü sabahın erken saatlerinde başlayan Rum saldırıları 12 Şubat 1964 gününe kadar devam etmiş, ilerlemeyeceklerini anlayan Rumlar mevzilerini terk ederek geri çekilmişlerdir. Ancak 13 Şubatta tekrar başlayan Rum saldırılarının sürat ve darbe etkisi incelendiğinde; geri çekilmenin taktik amaçlı olduğu ve Rumların güç toplayarak sıklet merkezi oluşturduğu, böylece üstünlüğü ele geçirdiği anlaşılmaktadır. 13 Şubat tarihli saldırı ile Yalova Karakolu düşmüş ve müteakiben çatışmalar, Baf yolu ve Gerili Deresi arasında devam etmiş ve aynı gün ateşkes anlaşması imzalanmıştır. Bu çarpışmalarda 11 mücahit hayatını kaybetmiştir (Serter, 1975).

1976 yılına kadar Limasol Sancağı devam etmiş, 01 Ağustos 1976 yılından itibaren Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşuna geçmiştir.

5.5.4.5. Erenköy Sancağı

Erenköy Sancağı, sahil boyu Erenköy ve Mansura köyleri ile Selçuklu, Alevkaya ve Bozdağ köylerinden oluşmaktadır. İlk Sancaktarı Albay Rıza Vuruşkan'dır. Erenköy bölgesi, 1958'den 1964'e kadar Lefke Sancağına bağlı bir kovan iken, 1964'te Sancak olmuştur.

Erenköy bölgesi lojistik destek bakımından TMT için hayati öneme sahiptir. Bölgede yer alan sahil şeridi Türkiye'den personel, silah ve mühimmat ikmalinin yapılabilmesine olanak sağlayan konumu bölgeyi TMT açısından vazgeçilmez kılmaktadır. Söz konusu bölge karşıt kuvvet açısından değerlendirildiğinde; bu bölgenin ele geçirilmesi gerekli bir hedef olduğu aşikârdır.

Rum tarafı ise Erenköy bölgesine Türkiye'den yapılan silah, mühimmat ve personel ikmalini önleyip, muhtemel bir Türk çıkarmasının bu sahilden yapılmasının

önünü kesmek istemektedir. Bu husus Rum tarafının kendileri açısından doğru bir tehdit değerlendirmesi yaptığını ortaya koymaktadır.

TMT, Erenköy bölgesini silah ikmal üssü olarak kullandığından, gemiyle gelen mühimmatın bir kısmı alındıktan sonra geri kalanlar diğer bölgelere aktarılmaktadır (Yorgancıoğlu, 1989).

1964 sonrası 530 mücahit öğrenci ve 200'e yakın köylülerden oluşan mücahit kuvveti ile savunulan Erenköy bölgesi, TMT için kritik bir arazi olduğu için bölgenin eğitim almış, harp sanatını öğrenmiş personelce savunulması ihtiyacı doğmuştur. Bu sebeplerden dolayı Türkiye'den 2 gemi, Erenköy'e takviye kuvvet getirmiştir. Bu gemilerde silah ve cephane, 58 öğrenci mücahit ve Erenköy bölgesinin yeni komutanı Albay Rıza VURUŞKAN vardır (Yorgancıoğlu, 1989).

Rumlar 01 Ağustos 1964 günü tanklarla takviyeli 650 kişilik bir kuvvet ile taarruzlarına başlamıştır. Türk uçaklarının önleme yapması ve duruma müdahil olması ile Rumların saldırılarını durdurulmuştur (Emircan, 2000). Erenköy Sancağı adada Türk Mukavemetinin çelikleşmiş bir ifadesi olmuştur.

5.5.4.6. Mağusa Sancağı

1 Ağustos 1958'de Mağusa Sancağı Erzurum kod adı ile kurulmuştur. İlk Sancaktarı Şefik KARAKURT (Kaya Bey), ilk Serdarı ise Mustafa TÜRKOĞLU'dur.

1963 öncesi Sancağın Balalan köyü sahili, TMT'nin silah ikmalinde kullandığı en önemli yerlerden biridir.

Mağusa'da ilk çatışma, 22 Nisan 1964'te Karakol semtindeki Türk mevzilerine açılan ateş sonucu başlamıştır. Çatışma esnasında, bir Rum polis yaralanmıştır. Mücahit kuvvetleri silahlarını alarak daha iyi savunma yapabilmek amacıyla gerideki mevzilerine çekilmiştir.

11 Mayıs 1964'te Canpolat kapısındaki Türk mevzi kapısına 4 kişinin girmek istemesi sonucu çıkan çatışmada, 2 Rum askeri ölmüş, 2 asker yaralanmış, 1 sivil Kıbrıs Türkü hayatını kaybetmiştir. Rumlar anılan tarihte ve ertesi gün olaylarla ilişkisi olmayan toplamda 39 Kıbrıs Türkü'nü zor kullanmak suretiyle alıp götürürler. Bu kişilerin akıbeti bugün de bilinmemektedir.

Rum kuvvetleri 02 Kasım 1965 günü Sakarya'nın kuzeyindeki Türk Mevzilerine saldırırlar. Burada direnen Türk Kuvvetleri, icra ettikleri savunma harekâtının ilerleyen aşamalarında kendilerine daha iyi ateş üssü ve gizleme imkânı sağlayacağını değerlendirdikleri surlar içine mevzilenmiştir. Mağusa Kalesi surlar içinde bulunan mücahit kuvvetleri, 1974'e kadar bu bölgeyi kontrol altında tutmayı başarmışlardır (Özhun, 2004).

Mağusa Sancağı 1976 yılında Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığının kurulması ile faaliyetlerine son vermiştir (Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı 38 Yaşında).

5.5.4.7. Boğaz Sancağı

Boğaz bölgesi, Lefkoşa-Girne ana karayolunu kontrol altında tutmayı sağlayan çok önemli bir stratejik konuma sahiptir. Bu nedenle bölge üzerinde hâkimiyet kurmak maksadıyla yoğun çatışmalar yaşanmıştır. Türk Alayı'nın da 5 Mart 1964'te bölgeye resmî olarak intikal ettirilmesi ile bölgeyi denetim altına almakta zorlanmayan mücahit kuvvetleri, Beşparmak Dağları ve Girne Ovası'na yerleşerek 20 Temmuz 1974'e kadar bölgede savunmada kalmıştır. Lefkoşa Sancağına bağlı olan Boğaz bölgesinin ve Girne kasabasının 8 Mayıs 1964'te ayrı bir Sancak olarak teşkil edilmesi çalışmalarına başlanmıştır. 17 Temmuz 1964'te kuruluşunu tamamlamıştır. Boğaz Sancağı, kuruluşundan 1976'ya kadar hiç toprak kaybetmemiş tek Sancaktır. Bu sancağın diğer bir özelliği de mücahit birliklerinin ilk üniforma giydiği Sancak olmasıdır (Emircan, 2000).

1976 yılına kadar Boğaz Sancağı varlığını sürdürmüş, 01 Ağustos 1976 tarihinden itibaren Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşuna dâhil olmuştur (Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı 38 Yaşında).

5.5.4.8. Lefke Sancağı

1 Ağustos 1958'de Bursa kod adıyla kurulan Sancak, 1961 sonrası Akşehir kod adını almıştır. Lefke Sancağının ilk Sancaktarı Osman NALBANT, ilk Serdarı ise Aziz FEDAİ'dir.

Bölgede yer alan Geziveren köyü, Lefkoşa - Erenköy yolu üzerinde bulunan ve çıkarma yapmaya yeterli uzunlukta olan bir sahile sahiptir. Bu nedenle Rumlar

Gaziveren'e Rum polis karakolu kurulması, köydeki silahların teslim edilmesi, Rum polislerin köyde devriye gezmesi ve Türk tahkimatlarının kaldırılması talebinde bulunmuş, reddedilen bu taleplerini zor kullanarak yerine getirtmek maksadıyla ağır silahlarla köye saldırmışlardır.

150 kişilik bir mücahit kuvveti ile Rum kuvvetleri arasında yaşanan şiddetli çatışmalar sonucu, mücahitlerin direnişini kıramayan Rum kuvvetleri geri çekilmiş ve gece ateşkes anlaşması yapılmıştır. Bu çatışmada, 5 mücahit ve 15 Rum askeri hayatını kaybetmiştir (Emircan, 2000).

Lefke'ye yakınlığı ile önemli bir konumda bulunan Çamlıköy'de 19 Mart 1964'te Rum semtindeki bir evden açılan ateş sonucu bir Türk öğrencinin hayatını kaybetmesi nedeniyle, olaya tepki gösteren mücahitler tarafından Rum semtine ateş açılmıştır. Mevcut durumu değerlendirmek isteyen Rumlar 400 kişilik bir kuvvet ile köye girmiştir. Ancak 40 kişilik bir kuvvetle köyü savunan mücahitler, Rum kuvvetlerini geri püskürterek ateşkese razı etmiştir (Emircan, 2000).

Lefke bölgesinde çatışmalar, 1964'ten 15 Kasım 1967'ye kadar aralıklarla devam etmiştir. Köylere giremeyen Rum kuvvetleri yalnızca köyleri ablukaya alarak ikmal akışını sekteye uğratmayı başarabilmiştir.

Lefke Sancağı 1976 yılında Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'nın kurulması ile faaliyetlerine son vermiştir.

5.5.4.9. Yeşilirmak Sancağı

Kurutepe, Günebakan, Süleymaniye ve Yağmuralan köylerinden oluşan Yeşilirmak Sancağı 1964'e kadar Lefke Sancağına bağlı bir kovan iken, Ocak 1964'te ayrı bir Sancak olarak kurulmuştur. İlk Sancaktarı Arslan Bey kod adlı Necmettin ERCE'dir (Emircan, 2000).

Yeşilirmak bölgesi, Kıbrıs'ın stratejik noktalarından birisidir. Türkiye'den gönderilen cephane ve silahların ilgi unsurlara dağıtılabilmesi için anılan bölgenin müdafaası Türkler için çok önemli idi.

Yeşilirmak Sancağı'nda ilk çatışma, 9 Mart 1964'te Kurutepe köyüne hâkim olan Kocatepe'de yaşanmıştır. Ağır silahlı olan 100 kişilik Rum Kuvvetine karşı

Kocatepe'yi savunan mücahitlerin kuvveti ise 5 piyade ve 1 ağır makineli tüfekten ibarettir. Rumlar sayısal üstünlüklerinin aksine başarılı olamayarak geri çekilmişlerdir.

27 Nisan 1964 günü Yeşilirmak Köyüne hâkim Mücahitler Tepe'yi Rum kuvvetleri ağır silah ateşi ile baskı altına almıştır. Maksatları tepeyi işgal etmektir. Tek başına tepeye Rumlardan önce çıkan bir mücahidimiz, ağır makineli tüfeği ile Rum kuvvetleri ateş altına almış, daha sonra tepeye çıkan bir manga kuvvetindeki mücahitler düşmanı geri püskürtmüştür.

Yeşilirmak Sancağı her defasında kendisinden üstün kuvvetlerle mücadele etmiş, ancak bu olumsuzlukların aksine her defasında da başarılı olmuştur (Özhun, 2003).

20 Temmuz 1974'de adaya yapılan 1'inci harekât ile 16 Ağustos 1974'te gerçekleşen 2. harekât sırasında, Türk kuvvetlerinin Lefke bölgesine girdikten sonra Yeşilirmak bölgesine girmeden ateşkes sağlanması üzerine, mücahit kuvvetleri kendi imkânları ile 5 Eylül 1974'e kadar bölgeyi savunmayı sürdürmüştür. 5 Eylül 1974'te ise Türk askerleri ve mücahit kuvvetlerinin ortak harekâtı sonucu bölge, Türk bölgesi sınırları içine alınmıştır (Özhun, 2003).

1976 yılına kadar Yeşilirmak Sancağı görevine devam etmiş, 01 Ağustos 1976 tarihinden itibaren Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşuna dâhil olmuştur.

5.5.4.10. Serdarlı Sancağı

1969'a kadar Mağusa Sancak'ına bağlı olan bir kovan olan Serdarlı bölgesi, stratejik önemi ve büyüklüğü nedeni ile Eylül 1969 yılında Sancaktarlığa dönüştürülmüştür. Kuruluşunda Bingöl kod adını alan Serdarlı Sancağı'nın ilk Sancaktarı, Ali ÇİÇEK'tir. Sancaktarın kod adı Suat Bey'dir.

Serdarlı Sancağı 5 taburdan teşkil edilmiştir. Serdarlı, İnönü, Çınarlı, Meriç ve Cihangir Taburlarıdır (Özhun, 2004).

Serdarlı Sancağı 1974 öncesi Karpaz - Lefkoşa karayolunu denetim altında tutmuştur. Çıkarma esnasında Mağusa ve Karpaz bölgesinden gelen 5.000 kişilik

Rum Kuvvetine, Çukurova köyü yolunda pusu kurmuş ve Rumların çıkarma bölgesine ulaşmasına engel olmuştur.

20 Temmuz 1974'te yapılan 1'inci harekât sonrası Türk birliklerinin ulaşamadığı bölgede, 15 Ağustos 1974'te Atlılar köyünde 37, Muratağa - Sandallar bölgesinde 89 ve Alaminyo köyünde 13 sivil Kıbrıs Türk'ü Rum kuvvetleri tarafından kurşuna dizilerek öldürülmüştür (Özhun, 2004).

Serdarlı Sancağı 01 Ağustos 1976 yılından itibaren Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşuna geçmiştir.

5.5.4.11. Mehmetçik Sancağı

Mehmetçik köyü, 1958'de Mağusa Sancağına bağlı olarak örgütlendirilmiştir. 2 Ocak 1975'e kadar tabur merkezi olarak bölge köyleriyle birlikte Mağusa Sancağına bağlı olarak görev yapmıştır. Mehmetçik Kovanı'na bağlı olan Balalan köyü, 1963 öncesinde deniz yoluyla Türkiye'den gönderilen silahların nakli ve gerekli yerlere ulaşması görevini başarıyla üstlenmiştir.

1974 Barış Harekâtından sonra, 1975 yılında Sancak olarak teşkil edilmiştir. 1976 yılında Sancaktarlık lağv edilmiş ve Bölük olarak Serdarlı Taburuna bağlanmıştır.

5.6. Personel İşleri

TMT'nin başarısı özellikle yeraltında kaldığı süreçte, gizliliğinden ödün vermeyen, sır saklamada başarılı, yüksek sadakat duygusuna sahip, milli değerleri ve karakteri yüksek personeli olmasıdır. Personel temininin tüm aşamalarından bahsetmek her ne kadar tam olarak doğru olmaz ise de; TMT'nin personel seçiminde başarılı olduğu söylenebilir. Kıbrıs Adasının dar yüz ölçümü ve halkın bir birini çok iyi tanımasına rağmen, personelin gizlilik ve sır saklamadaki başarısı onların deşifre olmalarını engellemiştir. Görev verilmek sureti ile kanımca onurlandırılan bu seçilmiş kişilerin, en yakınındakilere bile güvenmemesi, faaliyetler konusunda son derece dikkatli ve temkinli davranmaları hususu kendilerine öncelikle öğretilmiştir.

Ayrıntılara girmeden önce şunu belirtmek isterim ki; TMT'yi incelerken "Personel" diye başlık açarak tıpkı düzenli bir ordu gibi personel yapısının analiz edilmesini TMT fazlasıyla hak etmektedir. Çünkü TMT'den yola çıkmak demek Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'na ulaşmak demektir.

TMT'de görev yapmak için seçilecek kişiler için üç aşamalı bir yöntem kullanılmıştır. İlk aşamada, örgüte seçilecek kişiler hakkında istihbarat çalışmaları yapılmaktadır. Bu aşamada kişilerin öncelikli olarak milli duyguları kuvvetli, ağız sıkı ve gönüllülük esasınca çalışacak nitelikleri olup olmadığına bakılmıştır. Uygun niteliklerin olduğuna kanaat getirildikten sonra ikinci aşamaya geçilmektedir. Bu aşamada, kişilere "Soğuk Yaklaşım" denilen yöntemle yaklaşılmakta, duygu ve düşünceleri öğrenilmeye çalışılmaktadır. Kişinin söylediklerine itimat edilirse üçüncü aşama olan ve "Sıcak Yaklaşım" denilen yöntemle, örgüte katılmaya davet edilmektedir (Tamçelik, 1997).

TMT'ye alınan kişiler, yemin töreni ile örgüte kabul görmektedir. Bu tören Türk bayrağı, Kuran ve silaha el basarak icra edilmektedir.

Yemin metni şu şekildedir:

"Kıbrıs Türkünün yaşayış ve hürriyetine, canına, malına, her türlü anane ve mukaddesatına, her nereden ve kimden olursa olsun vaki olacak tecavüzlere karşı koymak için kendimi yüce Türk ulusuna adadım.

Ölüm dahi olsa verilen her vazifeyi yapacağıma, bildiğim, gördüğüm, işittiğim vebana emanet edilen her şeyi canımdan aziz bilip, sonuna kadar muhafaza edeceğim. Gördüklerim, işittiklerim, hissettiklerim ve bana emanet edilenleri hiç kimseye ifşa etmeyeceğim. İfşaatın bir ihanet sayılacağı ve cezasının ölüm olduğunu biliyorum.

Yukarıda sıralanan hususları harfiyen tatbik edeceğime namusum ve bütün mukaddesatım üzerine söz verir ve ant içerim" (Tamçelik, 1993).

5.7. İstihbarat ve Haberleşme Sistemleri

İstihbaratın amacı; karar verici, planlamacı ve uygulayıcıların vazifesini başarmasına katkı sağlamak maksadıyla, icra edeceği görevlerin özellik ve

ihtiyaçlarına uygun olarak doğru, güncel ve yeterli düzeyde teyit edilmiş ve değerlendirilmiş bilgiyi zamanında sağlamaktır.

Askeri açıdan değerlendirildiğinde istihbarat;

- Komutanın harektla ilgili doğru kararlar vermesine, öngörülmeyen bir durumla karşılaşmamasına,
- Kuvvetin bekasının sağlanması, erken ikaz ve ihbar sağlanmasına,
- Planlamacıların harekât planını doğru yapmasına ve uygulayıcı personelin planlanan harekâtı en iyi şekilde icra etmesine yardımcı olacak doğru, kullanılabilirliği olan ve güncel bilgi desteğini sağlamayı amaç edinir.

Yeterli istihbarata sahip olmak, hasmın hareket ve reaksiyonlarının neler olabileceğine dair kritik bir bakış açısı üstünlüğü sağlar. Bu nedenle TMT istihbarat kaynağı olarak yararlanabileceği her türlü belge ve bilgiyi değerlendirmiştir. Kendi yelerinden, istihbarat toplamada istihbarat elamanı gibi yararlanmıştır. TMT'de her mukavemeti bir haber elemanı olarak çalışmaktadır.

İstihbarat faaliyetlerinde her türlü meslek grubundan insandan istifade edilmiştir. Devlet dairelerinde Rumlar ve Türklerin karma olarak görev yapması her iki taraf için hem bir avantaj, hem de bir dezavantajdır. Kimliğini koruyan kendini belli etmeyen kişilerin bilgi toplama imkânı olmuştur. Karma yerlerde görev yapılması, personelin deşifre olmamak için istihbarata karşı koyma faaliyetlerine riayet edilmesini de önemli kılmıştır.

İstihbaratta değerlendirilmesi gereken en önemli unsurlardan birisi de karşı istihbarat faaliyetleridir. Bu nedenle TMT kendisi ve faaliyetlerine yönelik bilgi elde edilmesini engellemek maksadıyla çeşitli kodlar kullanmıştır. Buna göre; öncelikli olarak TMT'de her kademedede lider durumunda bulunan kişilerle, örgüt mensuplarının adları kodlanmıştır. TMT Lideri Ali Rıza VURUŞKAN'ın kod adı Bozkurt'tur. Dr. Fazıl KÜÇÜK'n kod adı Ağrı, Rauf DENKTAŞ'ın kod adı Toros'tur. Tümgeneral Daniş KARABELEN, Cankurt; Albay İsmail TANSU, Doğan şeklinde kodlanmıştır. TMT mensuplarına genel olarak "Kurt" denilmektedir. TMT içinde eğitim verenlere "Temizlik Kurdu", silah ikmalinde alışanlara "Bereket Kurdu", istihbarat işlerinde alışanlara "Fal Kurdu" denilmektedir. Bütün TMT mensupları silahların, gizli harekât faaliyetlerinde kullanılan tabirlerin ve coğrafi mevkilerin

gerçek adlarını, iletişimde kodlayarak kullanmaktadır. Örneğin, tabancaya “Serçe”, mermiye “Serçe Gagası” denilmektedir. 3- 5 kişiden oluşturulan hücrelerde, gizlilik kuralları nedeniyle hiçbir hücre diğerini tanımamakta, sadece hücre liderleri kendi bağlı olduğu birim liderini bilmektedir (Tansu, 2002).

Mücahitler bu gizlilik kurallarına son derece dikkatle uymuşlar ve başarılı olmuşlardır. Bunun neticesi olarak da 21 Aralık 1963 tarihine kadar Kıbrıs'ta TMT'nin mevcudiyetinden, İngiliz yönetimi, Kıbrıs Rumları, Yunanistan, Dünya Basın ve Kamuoyu haberdar olamamıştır.

Mücahitler gizlilik kurallarını o derece hayatlarının bir parçası saymışlardır ki, çok uzun yıllar sonra dahi bu alışkanlıklarından sıyrılamamışlardır (Tansu, 2002).

İstihbarat çarkında hayati öneme haiz aşamalardan birisi de gelen bilgilerin değerlendirilmesi ve karar alma sürecidir. İstihbaratta merkezilik prensibi gereği tüm bilgilerin tek merkezde toplanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda Ada'nın her tarafından gelen bilgiler TMT karargâhında istihbarat faaliyetleri ile ilgili olarak görevlendirilen Rauf DENKTAŞ'ta toplanır ve DENKTAŞ bunları tasnif edip değerlendirerek Bayraktar'a aktarırdı. Buna göre yapılacaklar konusunda emirler Bayraktar'dan gelir ve ona göre işler yürütülürdü.

İKK (İstihbarata Karşı Koyma)'nın diğer önemli bir ayağı ise teşkilatın kendi muhabere sistemini bilgi sızıntısı olmadan azami gizlilik içerisinde işletilebilmesidir.

5.7.1. TMT'nin Kıbrıs'ta Haberleşme Sistemleri

Düzenli ve güvenli bir biçimde işleyen gizli haberleşme sistemi örgütün etkinliğine önemli ölçüde katkıda bulunup, mücadele edilen kuvvetler tarafından darbe yememesi ve varlığını sürdürebilmesi açısından gereklidir.

TMT'de elde edilen bilgilerin güvenli ve arzu edilen şekilde ilgili yerlere aktarılması işi iki şekilde gerçekleştirilmektedir.

İlk haberleşme yöntemi kuryeler kullanılarak yapılan haberleşmedir. Kurye vasıtası ile yapılan haberleşmede, yazılı ve sözlü olarak daha çok sıradan istihbarat verileri ulaştırılmaktadır. Ancak burada dikkat edilen nokta, kurye görevi yapılacak kişinin mutlaka TMT mensubu olmasıdır. Yazılı mesaj ise önemli bir görev olduğu

için seçilen kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Yazılı mesajlarda, fevkalade önemli- hayati olan ve fevkalade önemli olmayan şeklinde ikiye ayrılmıştır.

Fevkalade önemli olmayan yazılı mesajlar ya örgüt mensubu ya da örgüte sempati duyan fakat üyesi olmayan kişilerden seçilmektedir. Bu kişiler daha çok şüphe çekmeyecek gazete dağıtıcısı, postacı, ayakkabı boyacısı veya tamircisi gibi birçok kişiyle muhatap olan ve seyyar gezen kişilerdir. Çok önemli nitelikteki mesajlar ise örgüt içinde güvenilir, üst kademeye yakın veya üst kademedekilerin kendi aralarından seçtiği kişilerden oluşmaktadır (Tamçelik, 1997).

TMT'nin kullandığı ikinci bir haberleşme yöntemi, canlı ve cansız postalar aracılığı ile ulaştırılan yazışmalardır.

Canlı posta yoluyla haberleşmede, mesaj alan ve verenin belirli tanıtıcı şifreler aracılığı ile mesajı alıp vermesi söz konusudur. Örneğin, mesaj alanın elinde bir iskambil kâğıdı, mesaj verenin elinde de aynı iskambil kâğıdının yarısı vardır. Her iki haberci bu iskambil kâğıtlarını birbirine göstererek birbirlerini tanımaktadır. Ancak bu haberleşme yöntemi mesaj alan ve veren birbirini gördüğü için güvenlik açısından tehlikeli bir haberleşme yöntemidir.

Cansız posta yoluyla yazılı haberleşme, örgüt mensubunun önemli bir mesajı istenilen yere götürüp bıraktığı ve mesajı alacak kişinin de daha sonra gelip aldığı bir yöntemdir. Örneğin, yazılı mesaj örgüt mensubu tarafından belirli bir mevkide belirli bir yere (mezar, ağaç kovuğu, posta kutusu vs.) bırakılmaktadır. Daha sonra mesajı alacak kişi belirlene yere giderek mesajı almaktadır. Bu yöntemde mesajı veren ve alan kişi birbirini görmediği için örgüt üyelerinin kimlerden oluştuğu da belirlenmemektedir (Tamçelik, 1997).

Yazılı mesajlar mutlaka kodlu yapıldı (Emircan, 2000). Bu kodlar ve anlamları çizelge 8'de listelenmiştir.

Çizelge 8. Mesaj Kod Tablosu

Kod Adı	Anlamı
Antalya Sancağı	Limasol
Arı	Mücahit Er
Bereket	Silah
Bereket Çadırı	Silah Depolanan Yer

Çizelge 8- devam

Kod Adı	Anlamı
Bereket Kurdu	Silah İkmalcisi
Bereketçi	Silah İkmalcisi
Bozkurt	TMT Komutanı
Bursa Yaylası	Lefke Sancağı
Çadır Beyi	Takım Komutanı
Çalgı	Telsiz
Çalgıcı	Telsizci
Çanak	Silah Saklanan yer
Çivi	Piyade Tüfeği
Çivi Kutusu	Piyade Tüfeği Şarjörü
Çivi Ucu	Piyade Tüfeği Mermisi
Dağarcık	Silah Teslimi ve Depolanması
Dede	Bayraktar
Demli Çay	Lefkoşa Dışında Çalışan Mücahit
Dip Çanak	Silahların Daha Derine Saklandığı Yer (Uzun vadeli)
Erzurum Sancağı	Magosa Sancağı
Falcı	İstihbaratçı
İğne	Tabanca
İğne Kutusu	Tabanca Şarjörü
İğne Ucu	Tabanca Mermisi
İskenderun Sancağı	Larnaka Sancağı
İzmir Sancağı	Baf Sancağı
Kırıkkale	Lefkoşa'daki Silah Atölyesi
Konya Sancağı	Lefkoşa Sancağı
Kovan Beyi	Tabur Komutanı
Nisan yüzüğü	Teşkilata kabulde imzalatılan tutanak
Oba Beyi	Bölük Komutanı
Oğul/Çadır Beyi	Takım Komutanı
Otağ/Kovan Beyi	Tabur Komutanı
Petek Beyi	Bölük Komutanı
Raptiye	Sten Otomatik Tabanca
Raptiye Kutusu	Sten Şarjörü
Raptiye Ucu	Sten Mermisi
Sancaktar	Alay Komutanı
Serçe	Tabanca
Serçe Gagası	Tabanca Mermisi
Serdar	Alay Komutan Yardımcısı
Sır Çanak	Hemen Kullanıma Hazır Silahların Saklandığı Yer
Süpürgeci	Eğitimci
T	TMT
Temizlik Kurdu	Eğitimci
Tolga	TMT de lider konumundaki kimse

Çizelge 8- devam

Kod Adı	Anlamı
Top	El Bombası
V	Volkan
Yayla Beyi	Alay Komutanı
Yayla /Kaza	İlçe
Z Derneği	Genel Karargâh
Zimba	Bren Otomatik Tüfek
Zimba Kutusu	Bren Otomatik Tüfek Şarjörü
Zimba Ucu	Bren Otomatik Tüfek Mermisi

Kaynak: (Emircan, 2010; Naşit, 2004).

5.7.2. TMT Genel Karargâhı ile TMT Lideri Arasında Haberleşme

TMT Genel Karargâhı ile TMT Lideri arasında muhabere önceleri elçilik ile Dışişleri arasındaki telsiz muhaberesinden ve Dışişleri kuryelerinden faydalanılarak yapılmıştır.

01 Ocak 1959'da Amerikan ordusu için özel olarak gizli mukavemet ve harekât örgütlerinde kullanılmak üzere üretilmiş olan bir telsiz yanında jeneratörü ile birlikte "Arı Ekibi"nin kayıkları ile Ada'ya gönderilmiştir. Bu telsizin kullanma hakları Özel Harp dairesinde olmakla beraber Amerikalılarla müşterek kontrol altında tutuluyordu. Zaman zaman Amerikalılarla ortak olarak bu telsizlerin kontrol ve bakımı yapılarak ortak tatbikatlar yapılmaktaydı. Bu sebeple kutuları Ada'dan teslimata müteakip geri istenmiştir. Bu telsiz ilk eğitim dönemini müteakip 30 gün süreyle telsiz eğitimi verilen Kıbrıs Radyosunda teknisyen olarak çalışan Vefa BESİM tarafından kullanılmıştır. Yine Vefa BESİM'e muhaberenin şifrelenebilmesi için Amerikan yardım heyeti "JUSTMAT"ın özel projeler şubesi subaylarından temin edilen, deşifresi o gün şartlarında mümkün olmayan veya zor olan şifreleme ve çözme sistemleri de öğretilmiştir (Tansu, 2002). Bu suretle TMT ile Türkiye'deki karargâh arasında çok sağlam bir telsiz iletişim sistemi kurulmuştur.

5.8. Harekât ve Eğitim

Örgüte alınan kişiler yemin ettikten sonra eğitime alınmışlardır. Bu eğitim, iki türlü olmaktadır. Birincisi, Türkiye'de yapılan eğitimlerdir ve "Hasrette gitmek" olarak tabir edilmiştir. İkincisi, ada içinde yapılan eğitimidir.

5.8.1. Türkiye’de Verilen Eğitim

Türkiye’de icra edilen eğitimin ana felsefesi; gerçek muharebe ortamlarına benzer koşullarında eğitim yaptırarak, TMT mensuplarının alınacak görevleri yerine getirebilecek standartlara ulaştırmak, ulaşılan standartları idame ettirmek ve gelecekteki ihtiyaçları da göz önüne alarak geliştirmektir. Bunun için Türkiye’de önceden planlanan ve tam bir hazırlığa dayanan etkin bir eğitim uygulanmıştır.

Adadan birçok elemelerden geçirilen personel değişik bölgelerden olacak şekilde seçilerek 30-40 kişilik gruplar halinde Türkiye’ye eğitime gönderiliyordu. Bir ay süreli olan bu eğitimler her bakımdan çok faydalı oluyordu (Tansu, 2002). Eğitim dönemlerinde, silahların tanıtılması, kullanılması ve bakımlarının öğretilmesinin yanı sıra gerilla, komando, sabotaj, kundaklama ve gizli harekât teknikleri ile ilgili konularda bilgi verilmesi ve atış talimleri, gece - gündüz arazi tatbikatları gibi uygulamalar yapılmaktaydı.

Türkiye’ye gelen personel otellerinden veya buluşma yerlerinden Özel Harp Dairesindeki görevli subaylarca parolalar kontrol edilerek alınır, daha sonra eğitimin yaptırılacağı yerlere götürülürlerdi. Eğitim normal askeri kuruluşlarda değil Özel Harp Dairesi bünyesinde gizli mekânlarda ve tesis edilen özel eğitim kamplarında yapılıyordu (Tansu, 2002).

Türkiye’deki eğitim yerlerinden birincisi, Ankara Ayaş yolu üzerindeki Zirkaya köyü yakınlarındaki Tarım Bakanlığı’na ait olan terk edilmiş çiftlik ve tesislerdir. Eğitim yapılan diğer yer ise, Eylül 1959’dan itibaren Antalya-Kemer yolu üzerinde kurulan çadırılı bir askerî kampa ve deniz yolu ile Kıbrıs’tan gönderilen kabileler burada eğitime alınmıştır. Bu kampta eğitim faaliyetlerini ise Binbaşı Şadi DEMİRBİLEK yönetimindeki uzman subaylar vermiştir (Tamçelik, 1997).

Kıbrıs’tan eğitim için bu iki kampa gönderilecek kişiler TMT Lideri Yarbay Rıza VURUŞKAN tarafından seçilmiştir. Önceleri Kıbrıs’tan örgüte alınan gençlerden Türkiye’ye gönderilenlere eğitim verilirken, yeterli sayıda genç eğitildikten sonra 1959’dan itibaren Ankara ve İstanbul’da yüksek tahsil yapan gençlerle temas kurularak gönüllü olanlar eğitime alınmaya başlanmıştır. Ancak, 1960 yılındaki öğrenci hareketlerinden dolayı politik durum karışınca yanlış anlaşılmalara meydan vermemek için bu öğrencilerin önce daha dikkatli seçilmeye başlanmış, 27 Mayıs

askerî darbesinin ardından ise öğrenci alma faaliyeti tamamen durdurulmuştur (Gazioğlu, 2000).

TMT mensuplarının eğitim dönemlerinin sonunda milli duyguları kuvvetlendirmek amacıyla yemin törenleri düzenlenmiştir. Özel Harp Dairesi Başkanı, KİP Karargâhında görevli personel ve öğretmenlik yapan personelin katılımıyla icra edilen bu tören Türk Silahlı Kuvvetlerinde yapılan yemin törenlerinin aynısıdır. Ancak yemin metni ise biraz değiştirilerek hazırlanan TMT yemin metnidir (Tansu, 2002).

5.8.2. Kıbrıs'ta Verilen Eğitim

TMT mensuplarının ikinci eğitimi, Kıbrıs'ta yapılan eğitimlerdir ve bu amaçla kurulan kamplar ile sivil yerlerde yapılmaktadır. Ada içindeki askerî eğitim, "izci kampı" maskesi altında Küçüksu, Yağmuralan, Esentepe ve Kümürlü olmak üzere 4 ayrı kampta yapılmaktadır. Bu kamplarda eğitim, öğretmen, imam "maske görevleri" ile Türkiye'den Kıbrıs'a gelen yedek subaylar tarafından verilmektedir. Eğitime alınanlar, silah atışı hariç pusu, baskın, sabotaj, yanaşık düzen, kamuflaj gibi konularda pratik olarak eğitilmektedir. Ayrıca ada içinde izci kamplarının dışında spor kulüpleri, köylerde köy ileri gelenlerinin evleri gibi yerlerde halk eğitimi gibi "maske görevleri" yapan kişiler tarafından silahların kullanımı, ambalajlanması, saklanması ve yeraltı faaliyetlerinin özelliklerine ilişkin bilgi verilmektedir (Tamçelik, 1997).

Adada yapılan diğer bir eğitim yöntemi ise TMT'nin kendi içinde yaptıkları eğitimlerdir. Türkiye'de eğitim alan ve temayüz eden TMT mensupları tarafından yapılmakta ve silah atış eğitimi hariç, silahın kullanılması, bozulması, haber alma, istihbarat ve istihbarata karşı koyma, pusu, baskın ve savunma gibi konuları kapsamaktadır (Fellahoğlu, 1995).

5.9. İkmal İşleri

Muharebe sahası ana fonksiyon alanlarından muharebe hizmet desteği kapsamında; ikmal maddelerinin ihtiyacının tespiti, isteklerin yapılması, tedariki, depolanması ve dağıtımı ikmal faaliyetlerinin kapsamını oluşturmaktadır.

Muharebe sahasında ikmal sınıfının harekât konseptini etkileyen farklı durumlar vardır. TMT'ye yönelik yapılan ikmal faaliyetleri incelendiğinde; ada geneline yayılmış gayri nizami harp şartları ve bu bağlamda uluslararası hukuk kısıtlamaları nedeniyle gizlilik faktörü ön plana çıkmıştır. Rum kuvvetlerinin tehdit durumu ve adanın kendine has coğrafi koşulları da özellikle Türkiye'den yapılan ikmal faaliyetleri için tehditler ve aşılması gereken güçlükler doğurmuştur.

5.9.1. Silah ve Mühimmat İkmali

Silah ve mühimmat ikmal TMT için mücadelenin olmazsa olmaz koşullarındandır. Silahsız bir mücadele propaganda yapmak ve halkın moralini yüksek tutmak harici bir başarı getiremezdi tıpkı adada TMT öncesi kurulan diğer mukavemet örgütleri gibi. İşte bu yüzden TMT'ye silah temin edilmesi konusunda Türkiye Cumhuriyeti tarafından birçok çözüm yolu üzerinde düşünülmüş ve çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

TMT'nin ihtiyaç duyduğu silahlar bizzat sahada yer alan Türk Subaylarınca tespit edilmiştir. TSK kendi envanterinde olan bu silahlar için kayıt silme işlemi yaparak kendi envanterinden çıkarmıştır. Böylece silahların TSK ile ilişkisi kalmamıştır. Söz konusu silahlar KİP karargâhı tarafından teslim alınarak güney kıyılarında tesis edilen gizli depolara gönderilerek sevk için hazırlanmıştır (Tansu, 2002).

Adadaki mücadele için bu silahların ikmal akışını sağlamak için düşünülen veya önerilen birçok yöntem olmuştur. Bu yöntemlerden kısaca bahsetmek uygun olacaktır.

Bu kapsamda;

- Dışişleri Bakanlığının kuryelerinin çantaları içinde birkaç tabanca gönderilmesi,
- İsrail'den Kıbrıs'taki Türk firmalarına gönderilecek olan oksijen ve asetilen tüplerine konularak silahların gönderilmesi,
- Türk Hava Yolları pilotları ile birkaç tabanca gönderilmesi,
- Mersin'den Kıbrıs'a erzak taşıyan gemilerden yararlanılması,

- Uluslararası kaçakçılardan yararlanılması,
- Et Balık Kurumu'nun balık avı gemilerinden faydalanılması gibi yöntemlerle Kıbrıs'a silah sevkiyatı düşünülmüş olup çeşitli nedenlerle bunların hiçbiri uygulanamamıştır (Tansu, 2002).

KİP Karargâhı 1000 adet tabanca, 1000 adet makineli tabanca, 100 adet hafif makineli tüfek, 3000 piyade tüfeği, 20000 adet savunma tipi el bombası ve yeterli sayıda cephane temin etmesini müteakip söz konusu teçhizat ve mühimmatın Kıbrıs'a ikmal için deniz yoluyla nâkili tercih edilmiştir. Silah sevkiyatının Türkiye'den yapıldığı yer, Kıbrıs'a 71 km (kilometre) mesafedeki Anamur'dur. Tedarik edilen silahlar ve cephane Eğirdir Dağ Komando Okulunda, Mersin ve Anamur'daki depolarda korunaklı olarak bekletilmekte ve sevkiyat yapılacağı zaman gönderilmektedir. "Bereket", TMT emrine gönderilen silahların kod ismidir.

Silah ve cephane ikmal noktası olmak üzere Erenköy bölgesi coğrafi konumunun sağladığı avantajlar neticesinde seçilmiştir. Burada oluşturulan ve "Bereket Çadırı" olarak kodlanan TMT silah depolarına silahlar nakledilmeye başlanmıştır. İlerleyen süreçte ortaya çıkan ikmal akışını karşılamak maksadıyla yeni lojistik destek üslerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle "Bereket" in teslim alındığı Erenköy bölgesine Yeşilirmak köyü, Akdeniz köyü, Girne'nin doğusunda bulunan Karpaz Yarımadası'ndaki Balalan köyü de eklenmiştir. Silah taşıma operasyonu "Bereket Kervanı" , silah taşıyan ekip ise "Arı Ekibi" olarak kodlanmıştır (Tansu, 2002).

Türkiye'de silah ikmal için hazırlıklar tamamlanmış ve Kıbrıs'a hazır olduğu bildirilmiştir. Fakat Ali Rıza VURUŞKAN silahların kabul edileceği kuzey kıyılarında teşkilatlanmasını tamamlamak için silah kabulüne hazır olduğunu bildirmekte acele etmemiştir (Tansu, 2002). Ancak söz konusu haber gelmeden silah sevkiyatı için sürpriz bir gelişme olmuş, bu gelişme sonrası silah ikmal başlamıştır.

10 Ağustos 1958'de Anamur'a küçük bir kayıkla gelen Erenköylü 3 genç (Asaf ELMAS, Vehbi MAHMUTOĞLU ve Hikmet REZVAN) Adana'da gözaltına alınmış, yapılan tahkikat ve gençlerin ifadesi sonucu, gençlerin kendi başlarına silah taşımaya karar vererek yola çıktıkları anlaşılmıştır. KİP karargâhında önlerine gelen

bu fırsattan yararlanılması düşünülerek, ilk silah ikmalinin bu gençler aracılığıyla yapılmasına karar verilmiştir (Tansu, 2002).

Asaf ELMAS, Vehbi MAHMUTOĞLU ve Hikmet REZVAN'a görev teklif edilmiş ve bu görevin kabul görmesi üzerine kendilerine ilk sevkiyat yükü teslim edilmiştir. Kıbrıs'a doğru yola çıkan 3 vatanperver 16 Ağustos'ta Erenköy'e ulaşmıştır. Bu ilk silah sevkiyatının başarılı olması ardından planlı olarak silah ikmal 1958'in sonuna kadar her 15 günde bir olmak üzere dört ay devam etmiştir. Bu yolla 800 mücahit silahlandırılmıştır. Ancak kış ayının gelmesi ile iklim ve deniz koşulları ikmal akışını tehlikeye düşürmüştür. 9 Kasım 1958 tarihinde icra edilen 7. İkmal seferinde kuvvetli fırtına nedeniyle, Asaf ELMAS ve Hikmet RITVAN'ın içinde bulunduğu tekne batmış ve her iki mücahit de hayatlarını kaybetmiştir. Bu olay nedeniyle 01 Ocak 1959 sonrası Arı ekibinin faaliyetleri geçici olarak durdurulmuştur. 1959 ilkbaharından itibaren hava şartları müsait oldukça Arı Ekibi ile silah sevkiyatına devam edilmiştir (Tansu, 2002).

Silah ikmalinin daha geniş çapta ve güvenli bir şekilde yapılabilmesi için KİP tarafından Dışişleri Bakanlığına başvurulmuştur. Dışişleri Bakanlığı'ndan, KTKD'ye transfer edilen para ile 25 tonluk bir balıkçı teknesi alınarak silah sevkiyatına devam edilmiştir. Teknenin kod adı, Kasım 1958'de Anamur'dan Erenköy'e silah taşınması esnasında fırtınaya yakalanarak kaybolan Erenköylü Asaf Elmas'ın anısını yaşatmak için "Elmas" olarak belirlenmiştir (Naşit, 2005). Elmas teknesinin ilk seferi 24 Mart 1959'da başlamış, Ali Rıza Vuruşkan'ın belirlediği silah kabul noktalarına ulaşan tekne, her seferinde 10 – 15 ton silah ve mühimmat bırakmıştır.

Elmas teknesinin 24 Mart 1959'da başlayan hizmeti 17 Ekim 1959'da İngiliz devriye gemilerine yakalanmaması için mecburen batırılmasıyla son bulmuştur.

Adaya çıkarılan silahlar ya Sancakların Merkez Kovanları'na bağlı bir Petek korumasında kayıt altına alınarak, kovanlara her an kullanılacak şekilde teslim edilmekte ya da silahlar usulüne göre temizlenip ambalaj yapıldıktan sonra bir senet mukabilinde iki kişinin sorumluluğuna verilerek gizli yerlerde saklanıyordu. Bu muhafaza işlemine "Çanaklama" adı verilmiştir.

İki türlü çanaklama vardır;

- Sır Çanak: Hemen kullanılacak durumda olan bir silahın ve cephanenin TMT Mensubuna emanet edilmesiydi. Genellikle basit ulaşılması kolay yerlere (evin

bahçesi, bodrumu gibi) toprak çok kazılmadan gömülürdü. Eğitim silahları bu gruba, dâhildi.

- Dip Çanak: Belirli miktarda silah ve cephanenin bir yere gömülmesi idi. Bu yöntemle uzun bir dönem sonra kullanılacak silahlar, greslenerek, ziftli, katranlı veya mumlu bezlere sarılmakta ve demir kasalara yerleştirilmektedir. Demir kasalar içine konulan silahlar, mayın tarayıcılar tarafından tespit edilememesi veya rutubetten zarar görmemesi için genellikle belirlenmiş derinlikte tepe, dağ yamaçlarına ve uygun görülen yüksek yerlere gömülmektedir (Sadrazam, 1990).

TMT'ye silahlar genellikle Türkiye'den gönderilirken, 1961'den itibaren Kıbrıs'ta da silah yapma çalışmaları başlatılmıştır. Bu tarihte Kırıkkale Silah Fabrikası, TMT Lefkoşa Sancaktarlığına bağlı olarak faaliyetine başlamıştır. Bu fabrikada hafif silah tamir ve imal atölyesi, havan namlusu atölyesi, bren atölyesi ve havan mermi döküm atölyesi oluşturulmuştur. Türkiye'den temin edilen silahlar gibi adada imal edilen silahlar, önceden belirlenen bölgelere deniz yoluyla gönderilmiş ve bu iş için özel ekipler oluşturulmuştur. Silahlar, Sancakların ihtiyacına göre ihtiyaç duyulacağı zamanlar öngörülerek tasnif edilmiştir. Uzun vadede kullanılması planlanmayan ihtiyaç fazlası silahlar, Çanaklama yöntemiyle kullanılacakları güne kadar faal bir şekilde saklanmıştır.

Çanağın yerini iki kişiden başka hiç kimse bilemezdi. Bu silahların teslim ve depolamasında kodlu senetler kullanılırdı. Buna "Dağarcıklama Beyanı ve Andı" deniliyordu (Sadrazam, 1990).

"Arkada yazılı..... kalem vida ve ucu tarihinde bize teslim edildiği gibi sarmayı hiç bozup açmadan "SANDIK PAKET" sisteminde dağarcıkladık. Dağarcık yerini bir Allah bir de biz biliyoruz. Dağarcığın nasıl yapılacağı ve nasıl kontrol ve muhafaza edileceği hakkındaki teknik bilgileri öğrendik. Buna göre dağarcığı en mukaddes bir milli emanet olarak kontrol ve muhafaza edeceğimize emirsiz kimseye vermeyeceğimize ancak yakın bir tehlike halinde çıkarıp başka yere dağarcıklayıp, beyimize acele rapor vereceğimize namus ve şerefimiz üzerine söz veririz" (Sadrazam, 1990).

İlgili mücahitlerce Dağarcıklama Beyanı ve Andı"na sadık kalınarak yapılan gizli depolama faaliyetleri hiç bir açık vermeden yürütülmüş, teknik bilgilerin uygun kullanılması ile silahların teknik özellikleri kapsamında depolamanın yapılması ve

tehdit analizlerini doğru deęerlendirerek gerek duyulduęunda yer deęiřtirme yapılarak malzemelerin dūřman eline geęmesi önlenmiřtir.

5.10. Diğer Hususlar

TMT incelendiğinde Türk silahlı Kuvvetleri tarafından teşkil edilmesi sebebiyle ileride dönüşeceği nizami ordunun ilk tohumları kolaylıkla görölür.

5.10.1. Disiplin

TMT profesyonel askerlik kavramının olmadığı bir toplumda, örgüte katılan yerel unsurların askerî disiplin ve hiyerarşiye uyum sağlayabildiği ve profesyonel askerî unsurların kontrolü altına girebilmiş bir örgüttür.

Disiplinin sağlanması başarıya giden yolun anahtarıdır. Disiplinin tesisi ve idamesi maksadıyla Özel Harp Dairesi Başkanı Tarafından Rıza VURUSKAN' a Ada'ya gönderilmeden önce kendisine gerekli yetki ve emirler verilmiştir.

Bu kapsamda;

- Kendisine yer altı örgütlerinin, kendilerine mahsus ve nizami olmayan özel kuralları çerçevesinde, görevinin gerektirdiği her türlü yetki verilmiştir.
- Gerek Türkiye'den gönderilen subaylar ve gerekse Kıbrıs'ta örgüte alınan kişiler liderin bütün emirlerine kayıtsız ve şartsız uymak zorundadır. Mutlak itaat şarttır.
- Lider Kıbrıs'ta TMT' ye veya Türk toplumuna yönelik; hainlik, casusluk, bozgunculuk, soygunculuk, gasp ve eşkıyalık gibi girişimlere fırsat verilmeyecek, gerekli önlemler alınacaktır. Bu gibi faaliyetlerin olması halinde, suçları sabit olanlar liderin oluşturacağı özel bir kurul tarafından cezalandırılacaktır. Ancak ıslah edilemedikleri için ortadan kaldırılması gerekenler olursa bunun için KİP Kararğâhından izin alınacaktır (Tansu, 2002).

Söz konusu emirler incelendiğinde görülecektir ki; Rıza VURUSKAN' a Özel Harp Dairesi Başkanı tarafından ne, ne zaman, nasıl yapılacak hususlarında emir verilmemiştir. Rıza VURUSKAN' a verilen emir görev tipi emir olup, kendisinden

beklenenler anlatılmıştır. Bunları nasıl gerçekleştireceği ise Türk Subay'ının bilgi, görgü ve becerisine bırakılmıştır. Görevin gerektirdiği tüm yetkilerinin verilmiş olması ise seçilmiş personele duyulan güvenin son noktası olsa gerek...

5.10.2. Türk Mukavemet Teşkilatı Bildiri ve Yayınları

TMT yayınladıkları bildiri ve yayınların maksadı topluma ve örgüt mensuplarına mesaj vermek, propaganda yapmak ve kendi sesini duyurmaktır.

5.10.2.1. Bildirileri

TMT tarafından, farklı tarihlerde birçok bildiri yayınlandığı görülmektedir. Bu bildirilerin içeriğine bakıldığında, İngiliz Sömürge yönetimi, EOKA ve Kıbrıs Türk toplumuna yönelik olarak yayınlandığı görülmektedir. Bildirilerin altında imza olmaması ise bazı bildirilerin gerçekliği ve tarihi belge olarak kabul edilebilirliği üzerine gölge düşürmektedir.

Bildirileri konularına göre şu şekilde tasnif edebiliriz;

- İngiliz Sömürge Yönetimine Yönelik Bildiriler: TMT'nin 26 Kasım 1957, 29 Ocak 1958, 10 Nisan 1958, 6 Mayıs 1958, 28 Mayıs 1958 ve 27 Mayıs 1958 ve 5 Temmuz 1958 tarihli bildiriler bu gruba girmektedir. Bu bildirilerin ortak özelliği İngiliz yönetimini, EOKA'ya karşı olan yumuşak tutumundan dolayı eleştirilmesi ve Kıbrıs Türk toplumunun Taksim isteğini yerine getirmesi için uyarmasıdır.

- EOKA'yı Hedef Alan Bildiriler: TMT'nin 26 Mayıs 1958, 28 Mayıs 1958, 1 Temmuz 1958, 13 Temmuz 1958, 20 Temmuz 1958, 5 Ağustos 1958 ve 22 Ağustos 1958 tarihli bildirileri, EOKA'ya karşı örgütün var olduğunu ve mücadele edeceğini belirten bildirilerdir.

- Kıbrıs Türk Toplumuna Yönelik Bildiriler: TMT'nin 26 Kasım 1957, 13 Aralık 1957, 29 Ocak 1958, 23 Nisan 1958, 11 Mayıs 1958, 28 Mayıs 1958, 7 Haziran 1958, 23 Haziran 1958, 29 Haziran 1958, 30 Haziran 1958, 5 Temmuz 1958, 13 Temmuz 1958, 20 Temmuz 1958, 5 Ağustos 1958, 11 Ağustos 1958, 12 Ağustos 1958, 22 Ağustos 1958, 24 Kasım 1958 ve 20 Şubat 1959 tarihli bildiriler bu gruba

girmektedir. Bu bildirilerde, Türk toplumuna moral vermek, örgüt içinde para toplama ve Rum toplumuna karşı mesafeli durularak, ilişkilerin kısıtlanması konuları vardır.

5.10.2.2. Nacak Gazetesi

TMT'nin sahadaki görevi yalnız göğüs göğse çarpışmak değildi. Aynı zamanda halkta istenen yönde bilinçlendirme çabaları ile topluma yön vermeye çalışmış, psikolojik savaşın unsurlarını kullanmıştır. Önceleri bu husus bildiri dağıtarak sağlanmıştı. TMT'nin bildiri dağıtması 1957-1958 arası olmuştur. Örgütün 1958 den sonra gazete yolu ile sesini duyurmaya çalıştığı görülmektedir. Bu anlamda TMT'nin yayın organı Nacak'tır. 29 Mayıs 1959'dan itibaren yayına başlayan "Nacak" gazetesi yayına 1963 yılına kadar devam etmiştir.

Gazetenin asıl amacı milli bilinç etrafında Kıbrıs Türklerin toplanmalarını sağlamak ve ENOSİS'e karşı çıkmaktır. Bu bağlamda gazete ilk sayısından son sayısına kadar Kıbrıs Rum basınıyla mücadele etmiş, EOKA'ya karşı Kıbrıs Türklerini bilinçlendirmiş, sağlık, spor, kültür, coğrafya, tarih, milli bilinç, Türkiye ile ilişkiler, tarım, ziraat ve köylerle ilgili çalışmalar yapmıştır. Gazete, "Türk'ten Türk'e Kampanyası", "Vatandaş Türkçe Konuş Kampanyası" ve " Yerli Malı Kullan Kampanyası" gibi kampanyalara destek vererek, Türk toplumunun Rum toplumundan ayrı bir bilinçlenmeye sahip olmasını sağlanmaya çalışılmıştır (Keser, 2007).

6. TÜRK MUKAVEMET TESKİLATI'NIN YERÜSTÜNE ÇIKIŞI

6.1. 21 Aralık 1963 Öncesi Yaşananlar

Zürih'te Türkiye ile Yunanistan hükümetleri arasında yapılan görüşmelerde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması konusu kararlaştırılmıştır, bu bağımsız devlet içinde Kıbrıs Türk Toplumunun hürriyet ve yasama hakkını güvence altına alan anayasa ile diğer ilgili antlaşmalar tespit edilmiştir. Hazırlanan antlaşma 19 Şubat 1959'da Londra'da İngiltere, Türk, Yunan ve Kıbrıs Türk ve Rum temsilcilerinin katılımıyla imza altına alınmıştır (Armaoğlu, 1983). Bu antlaşma ile Türkiye, İngiltere ve Yunanistan bu cumhuriyetin garantör devletleri oldular. Söz konusu haklar uyarınca 16 Ağustos 1960'da K.T.K.A. (Kıbrıs Türk Kuvvetleri Alayı) adaya çıktı.

Türk toplumu, bu antlaşmada bir azınlık değildir. Her iki toplum da eşit haklara sahip kabul ediliyor; Yunanlıların "ENOSİS", Türklerin "Taksim" tezlerinden vazgeçtiği sonucuna varılıyordu. Hâlbuki Yunanlılar ve Kıbrıslı Rumlar, bu antlaşmayı ENOSİS'e geçiş için bir sıçrama tahtası olarak kullanmayı düşünüyor ve bunu ifade etmekten de çekinmiyorlardı (Eğitim Doktrin Komutanlığı, 2000). Türk tarafı da mevcut durumu iyi analiz ederek Türk Mukavemet Teşkilatı'nı dağıtmamış, ileride kendisine yönelecek tehditleri bertaraf edebilmek maksadıyla yer altında hazırda bekletmiştir. Ne var ki Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluş çalışmaları aşamasında, özünde ENOSİS düşüncesinden vazgeçmeyen Rumlar kilit mevkileri ele geçirmişler ve Türklere karşı çeşitli baskılara başlamışlardı (Sadrazam,1990). Tüm bu baskı, horlama ve yıldırma politikalarına ek olarak Başpiskopos Makarios'un ortaya attığı 13 maddelik anayasa değişikliği önerisiyle, anayasal bir kriz doğmuştur. Bu kriz gerginlikleri alevlendirmiş, Kanlı Noel'e sebebiyet vermiştir.

Makarios'un maddelik anayasa değişikliği önerisi, Kıbrıs Türk halkının Londra ve Zürich Antlaşmaları sonucunda kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Anayasası ile sahip olduğu haklarını ve yetkilerini ortadan kaldırmaktaydı. Oysaki bu Anayasa, uluslararası antlaşmalarla kabul edilmişti. Tek yanlı olarak değiştirilmesi mümkün değildi (Eğitim Doktrin Komutanlığı, 2000). Makarios'un, Anayasanın Türkler aleyhine tadilini öngören 13 maddelik teklifi Türkiye ve Kıbrıs Türkleri tarafından reddedilince Rumlar silah zoru ile Türkleri sindirme girişiminde bulundular (Sadrazam,1990). Bu maksatlarına ulaşmak için de "Akritas Planı" nı uygulamaya koyulmuşlardı. 4 Eylül 1962 tarihli konuşmasında; "Helenizm'in Düşmanı Türk

ulusunun Kıbrıs'taki kolu olan Türk azınlığı adadan çıkarılmadıkça, EOKA kahramanlarının ulusal görevleri tamamlanmış sayılmayacaktır” diyerek asıl maksadını dünyaya sergileyen Makarios, bir soykırım eylemini öngören Akritas Planı'nın uygulanmaya konmasını emreder (Tolgay,1998). Gelişmeler üzerine TMT emniyet tedbirlerini arttırarak Türk bölgelerinde nöbet sistemi kurulmasını sağlamıştır.

1961–1963 yılları arasında Ada'da birçok terör, öldürme ve tedhiş olayı yaşanmış, birçok Türk öldürülmüştür. Devletin temelleri sarsılmaya başlamıştır. Ada'da iki toplumun birlikte huzur içinde yasayamayacağı yavaş yavaş ortaya çıkmıştır. Bu anlaşmazlıklara, Kıbrıs Rum toplumu liderliği tarafından hazırlanan ve Türk toplumuna yaşama hakkı tanımayan Akritas Planı ile kesin çözüm bulma konusundaki girişimler ise, 21 Aralık 1963'te cumhuriyetin fiilen dağılmasına yol açacak gelişmelere sebep olmuştur.

6.2. 21 Aralık 1963 ve TMT'nin Yer Üstüne Çıkması

21 Aralık 1963 gecesini 10 Türk Girne'den Lefkoşa'daki Türk bölgesinde bulunan evlerine araçları ile dönerken Türk bölgesine girdikleri esnada yolları silahlı ve sivil olan bir grup Rum tarafından kesilmiştir. Sivil Rumlar polis olduklarını söyleyerek araçtakilerin üzerlerini aramak istemiştir. Sıra bayanların aranmasına gelince tartışma çıkmıştır. Bu sırada gürültü dolayısıyla etraftan birçok Türk, evlerinden çıkarak olayı izlemeye ve müdahale etmeye başlamıştır. Kalabalığın artması nedeniyle sivil silahlı Rumlar, tam geri çekilmeye başladığı esnada Türkler üzerine ateş açılmış, 3 Türk hayatını kaybetmiş, 3 Türk'te yaralanmıştır. Aynı gece Girne kapısından Türk bölgesine giren silahlı Rumlar önce Atatürk'ün heykelini, ardından DENKTAŞ'ın bürosunu ve tarihi Selimiye Camisini kurşunlamışlardır.

22 Aralık günü de Türkiye Büyükelçiliği binası ile Cumhurbaşkanı Muavini Dr. Fazıl KÜÇÜK'ün ikametgâhına ateş açıldı. Tüm yaşananlar Kıbrıs Türkünü tamamen imha ederek adayı Yunanistan'a bağlamayı öngören Akritas Planı'nın uygulamaya geçildiğini ortaya koymaktadır. Rumların yok edici saldırılarına hedef olan Türk halkının dış dünyayla tüm bağlantısı koparılır. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Dr. Fazıl KÜÇÜK'ün telefonu dâhil kesilmiştir. Rumlar tarafından tüm devlet olanaklarıyla birlikte, haberleşme aygıtlarına da el konulmuştur.

TMT ise olayları yakından izlerken, herkes sorumluluk bölgesinde ve daha önceden belirlenmiş olan mevzilere göre savunmasını örgütlüyordu. Dönemin Bayraktar'ı Kenan ÇOYGUN, silahları gömülü oldukları yerden çıkarma emrini vermiştir. Silahlar mücahitlerce gömülü oldukları yerlerden çıkarılarak bakımları yapılmıştır.

Türk direnmesinin ilk ateşi 22 Aralık gecesi Çetinkaya Türk Spor Kulübünden açıldı. Ledra Palace Otelinin üst katlarına mevzilendirilmiş olan Rum ağır makineli tüfekleri hâkim bölgede olmasının sağladığı üstünlükle Türk bölgesini ateşi ile baskı altına almaktaydı. Türk mücahitleri Bren tipi bir otomatik silah ve birkaç piyade tüfeğiyle Ledra Palaca'dan gelen yoğun ateşe emirle karşılık vermiştir. Bu ateş TMT'nin yeryüzüne çıktığının ifadesi olmuştur.

İlk ateşten sonra başlayan çatışmalar sabaha kadar aralıklarla devam etmiş ve sabah Lefkoşa'nın en yüksek binalarından olan Severis Un Fabrikası ve buzhane, mücahitler tarafından geri alınmıştır. Bu olay ilk merminin patlaması ile elde edilen ilk başarıdır.

1963 Kanlı Noel saldırılarının ilk hedefi Lefkoşa idi. Rumlar merkeze hâkim olmakla, bütün Kıbrıs'a hâkim olacaklarını öngörmüşlerdi. Bunun için de kendilerine en büyük engel teşkil eden Lefkoşa'ya bağlı Küçük Kaymaklı öncelikli hedef olarak belirlenmiştir. 24 Aralık'ta Küçük Kaymaklı 'ya saldırıya geçen Rum kuvvetleri, beklemedikleri bir direnişle karşılaşmışlardır. Kendilerine karşılık veren TMT mücahitleri karşısında başarılı olabilmek maksadıyla bölgeye kuvvet kaydırması yapmışlardır. Tüm ağırlığını bu bölgeye veren Rumlar Türk mevzilerine ağır silahlarla saldırmıştır. Nikos Sampson komutasındaki Rum kuvvetleri ancak mücahitlerin mühimmatları bitmesi üzerine direnişi kırarak Küçük Kaymaklı 'ya girebilmiştir. Rum kuvvetleri çoğu kadın ve çocuklardan oluşan 700 kadar sivil Türkü kaçırmıştır. Kaçırılanların yarısı öldürülmüş, mezar yerleri de meçhul kalmıştır. Olaydan dört gün sonra Rumlar, 500 kadın ve çocuğun Küçük Kaymaklıdan toplanarak götürüldüğünü kabul etmişlerdir. Aynı gece Kumsal Bölgesine giren Rum grupları, Türk Alayı'nda doktor olarak görevli Binbaşı Nihat İlhan'ın karısı ve 3 çocuğunu öldürmüşlerdir (Çay, 1989). Diğer bölgelerinde ise çarpışmalar devam etmiştir.

Nikos Sampson'un anılarını yayınlayan Eleftheria gazetesi, 1963 Kanlı Noel'inin gerçek sorumlularını gözler önüne sermektedir:

“Makarios hükümetinin, İçişleri Bakanlığı'nın ve üçlü karargâhın Yunan kanadına mensup subayların emri ile hareket ettiğini açıklayan Nikos Sampson, Küçük Kaymaklı savaşlarını da Yunanlıların Balkan Savaşları dışında Türklere karşı elde ettikleri tek zafer olarak ilan etmiştir” (Çay, 1989).

24 Aralık'ta Lefkoşa merkezde Yunan Alayı ile yan yana konuşlanmış bulunan Türk Alayı da Ankara'dan gelen emir üzerine Rum bölgesinde kalan karargâhından ayrılarak, Lefkoşa Türk bölgesine intikal etmiş, Gönyeli'de tertiplenerek müteakip harekâtlar için emir beklemiştir (Tolgay, 1998).

Bu gelişmeler yaşanırken Türk Hükümeti olaylara kayıtsız kalmamıştır. Gönderilen Türk jetleri Lefkoşa üzerinde uyarı uçuşu yapmıştır. Türkiye'nin uyarı uçuşu sonucunda Makarios, geçici ateşkese razı olmuştur.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararıyla İngiliz üslerindeki İngiliz askerlerine “Geçici Barış Gücü” görevi verilir. BM Barış Gücü adaya gelinceye kadar bu görevi sürdüren İngiliz askerleri tüm adada Türk ve Rum bölgelerini ayıran sınırları belirler; bu arada Lefkoşa'nın Türk ve Rum bölgeleri arasına “Yeşil Hattı” çekerler. Yeşil Hat Lefkoşa'nın güneyindeki şeridiyle hala yaşamaktadır (Tolgay, 1998).

26 Aralık 1963'te Yeşil Hat'ın çizilmesi ve karşılıklı ateşkes antlaşmasının yürürlüğe girmesine rağmen Rumlar saldırılarını tüm ada sathına yaymıştır. Rum kuvvetleri Arpalık, Limasol, Baf ve Erenköy'e saldırdı. Bu saldırılar sonucu Kıbrıs Türkü azınlıkta oldukları birçok köyü terk etmek zorunda kalmıştır. Saldırıları, zorunlu göçler ve cinayetler sonucu Kıbrıs Türkleri %3'lük toprak parçası üzerinde küçük yerleşim birimlerinde yaşamaya zorlanmıştır. Türkler Kıbrıs Cumhuriyeti Devleti organlarından dışlanmış, adeta tecrit edilmiştir. Rum Yönetimi Türk Mukavemet Teşkilatının ada sathındaki başarılı savunması karşısında TMT'nin ve halkın ikmalini kesmek istemiştir. Bu maksatla Türk bölgelerine birçok malın girmesine engel olarak abluka uygulamıştır. Ancak Kıbrıs Türkünün direncini kırmaya muvaffak olamamıştır.

6.3. Kıbrıs Barış Harekâtı ve TMT

15 Temmuz 1974'te Makarios, Albaylar Cuntası destekli darbe ile devrilmiş, Kıbrıs Helen Cumhuriyeti ilan edilmiştir. Bu hukuksuz müdahale karşısında Türkiye garantör devletler olarak İngiltere ile beraber Ada'ya müdahale etmek istemiş fakat

İngiltere'nin kabul etmemesiyle 20 Temmuz'da tek basına müdahaleyi gerçekleştirmiştir.

Kıbrıs'ta 20 Temmuz öncesi, 15 Temmuz'da yaşanan askerî darbe sonucunda Ankara'dan gelen talimat üzerine bütün Türk bölgelerindeki mücahit birlikleri teyakkuza geçirilmiştir. Bu tarihte TMT seferi personel ile birlikte 17.151 mücahit sayısına ulaşmıştır. Teşkilatlanması ise 10 Sancaktarlık altında, 20 Tabur, 19 Bağımsız Bölük, 4 Destek Bölüğü, 9 Karargâh Bölüğü, 1 Muhafız Bölüğü, 122 Bağımsız Takımdan teşkil edilmiştir (Tolgay, 1998).

Türkiye'de Harekât planları hazırlanırken TMT' ye önemli görevler verilmiştir. Bu görevler şu şekilde sıralanabilir:

- Adaya çıkarma yapan birliklerin emniyeti alınacak ve kılavuzlama yapılacaktır,
- Ada çapında başlatacağı direniş ile Rum birliklerini bölgelerinde tespit edecek, kuvvet kaydırmalarına müsaade etmeyecektir,
- Rumların Lefkoşa, Girne bölgelerini takviyesi Hava Kuvvetlerinin yardımı ile önlenecektir,
- KTKA ile Boğaz Sancağı inme ve atma bölgelerini işaretleyecek ve söz konusu bölgelerin emniyetini alacaktır (Yirmibeşoğlu,1999).

TMT kuvvetleri, aynı zamanda 1. harekât gününden başlayarak, 2. Harekâtın sonuna kadar, Türk askerî birlikleri Kıbrıs'ın en ücra Türk bölgelerine girene kadar geçen sürede, buldukları bölgeleri Rum kuvvetlerinin saldırılarına karşı savunmuşlardır.

Askeri tarihçiler 1974 Mutlu Barış Harekâtı'nı adaya yapılan başarılı bir çıkarma olarak değerlendirmektedir ve bazı ülkelerin harp akademilerinde öğretim programlarına alınmıştır. Hiç kuskusuz, bu övüncü Türk Silahlı Kuvvetleri ve onun bağrından çıkarak kurulmuş TMT fazlasıyla hak etmiştir.

6.4.TMT'nin Resmi Ordu Haline Getirilmesi

13 Şubat 1975'te KTFD'nin (Kıbrıs Türk Federe Devleti) ilan edilmiştir. Bu amaçla Federe Devlet Anayasasının 29. maddesine bağlı olarak 23 Kasım 1976'da "Güvenlik Kuvvetleri Kuruluş, Görev ve Yetki Yasası" çıkarılmıştır. Yasa'ya göre Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'nın kuruluş tarihi olarak 1 Ağustos 1976 olarak belirlenmiştir. Bu tarihte TMT lağvedilerek Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'na dönüştürülmüştür.

Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'nın örgütlenme biçimi şu şekildedir:

- Güvenlik Kuvvetleri 1'inci Piyade Alay Komutanlığı, TMT'nin ilk Sancağı olan Lefkoşa Sancağının devamıdır. 1'inci Piyade Tabur Komutanlığı, TMT Lefkoşa Sancağının ana ast unsuru olan 2'nci Kovan Kuvveti'nin devamıdır. 2'nci Piyade Tabur Komutanlığı, TMT Lefkoşa Sancağının ana ast unsuru olan 1'inci Kovan Kuvveti'nin devamıdır. 3'üncü Piyade Tabur Komutanlığı, TMT Lefkoşa Sancağının ana ast unsuru olan 3'üncü Kovan Kuvveti'nin devamıdır.
- Güvenlik Kuvvetleri 2'nci Piyade Alay Komutanlığı, TMT'nin Erenköy, Yeşilirmak ve Lefke Sancakları'nın devamıdır.
- Güvenlik Kuvvetleri 3'üncü Piyade Alay Komutanlığı, TMT'nin Boğaz Sancağının devamıdır.
- Güvenlik Kuvvetleri 4'üncü Piyade Alay Komutanlığı, TMT'nin Mağusa, Larnaka, Serdarlı ve Mehmetçik Sancaklarının devamıdır. Bu Sancaklardan Mağusa Sancağı 10'uncu Piyade Tabur Komutanlığı, Serdarlı Sancağı 11'inci Piyade Tabur Komutanlığı olarak görev yapmaktadır (Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı 38 Yaşında, 2014).

7. SONUÇ

7.1.Kıbrıs'ta Milli Mücadeleyi Gerekli Kılan Etmenler

Kıbrıs, Dünya Adasına yakınlığı, üç kıtanın kesişim merkezinde olması, kıtaları hava ve deniz yolları açısından birbirine bağlayan konumu ile her zaman için değerini korumuştur. Dünyaya hâkim olma stratejisi güden tüm küresel güçlerin, Orta Doğu, Basra Körfezi, Kafkaslar, Balkanlar, Doğu Akdeniz, Ege Denizi, Türk Boğazları, Süveyş Kanalı ve Kızıl Deniz'e hâkim olan Kıbrıs üzerinde planları ve çıkarları olmuştur.

Orta Doğu'nun stratejik noktasında yer alan Kıbrıs'ın, Batı dünyası için "Kıbrıs Sorunu" haline gelmesinde iki husus etkilidir. Bunlardan ilki Müslüman Osmanlı İmparatorluğu'nun 1571 tarihinde adayı fethetmesi, ikincisi ise Batı ve Hristiyan dünyasının yenilmez komutanı Marcantonio Bragadino'nun Mağusa Kalesini hayatı ile beraber 1571 yılında kaybetmesidir.

Küresel bir güç olan Osmanlı İmparatorluğu'nun dünya hâkimiyeti karşısında bu sorun gündeme getirilmezken Osmanlı'nın zayıflamaya ve güç kaybetmeye başlaması ile uygun zamanlarda bu mesele su yüzüne çıkarılmıştır.

Kıbrıs Rum toplumu açısından sorunun başlangıcı, Megali İdea düşüncesi çerçevesinde şekillenen ENOSİS hayalleriyle başlamıştır. Mora isyanıyla eş zamanlı olarak 1821 yılında fiiliyata dökülmüş, Yunanistan Devleti'nin kurulması ile hız kazanmıştır. Bu tarihten itibaren, Kıbrıs Rum toplumu, kendisi ile birleşmenin hayallerini kurabileceği bir devlete kavuşmuştur.

Kıbrıs'ın 1878'de İngiliz yönetimine geçmesi sonrasında ise ENOSİS'i gerçekleştirmek isteyen Yunan milliyetçiliği ve Rum Ortodoks Kilisesi maksadına ulaşmak için her yolu meşru saymış, çeşitli tedhiş hareketlerine ve teröre başvurmuştur. Kıbrıs'ın Yunanistan ile birleştirilmesi, Yunanlaştırılması için de her türlü çığnlığa girişmekten, insanlık dışı hareketlerden de çekinmemişlerdir.

Türkler için ise asıl sorun 1878 yılında adanın yönetimini İngilizlerin devralmasıyla başlamıştır. Bu tarihten itibaren Türkler başta yaşama hakkı olmak üzere, en temel hak ve hürriyetlerini korumak için mücadele mecburiyetinde kalmıştır. 1878 yılından itibaren Rumlar, İngiliz yönetiminin hoş görüşü altında uyguladıkları politikalarıyla Kıbrıslı Türklerin Anavatana göçü hızlanmış böylece

azınlık konumuna düşen Türkler karşısında yönetimde söz sahibi olmaya başlamışlardır.

Kıbrıs Türk toplumu adada İngiliz Sömürge yönetiminin başladığı 1878'den itibaren Osmanlı Devleti'nin dağılmasına kadar geçen süreç içinde, Osmanlı kimliğine sahip çıkmıştır. Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecini yaşadığı 1. Dünya Savaşı ertesinde Kıbrıs Türk toplumu da Mustafa Kemal önderliğinde başlayan Kurtuluş Savaşı ve savaş sonrası kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti ile özdeşlik kurmuştur.

Uluslararası arenada bu dönemde "güç" belirleyici rol oynamış ve 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması ile ada üzerindeki İngiliz egemenliğinin resmen tanınmıştır. Lozan Antlaşmasınının 20. maddesine göre adadaki Türk halkına Türk veya İngiliz vatandaşlıklarından birini seçmeleri önerilmiş ve Türk vatandaşlığını seçenler Türkiye'ye göç etmeye başlamışlardır. Adada kalan Türkler ise Anavatan'da yapılan tüm yeniliklere sahip çıkarak Türkiye ile toplumsal, kültürel ve sosyal bağlarının koparmayarak Türk varlığını adada devam ettirme mücadelesine başlamışlardır. Ancak, Rumların çıkardığı 1931 isyanı ile Türklerin hiçbir suçu olmamasına rağmen, Türk bayrağından koparılmak istenmiş, bu kutsal değerler İngiliz Sömürge yönetimi tarafından uzun süre yasaklanmıştır.

2. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında İngiltere'nin dünya üzerinde sömürge toplumlarının bağımsızlıklarını kazanma sürecine girmesi olgusu karşısında, adayı tamamen elinden çıkarmamak için Kıbrıs'ta da özerklik uygulamasını başlatacağını açıklaması, Kıbrıs Türk toplumu ve Kıbrıs Rum toplumu için dönüm noktası olmuştur.

Durumdan faydalanmak isteyen Rumlar öncelikle politik girişimlere başlamıştır. Rumlarca Ocak 1950'de ENOSİS plebisiti düzenlenir. Sonucu kabul görmeyen plebisit sonrası Yunanistan'ın da desteği alınarak silahlı mücadeleye geçilmesi düşüncesi belirir. 1954'te Yunanistan tarafından Kıbrıs halkına self determinasyon hakkı verilmesi için yapılan başvurunun BM Genel Kurulu'nda görüşülmesinin reddedilmesinin ardından ise ENOSİS mücadelesinin silahlı mücadele yürütülmesi konusunda kesin karara varılmış ve 1 Nisan 1955'te EOKA tarafından harekete geçilmiştir. EOKA'nın 1 Nisan 1955'te faaliyete geçmesi ve adada başlattığı şiddetin kısa sürede sivillere zarar vermeye başlaması, Türk toplum içinde de bazı oluşumların ortaya çıkmasına neden olmuştur. EOKA'nın faaliyete

geçtiği 1 Nisan 1955 tarihinden kısa bir sonra KITEMB, Volkan, 9 Eylül Cephesi gibi örgütler oluşturulmuştur. Ancak bu örgütlerin amacı halkın moralini yüksek tutmak olup, herhangi bir silahlı mücadeleye girmemişlerdir. EOKA'nın gittikçe artan bir şekilde sivillere ve polis örgütünün içinde bulunan kişilere karşı uyguladığı şiddet karşısında Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs'ta yaşanan olaylara müdahil olmaya başlamıştır. Özel Harp Dairesinin girişimleri ile TMT kurulmuştur.

1958 yazında Türk-Rum çatışmasının iyice yaygınlaşmasından sonra yapılan birçok girişimler sonunda 11 Şubat 1959'da Zürih, 19 Şubat 1959'da Londra Antlaşmaları imzalandı. Londra Antlaşması'na İngiltere, Türkiye ve Yunanistan'ın yanı sıra Kıbrıs Türk ve Rum temsilcileri de eşit statüde iki kurucu ortak olarak imza attı. Bu antlaşmalar sonucunda, 16 Ağustos 1960'ta, iki halkın kurucu olarak egemenliğinde ve yönetiminde iki toplumlu bir Cumhuriyet kurulmuştur. 3 yıl gibi kısa bir süre varlığını sürdürebilen bu sonu, 21 Aralık 1963 'te Rumlar tarafından uygulamaya konan Akritas Planı olmuştur.

Kanlı Noel sonrası 1 Ocak 1964'te de Makarios 1960 Antlaşmalarını, tek yanlı olarak feshettiğini açıklamıştır. Cumhuriyet ortadan kalkmış, Kıbrıs adası fiili olarak Rumların hâkimiyetine girmiştir. Bu dönemden sonra Türkler için 11 yıllık soykırım çilesi başlamıştır. Bu dönem de Türkler kendi yönetimini kurarak özellikle TMT'nin sergilediği direnişle 1974 Mutlu Barış Harekâtı'na kadar hayatta kalabilmişlerdir.

7.2. Türk Mukavemet Teşkilatı'nın Mili Mücadeledeki Yeri

6000 yıllık devlet tecrübesine sahip, dünyada ilk düzenli orduyu kurmuş, "ordu millet" anlayışına her daim sahip çıkan Türk Milleti, tarihi gerçeklerin ışığı altında, Milletinin menfaatlerine ters düşebilecek her türlü gelişmeler karşısında kendi tedbirlerini almayı bilmiştir. Rum tedhiş hareketlerine ve cinayetlerine karşı Kıbrıs Türkleri çeşitli yapılanmalar oluşturmuştur. Bu yapılanmalar siyasi otorite tarafınca da desteklemiştir. Bu örgütler, KITEMB (Kıbrıs Türk Mukavemet Birliği), VOLKAN ve 9 EYLÜL'dür. Ancak söz konusu örgütlerinin Türk halkını, Yunanistan tarafından maddi, siyasi ve askeri yönden desteklenen EOKA'ya karşı koruyabilmesi mümkün değildi. Türk Mukavemet Teşkilatı bu gereksinim sonucu doğmuştur.

Türkiye tarafından kurulan TMT'nin temelleri 1957 yılı sonlarında Rauf DENKTAŞ, Burhan NALBANTOĞLU ve Kemal TANRISEVDİ tarafından atılmıştır. Resmi olarak kuruluşu ise 1 Ağustos 1958 tarihinde gerçekleşmiştir. TMT 'nin

kuruluş çalışmaları Özel Harp Dairesinde, KİP (Kıbrıs'ı İstirdat Projesi) kapsamında Ankara'da yapılmıştır. Özel Harp Dairesi personel kadrosunda yer alan subaylar Ada'ya maske görevlerle gönderilerek burada örgütlenme tamamlanarak milli mücadele tüm Ada sathına yayılmıştır.

TMT' nin ilk Bayraktar'ı olan Yb. Rıza VURUŞKAN'ın adaya ayak bastığı 01 Ağustos 1958 örgütün resmi kuruluş tarihidir. Kuruluş ve teşkilatlanma sürecini son derece gizli bir şekilde yürüten TMT 1963 Kanlı Noel'inde yeraltından çıkarak silahlı mücadeleye başlamıştır. Bu tarihe kadar bu çapta bir örgütün gizli kalabilmesi büyük başarıdır. TMT1964'ten itibaren Kıbrıs Türk toplumunun yaşadığı bölgelerde savunma yapmış stratejik noktaları korumuştur. Bu dönemde TMT güvenlik dışında yönetim, yargı, sağlık, eğitim, ulaşım vs. gibi ihtiyaçlarını da karşılamaya başlamıştır.

TMT yerüstüne çıkarak silahlı mücadeleye başlamasından itibaren 11 yıl boyunca mücahitler hayatları pahasına Ada Türklerini savunmuş birçoğu bu uğurda hayatını kaybetmiş, birçoğu ise yaralanmıştır.

1974 Mutlu Barış Harekâtına kadar mücadeleyi sürdüren TMT bu harekâta da üstün başarılar göstermiştir. 1 Ağustos 1976'da TMT lağvedilerek Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'na dönüştürülmüştür.

Neticede, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde oluşturulan bir milli teşkilat olan TMT, Kıbrıs Türkü Milli Mücadelesinde askeri ve politik başarılarla imza atmıştır. TMT dayanağını Türk Milletinden, Türk tarihinin derinliklerinden gelen milli şurdan almıştır. Teşkilatın sembolü, Türk'ün efsanevi sembolü Bozkurt'tur. Teşkilatın Bayraktarlık ve Sancaktarlıklarında değişik Bozkurt figürleri kullanılmış, ilk Bayraktarlar, Bozkurt kod ismi ile anılmıştır.

TMT'nin işlevi sadece Kıbrıs Türkünün savunma ve direnişini örgütlemekle sınırlı kalmamıştır. Özellikle 1963-74 yıllarında, içe yönelik, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşılayan çok önemli işlevleri olmuştur. 1963 yılında Rumlar devlet mekanizmasını ellerine geçirip devleti bir Rum devleti haline dönüştürerek Kıbrıs Türkünü, bir anda devletsiz ve hükümete bırakmışlardı. Bu dönemde TMT, bu boşluğu doldurarak devlet çarkını çalıştırmıştır.

TMT'ye katılan yerel halk Türk Subayları tarafından kısa sürede askerî disipline alıştırmıştır. Profesyonel askerlik kavramının olmadığı bir toplumda bu hatırı sayılır bir başarıdır. TMT'de disiplin esastır. Başıbozukluğa müsaade etmemiştir. Teşkilat bünyesinde görev yapanlar Türk Milletinin asker yapısına uygun, aldığı eğitimin gereklerini yerine getiren vakur bir duruş ve vakur sergilemiştir.

TMT; EOKA ve Kıbrıs Rum toplumu milliyetçiliğinin Kıbrıs Türk toplumunu göz ardı eden ve hayatlarına kast etmeye çalışan tutumlarına karşı silahlı olarak mücadele vermiştir. Bu bakımdan TMT, Kıbrıs Türk toplumunun can güvenliğini ve haklarını savunan bir milli kurtuluş hareketidir.

Öte yandan TMT'nin, TC. Devleti'nin yasalarına dayanılmadan kurulmasına rağmen, Türkiye tarafından TMT için yapılan istekler derhal karşılanmıştır. TMT'nin meşruluğunun bilincinde olan TC. Hükümeti'nin Başbakanı, Bakanları, Genelkurmay birinci ve ikinci Başkanları; sorumluluk gözetmeden, inisiyatiflerini kullanarak, kendilerini ilgilendiren konularda, yasalarda yeri olmayan gerekli her türlü desteği yapmaktan geri kalmamıştır.

Anavatan müttefikleri başta olmak üzere tüm dünya kamuoyundan gizli gerçekleştirdiği bu faaliyetlerden dolayı çeşitli ambargolar ve ekonomik yaptırımlara maruz kalmıştır. Buna rağmen Kıbrıs Türkü'ne her türlü yardımı yapmıştır. Çünkü soykırıma karşı direnen Türk toplumunun hayatta kalması için bu girişimlere ihtiyacı vardı. Silahlı direnmede dâhil olmak üzere bu girişimler TMT aracılığıyla yapılmıştır. Kısaca TMT Kıbrıs Türkü'nün meşru müdafaa hakkını kullanan tarihe geçmiş efsane bir örgüttür.

TARİHSİZ VOLKAN BİLDİRİSİ

V O L K A N

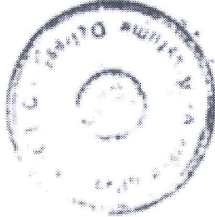
Asil Millet, Aziz Vatandaş!

Bu gün EOKA bir Türk Vurdu. Bu hareketlerinin misilleneceğini önceden bildirmiştik. Şimdi suç bizim değildir, kendi omuzları üzerindedir. Onların gizlice, korkakça ateş prensibini ne kadar benimsemiş oldukları pek barizdir. İşte biz de onları, kendi benimsedikleri metodlar üzerine öldüreceğiz sadece bir fark ile, bizden bir Türk öldü onlardan BEŞ tane ölecektir.

Aziz Türk vatandaşı! İşte şimdi sırası geldi. Silâhına sarıl ve intikamını al. Dünyaya ispat et ki şimdiye kadar söylediklerimizi harfiyen yapacağız. Türk ölür fakat verdiği sözden, içtiği and'dan geri dönmez. Biz de işte hepimiz bu vatana kurtermek için and içmişizdir. Şimdi yerine getirmek sırası gelmiştir.

Dinle kardeş, Milli Vaazı dinle:

Toplanın erenler Allah aşkına;
Hürriyet andını birlik içelim.
Kıbrısın aşkına, Türklük aşkına,
Vatandan geçmeyip candan geçelim.
Ağlamak acizdir, bize yaraşmaz,
İmanı bütünler yolundan şaşmaz.
Yurt için ölmeyen hakka ulaşmaz,
Şevk ile vuruşup candan geçelim.
Yurdumuz bizlerden hâlâs gözlüyor,
Atamız cennette bizi özlüyor,
Ecel poyrazında od'un közlüyor,
Şehitlik dileyip candan geçelim.
Vatani düşmana aktarmak olmaz.
Şehidin anası saçını yolmaz,
Kıbrıs Türkleri Yunana kul olmaz,
İstiklâl uğruna candan geçelim.

V O L K A N

Kaynak: (KTMA) Kıbrıs Türk Milli Arşivi

TMT ANDI

GİRİŞ ANDI

KIBRIS TÜRKÜMÜN YAŞAYIŞ VE HURRIYETİNEZ, CANINA, MALINA VE HER TURLU ~~KMKKEXEXXXXX~~ AMANE VE MUKADDESATINA, HER NEREDEN VE KİMDEN OLURSA OLSUN VAKI CLACAK TECAVUZLERE KARŞI KOYMAK İÇİN KENDİMİ TÜRK MİLLETİNE ADADIM.

OLUM DAHİ OLSA VERİLEN HER VAZİFİYİ YAPACAGIMA, BİLDİĞİM, GÖRDÜĞÜM, İŞİTTİĞİM VE BANA EMANET EDİLEN HER ŞEYİ CANIMDAN AZİZ BİLİP, SONUNA KADAR MUHAFAZA EDECEĞİM.

GÖRDÜKLERİM, İŞİTTİKLERİM? HİSSETTİKLERİM VE BANA EMANET EDİLENLERİ HİÇ KİMSEYE İFŞA ETMEYECEĞİM.

İFŞAATIN BİR İHANET SAYILACAGI VE CEZASININ OLUM OLDUGUNU BİLİYORUM.

YUKARIDA SİRALANAN HUSUSLARI HAKTİYEM TALBİK EDECEĞİME ŞEREFİM, NAMUSUM VE BUTUN MUKADDESATIM ÜZERİNE SOZ VERİR AND İÇERİM.

TARİH:

YER:

İMZA:

ADI.....
 BABA ADI.....
 LAKABI.....
 YAŞI.....
 CİNSİYETİ.....
 MEDENİ HALİ.....
 ÇOCUKLARI.....
 DOĞUM YERİ.....
 TABİYETİ.....
 TAHSİLİ.....
 İŞ MESLEK.....
 DAIMİ ADRES.....
 İŞ ADRESİ.....
 REFERANS.....

Kaynak: (KTMA) Kıbrıs Türk Milli Arşivi

23 HAZİRAN TARİHLİ TMT BİLDİRİSİ

23-Haziran

Sayın kardeşlerimiz;

Kıbrıs Türkleri, İngiliz plânını Türk has soğuk kanlılık ve anlayış ile karşıladılar. Bu Plânın kendilerini alâkadar etmediği bütün dünyaya haykırdılar. Türkiyemizin değerli ve aziz devlet adamları bu plâna verecekleri cevabı verdiler. Kıbrısın müstakem idaresinde "Ortaklaşma" varız. sözünüzün emri iseniz buyurunuz. dediler. Bahsettiğimiz

İngiliz hükümeti de TAKSİM tezimize doğru kaymış oldu. Çünkü, İngilizler kendi sözlerinden dönseler bile Türklerin dönmeceği muhtemeldir. Buna güphe eden alçaklar varsa, Anadolu'dan yükselen, "YA TAKSİM YA ÖLÜM" seslerini dinlesin. Türk, boş yere feryad eden bir millet değil! Bunu bilmiyen Türklüğün tarihini okusun.

Kıbrıs Türkleri süretli hamlelerle ve İngiliz plânını tatbik etmeye, Taksimın tanaklığını kolaylaştıracaktır. Yüz yirmi bin Kıbrıs Türkü bunu anlamış ve Taksim yoluna baş koymuştur.

Dağlarda fare gibi kapana sıkıştırılan Grivás celiâdını hırtarızın umidi ile Türkleri tahrik edip cemaatlar arası bir müsademe yaratan Rum lâyaık olduklarına cevabı almışlardır. Kıbrıs Türkü yutulacak hâp değildir. Her köy, her hangi bir taarruza karşılayacak durundadır. Türke dokunmam Rumların parolası olsun. Her türlü taarruza karşı can, mal ve namusunun korumağa hazırız ve andlıyız. Ölümsüz fakat Yunan idaresinde yaşamayız; "YA TAKSİM YA ÖLÜM" parolamızdır. Taksim, bu gün gündem daha yakındır. Sir Hugh Foot cenapları ne derse desin, Kıbrıs Türkü Hürriyete kavuşacaktır; el altından hazırlamakta olduğu Rum tuzağına düşecek tek bir Türk bulamayacaktır!

Sir Hugh Foot! Rum tuzakı plânını "İdarâvi vazifelerle" yürürlüğe koyacağına söylemiştir. HİÇ BİR TÜRK BU PLÂNI YÜRÜTEBİLECEK BİR MEVKİİ İŞGAL ETMİYEBECEKTİR. Edecek olanların cezası büyük olacaktır.

Anadolu'dan yükselen seslere kulak veriniz. Bu sesler Yunan palikaryalarının ayak patirtisi değil, suurlu ve vakarlı bir milletin and içmesi "YA TAKSİM YA ÖLÜM". Her türlü müskilâta göğüs germiye hazırız. Vali Foot'un tecribî kâmları, ani ve haksız tevkifleri, Türklüğe karşı olan baskı ve eziyeti, hapslikler idamları ve kurşunlar bizi TAKSİM ve Hürriyet yolundan döndüremeyecektir. Kurşundan ve bombadan korkmadığımızı, Hürriyet uğruna ölmeyi bir şeref bilmediğimizi İngilizler pek iyi bilir. Yedi Şehit dîmizin yanına yetmiş bin şehid daha yatacağına, bu arada Kıbrısın şanlı Türk bayrağını dikmeğe hazırız.

Rum palikaryalarına satılmıyacağız.

Hürriyet davamızdan bir adım bile

YA TAKSİM YA ÖLÜM, gerilemeyeceğiz.

"Alta da bir üstü de birdir yerin

Arg yigitler vatan imdadına."

Efîân kasaba ve köy gurupları uyanık bulunsun ve son emri beklesin. Kurtuluş günümüz dev adımlarla yaklaşmaktadır. Bu günü görenler de, şehid olup göremiyenler de sevinecektir.

Birkere deha

YA TAKSİM YA ÖLÜM.

Türk Mukavemet Teşkilâtı
(Merkez Komitesi)

Kaynak: (KTMA) Kıbrıs Türk Milli Arşivi

29 HAZİRAN TARİHLİ TMT BİLDİRİSİ

TURK MUKAVEMET TEŞKİLATI

29-Haziran-1958

Sayın Türk Halkına:

Mubarek Kurban bayramı münasebetiyle Teşkilâtımız bütün kardeşlerimizin bayramını kutlar. Kurtuluş günlerimizin pek yakın olduğun dost ve düşmana karşı bir defa daha ilân ederiz. Başta Anavatanımız Türkiye olmak üzere bütün Türklük dünyasını kalbi Kıbrıs ve yalnız KIBRIS diye çarpmaktadır. Biz yavru vatan Türkleri, âtımızın emniyet altına alınması ve Türk Kıbrısta Ay Yıldızlı şanlı bayrağımızın ebediyen dalgalanması için ferden ve cemaat olarak her türlü mücadeleyi göze almış bulunuyoruz. Hasımlarımız her ne karar alırsa alsın, Türkleri tatmin etmeyen dâleverali muhtariyet plânları, daha mürekkebi kurumadan çöp tenekesine atılmaya mahkumdur.

Cebren ve hile ile, Kıbrıs Türk'üne esaret zinciri vurulmak isteniyor. Fakat bilmiyorlar ki böyle adi ve rezilane bir cebir karşısında bu güzel ada bir VOLKAN gibi için için yanıp tutuşacak, düşmanlara mezar olacaktır. Gönülleri Kıbrıs ve Vatan aşkı ile dolup taşan kardeşlerimiz: Öz Vatanın bu gün senden vazife bekliyor. Açmış olduğumuz mücadele ve Taksim bayrağı altında "Birimiz Hepimiz Hepimiz KIBRIS için "çarpışacağız. Öleceğiz Öldüreceğiz, bu mukaddes mücadeleden mutlak bir zaferle çıkacağız. Bahtımız açık olsun. En kötü senaitler altında dahi Milli vakar ve bütünlüğümüzü kimseye çiğnetmeyeceğiz. Bu yerlerin hakiki efendisi Türktürve ebediyen Türk kalacaktır. İngiliz'in kuvveti bizleri yolumuzdan asla döndüremez ve döndürmeyecektir. Çünkü daima karşısında, aşılmaz bir Kale gibi duruyoruz.

AZİZ KIBRIS TÜRK'Ü ;damarlarında Atatürk kanı taşıyan Yeşiladanın Cengâver ve mert evlatları: Vatan müdafaası mevzu bahis iken, mukadderatımızın tayin edileceği bu günler arifesinde Kıbrısı terketmek düşünülebilir mi? Haşa, onun imdadına koşmak, gerekirse kan ve can vermek vazifelerin en ülvisi, mesuliyetlerin en önemlisidir. Herne suretle olursa olsun,

HİÇ BİR TÜRKÜN KIBRISİ TERKİTİMESİ ve mücadeleye hazır olması emredilir. Fuzuli, keyfi, ve sırf eğlence bahanesi ile Kıbrıstan taşraya kaçmak isteyenler muhakkak surette cezalandırılacaklardır. Mücadele umumi, dava hepimizin davası olan TAKSİM dir.

Parolamız:

"YA TAKSİM YA ÖLÜ!"

"GOZ YUMMA GÜNEŞTEN NE KADAR NURU KARARSA,
SONMEZ EBEDİ HER GECENİN GÜNDÜZÜ VARDIR".

TURK MUKAVEMET TEŞKİLATI
(Merkez Komitesi)

Kaynak: (KTMA) Kıbrıs Türk Milli Arşivi

5 TEMMUZ TARİHLİ TMT BİLDİRİSİ

TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI

5 Temmuz 1958

Bu gün içerisinde bulunduğumuz vaziyet öyle çetin bir safhaya intikal ettirilmiştir ki; adada yaşayan rum seknesi mütemadiyen aç kurtlar gibi bize rimize saldırmakta, Sir Hugh Foot cenapları ise halâ aynı gaflet ve acizlik içerisinde bocalayıp durmakta, asiri taviz politikası ile canileri toşvik, teşyi ve teccil etmektedir. Durumun bu derece kritik oluşu ve vehamet arz-edişi, mahalli hükümetin lâkayd ve enliyetsiz oluşunu açıkca ortaya koyuyor. Koskoca İngiliz İmparatorluğu ve amın temsilcisi vasfı ile adada bulunan Foot hazretleri sözde sükün ve asayiş temin etmeye çalışıyormuş! Bu güzel vatanımız Yeşilada, ateşler içerisinde yanarken, her gün bir kardeşimiz rumların hunharca saldırılarına kurban giderken, elimizin kolumuzun bağlı kalacağını düşünebilen alçaklar bulunuyor. Böyle zavallılara acırız doğrusu.

KIBRIS Türklerinin hayat-memat meselesi olan ve olan kızılca bir kıyamet kopması beklenen bu günlerde bütün ada YÜKÜĞÜ tek bir kalb halinde çarpmaktadır. Mücadele ve istiklâl ruhu atalarımızdan miras kalan en büyük bir meziyettir.

Teşkilâtımız adanın her tarafında faaliyetlerine devam etmekte, rumlardan gelecek her türlü tecavüze aynı şiddetle cevap verebilecek durumdadır. Şeyin halkımızın de uyanık ve tedbirli bulunması, bu arada müdafaa vasıflarını daha da kuvvetlendirmesi bir zaruretlerdir.

Teşkilâtımız bütün imkânlardan istifade ederek, Zafer'e ulaşmaya kadar mücadeleye devam edecektir. Son zamanlarda T.M. Teşkilâtının imzasını kullanarak MENSULİYETSİZ ŞAHİSLER tarafından bazı kimselere tehdit mektupları gün, derildiği tesbit edilmiştir. Keyfi bir şekilde hareket eden bu gibi AŞİRİ ve BUDALACA hareketlere tevessül edip bir kara liste hazırladıkları ve bu KARA LİSTEYE birçok şahısların isimlerinin dahil ettikleri malûmumuzdur.

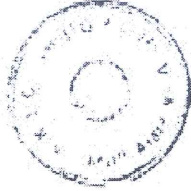
Son defa olarak ihtar ediyoruz; bu gibi listeleri hazırlayanlar, Teşkilâtımızın ismini ve imzasını mesuliyetsizce istismar edenler en erken bir zamanda ve en zecri tedbirlerle ORZALANDIRILACAKlardır. Karışıklıklar esnasında her türlü çapulculuğa, yağmacılığa ve soygunculuğa tenezzül edenler de aynı şekilde cezalarını muhakkak surette alacaklardır, T.M. Teşkilâti dahilinde ve Haricinde DISİPLİN şarttır. Disipline aykırı harekette bulunanlar bizden olamaz.

ŞAHİSİ HAREKETE SON VERMEK zamanı gelip çatmıştır. Dava, hepimizin davası, milli iradenin teşhisünü hedef tutan "YA TAKSİM YA OLUM" dır, İstiklâl mücadelemizden zaferle çıkacağızımıza, mutlak zafer günlerimizin pek yakın olduğuna inanıyoruz. Çünkü, TÜRK YUMRUĞUNUN YURULMADIĞI MASALARDA, KIBRIS MESELESİ HALLİDİLEMEZ, TÜRK SORGUSUNUN YADINI SADAHLAR; BUNU ÇOK İYİ BİLİR.

Hepimizin parolası,

"YA TAKSİM YA OLUM"

TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI
(Merkez Komitesi)

Kaynak: (KTMA) Kıbrıs Türk Milli Arşivi

24 KASIM TARIHLİ TMT BİLDİRİSİ

24/Kasım/1958

TMT BİLDİRİSİ

Birleşmiş Milletler Kurulunda mukadderatımızın konuşulacağı bu günlerde sesimizi duyurmak isteriz.

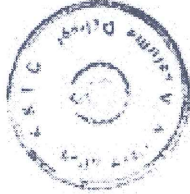
Kıbrıs Türk Mukavemet Teşkilatı gizli fakat tamamen Milli bir cemaat teşkilatıdır.

Türk Mukavemet Teşkilatı E.O.K.A. gibi emperyalist emellerle kurulmuş maceracı bir tethiş teşkilatı değil evinin bakçiliğini yapan yüzde yüz meşru bir teşekküldür.

İngiliz idaresinin Türk cemaatinin canını, malını ve namusunu garanti etmekten uzak tutumu acı teoribelerle anlaşıldıktan sonra TMT doğmuştur.

Türk Mukavemet Teşkilatı emperyalist ve maceracı bir zümrenin cebir, şiddet ve tehdit metodları ile değil bütün Türk Cemaatinin meşru müdafaa hak ve arzusunun tabii sevki ile meydana gelmiştir. Bu meydana atılış; Rumların Türk kanına susadıklarını haykırdıkları ve kanımızı içtikleri günlere rastlar. Bunu bütün dünyanın bilmesini isteriz. O Türk ki, yeşil bir adada nice nice haksızlıkları hoş görerek Rumlarla uzun yıllar sulh içinde bir arada yaşamış ve onlara en aziz hürriyetler bahşetmişti.

İşte, Türkler bunca sabır, tahammül ve iyi niyet gösterilerine rağmen maddi ve manevi varlıklarının tümüne kastedildiğini gördükleri gün "HAK" ların en hakkını kullanarak Türk Mukavemet Teşkilatına hayat vermişlerdir. Bu gün, Türklere Rumlarla bir arada yaşayamayacaklarını söyledikleri gündür. Bütün Türk Cemaatinin yüzde yüz desteğine mazhar olan TMT, Türklerin Rumlarla bir arada yaşamamak azim ve kararının sembolüdür.

TMT BAŞLİDERİ

ZAFER

Kaynak: (KTMA) Kıbrıs Türk Milli Arşivi

20 ŞUBAT TARİHLİ TMT BİLDİRİSİ

20.2.59

TMT den Öğrencilere,

20 şubat günü taşıdığınız dövizlerle TMT ye de serzenişte bulunduğunuz için size hitabediyorum:

Hissiyatınızı elbet de anlıyoruz.TMT gibi, kadrosunun imkanları ve ihtiyaçları nisbetinde her sınıf ve zümreye mensup bir çok vatandaşı er meydanında toplıyan bir Teşkilatın, sizin duygularınızı anlamamasına imkân var mıdır ?

Bir gençlik hareketi olarak yaptığınız yürüyüşe sözüm yoktur. Ancak, taşıdığınız dövizlerin bir kısmındaki ifadeleri TMT kat'iyen tasvip etmez. Masum ellerinize o dövizleri tutuşturanlara karmış olacaksınız.

Türk Mukavemet Teşkilatının emirle kurulmadığını bilmiyor musunuz ? Türk; Ölürdüm, ama Rumogluna esir olman, dedi, ve Milli gücünü Teşkilatlandırdı. İşte, Kıbrıs Milli Türk Mukavemetçiliğinin kısa ve kesin izahı.

Gençler, TMT nin kurşunları, yalnız ve yalnız, düşmanın ve hainlerin güğüslerini deler,sizin güğüsleriniz ise,TMT ye hayat ve mana veren imanla doludur.

TMT Kıbrıs Türklüğüne şerefli ve müreffeh bir istikbal temin etmek için didinen müesseselerden biridir, istikbal kimindir ?

Gençler, mukadderatımızla ilgili son siyasi gelişmeden endişe duymak için hiç bir sebep yoktur.

TMT LİDERİ

Kaynak: (KTMA) Kıbrıs Türk Milli Arşivi

TÜRK KANTONLARINA GİRMESİ YASAK MALZEMELER

- 1 AKARYAKIT,
- 2 AKÜ VE BATARYA ÇEŞİTLERİ,
- 3 AV TÜFEGİ SAÇMASI,
- 4 ÇELİK VE ÇELİK ÜRÜNLERİ,
- 5 ÇELİK YÜN,
- 6 ÇİZME, ÇİZME ÇEŞİTLERİ VE BAĞI,
- 7 ÇORAP ÇEŞİTLERİ,
- 8 DEMİR, DEMİRDEN ARAÇLAR VE ESYALAR,
- 9 DERİ VE DERİ CEKET,
- 10 DETERJAN,
- 11 DETONATÖRLER,
- 12 ELDİVEN ÇEŞİTLERİNİN TÜMÜ,
- 13 HAKİ KUMAS VE ONDAN YAPILMIS KİYAFETLER,
- 14 HER ÇAPTA PLASTİK BORULAR,
- 15 HER ÇAPTA PLASTİK BORULAR,
- 16 KAMUFLAJ AĞI VE ÇEŞİTLERİ,
- 17 KERESTE VE KERESTE ÇİVİSİ,
- 18 KÜKÜRT, AMONYUM NİTRAT,
- 19 LASTİK ÖKÇE ÇEŞİTLERİ,
- 20 MAYIN ARAYICILAR,
- 21 OTOMOBİL LASTİĞİ,
- 22 OTOMOBİL YEDEK PARÇALARININ TÜMÜ,
- 23 ÖLÇÜM ALET ÇEŞİTLERİ,
- 24 PALTO VE YAĞMURLUK ÇEŞİTLERİ,
- 25 PATLAYICI ÇEŞİTLERİ,
- 26 TAS, KUM, ÇAKIL, ÇİMENTO,
- 27 TEL ÇEŞİTLERİ VE TEL KESİCİLER,
- 28 TELSİZLER, RADYOLAR, TELEFON ÇEŞİTLERİ,
- 29 TERMOS ÇEŞİTLERİ,
- 30 TORBA ÇEŞİTLERİ,
- 31 YANGIN SÖNDÜRÜCÜLER,
- 32 YÜN VE YÜNDEN YAPILMIS ESYALAR.

Kaynak: Salih Mehmet Emircan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Tören , Bayram ve Anma Günleri, Lefkoşa: KTMD Yayınları, 2010, s.32-33.

AKRİTAS PLANI

Başpiskopos Makarios'un verdiği son demeçler ile Milli davanın yakın bir gelecekte alacağı yön belirlenmiş oldu. Geçmişte de vurguladığımız gibi milli mücadeleler ne bir günde çözümlenebilir ne de değerlendirilebilir. Milli davaların çeşitli aşamalarının geçilmesi için süre belirlemek de mümkün değildir. Ulusal davamız, ancak şimdiye kadar yer almış gelişmelerin, belirmiş koşulların ve alınmış önlemlerin ışığında incelenebilir. Her önlemin uygulanacağı taktiği ve zamanı, içte ve dışta o gün hâkim olan koşullar tayin eder. Bütün bu çaba gerçekten güçtür ve birçok safhadan geçilmesi şarttır; çünkü sonucu etkileyen faktörler çok ve çeşitlidir. Herkesin, alınan önlemlerin daha önce yapılmış ve yapılmakta olan incelemeler sonucu alındığını ve gelecekte alınacak önlemlerin temelini oluşturduğunu bilmesi yeterlidir. Ayrıca, şimdi düşünülen bu önlemlerin, self determinasyon hakkımızın kayıtsız şartsız ve tam olarak uygulanması olan nihai ve değiştirilemez milli amacımızın sadece ilk adımını ve basit bir aşamasını teşkil ettiğinin de bilinmesi yeterlidir.

Amaç değiştirilemez olduğuna göre, incelenmesi gereken konu taktiktir. Bu da, zorunlu olarak, iç ve dış (uluslararası) taktik diye ikiye ayrılmalıdır, çünkü her iki halde de davamızın sunulması ve yönetilmesi farklıdır.

1. Dışta (Uluslararası Alanda) Kullanılacak Metot

Mücadelemizin son safhasında Kıbrıs sorunu, dünya kamuoyuna ve diplomatik çevrelere, Kıbrıs halkının self determinasyon hakkını kullanması istemi olarak sunulmuştu. Bu hakkın kullanılmasında Türk azınlığı sorunu, bilinen şartlar altında ortaya atılmış ve toplumlararası çarpışmalar bahane edilerek iki toplumun birleşik bir idare altında birlikte yaşayamayacağı görüşü kanıtlanmaya çalışılmıştı. Son olarak da sorun, birçok uluslararası çevreler için, karşıt taraflar arasındaki görüşmeler sonucunda varılan bir anlaşma yolu ile çözüm olarak gösterilen Londra ve Zürih anlaşmaları ile halledilmiş oluyordu.

a) Bu nedenle ilk hedef, Kıbrıs sorununun tam olarak çözümlenmediği ve yeniden gözden geçirilmesi gerektiği izlenimini uluslararası alanda yaratmak olmuştu.

(i) Bulunmuş olan çözüm tatminkâr ve adil değildir,

(ii) Varılan anlaşma, çatışan tarafların gönüllü ve baskısız rızaları sonucu elde edilmemiştir,

(iii) Anlaşmaların gözden geçirilmesi, Rumların imzalarını inkâr etme çabası değildir zorunlu bir var oluş koşuludur,

(iv) İki toplumun bir arada yaşaması mümkündür,

(v) Yabancıların güvenmesi ve dayanması gereken güçlü unsur Türkler değil Rum çoğunluğudur izlenimini yaratmak olmuştur.

b) Yukarıdaki hedefi gerçekleştirmek çok güç çaba gerektirmişse de tatminkâr sonuçlar alınmıştır. Birçok diplomatik temsilcilikler, anlaşmaların tatminkâr ve adil olmadığına, baskılarla ve gerçek görüşmeler yapılmadan imzalandığına, çeşitli tehditler sonunda empoze edildiğine inanmış bulunuyorlar. Liderliğimizin, akliselikle hareket ederek, anlaşmalar sonucu varılan hal çaresini, bir referandumla veya başka bir şekilde, halka resmen onaylatmaması, elimizde önemli bir kozdur; aksi halde, 1959'daki atmosfer içinde halk anlaşmaları mutlaka onaylardı. Genel olarak şimdiye kadar Kıbrıs'ın yönetiminin Rumlar tarafından yürütüldüğü, Türklerin ise sadece olumsuz ve köstekleyici bir rol oynadığı kanıtlandı.

c) İkinci hedef. Birinci aşamayı böylece tamamladıktan sonra ikinci aşama eylemlerimizi ve amacımızı uluslararası alanda gerçekleştirmemiz gerekiyor. Bunlar genel hatlarıyla şöyledir:

(i) Rumların niyeti, Türkleri baskı altında tutmak değil, hükümet etmenin makul ve adil olmayan kurallarını ortadan kaldırmaktır.

(ii) Bu kuralların bugün ortadan kaldırılması gerekir, çünkü yarın geç olacaktır.

(iii) Bunların ortadan kaldırılması, uygun ve kaçınılmaz olmasına rağmen, Türklerin mantıksız tutumları yüzünden mümkün olmamaktadır ve o nedenle de Türklerle ortaklaşa ve anlaşarak hareket etmek gerçekten imkânsız olduğundan tek yanlı hareket haklı olur.

(iv) Bu gözden geçirme konusu Kıbrıslıların bir iç sorunudur ve bunun için kimseye, güç kullanarak veya başka şekilde, dıştan herhangi bir müdahale hakkını vermez.

(v) Önerilen değişiklikler makuldür, adildir ve azınlığın makul haklarını garanti eder.

d) Bugün uluslararası havanın, her türlü baskının ve özellikle azınlıklara yapılan baskının karşısında olduğu genellikle kanıtlanmıştır. Şimdiye kadar Türkler Ada'nın Yunanistan'a ilhak edilmesinin kendilerini köle durumuna sokacağına dünya kamuoyunu inandırmakta başarılı oldular. Bu şartlar altında talebimizi, mücadele süresince olduğu gibi, ENOSİS değil de self determinasyon için hür irademizi uygulama hakkımız temeline dayayarak dünya kamuoyunu kendi yönümüzde etkileyebilmek çabamızda ciddi başarı olanağımız bulunduğu değerlendirilmektedir. Self determinasyon hakkımızı tamamen ve engellenmeden kullanabilmemiz için de anayasanın ve anlaşmaların (Garanti ve İttifak Anlaşması vs. gibi) halk iradesinin kayıtsız bir şekilde ifade ve uygulanmasını engelleyen ve dış müdahale tehlikesine gebe tüm hükümlerinden kurtulmamız gerekiyor. Bu nedenlerle ilk saldırı hedefimiz, bundan böyle Kıbrıslı Rumlarca kabul edilmediğini ilk olarak belirttiğimiz Garanti Anlaşması olmuştur. Bu sağlandıktan sonra, hukuki ve manevi hiçbir güç, kendi basımıza ve hür olarak kendi geleceğimize karar vermemizi ve bir plebisit ile self determinasyon hakkımızı kullanmamızı engelleyemeyecektir.

Yukarıdakilerden anlaşılacağı üzere, planımızın başarısı için bir girişim ve gelişmeler zinciri gereklidir. Bunların her biri kaçınılmaz ve zorunludur, çünkü aksi halde, gelecekteki girişimlerimiz yasal olarak haksız ve politik yönden başarılması imkânsız olur; ayrıca halkımızı ve ülkemizi ciddi tehlikelerle karşı karşıya bırakmış oluruz.

Hareket hattımız başlıklar halinde şöyledir:

(i) Anlaşmaların olumsuz maddelerini değiştirmek ve buna paralel olarak Garanti ve İttifak anlaşmalarını fiilen zayıflatmak. Bu adım kaçınılmazdır çünkü olumsuz yönleri tadil etmek ihtiyacı genellikle bütün dünyaca kabul edilmiştir ve makul addedilmektedir (tek yanlı hareketimizi bile haklı gösterebiliriz), buna karşılık böyle bir tadil çabamızı engellemeye yönelik bir dış müdahale haklı gösterilemez ve uygulanamaz.

(ii) Yukarıdaki işlemten sonra Garanti Anlaşması (müdahale hakkı) hukuken ve esas olarak uygulanamaz.

(iii) Kıbrıs, self-determinasyon hakkının kullanılmasındaki kısıtlamalardan (Garanti ve ittifak anlaşmalarındaki) kurtulduğunda, halk kendi arzusunu ifade edip uygulamakta serbest olacaktır.

(iv) O zaman tamamen bağımsız olacağımızdan devlet kuvvetlerinin (polis gücü ve hatta dost askeri güçler) herhangi bir iç veya dış müdahaleye yasal olarak karşı koyması; çünkü o zaman bağımsız olacağız.

Görülüyor ki (i) maddesinden (iv) maddesine kadar olan harekât şarttır ve yukarıdaki sıraya göre ve birbirlerini izleyerek yapılmalıdır.

Bunun sonucu olarak da beliren gerçek sudur: Eğer yukarıdaki eylemlerden herhangi bir uluslararası başarı olanağımız olmasını umuyorsak mücadelemizin herhangi bir aşamasını bir önceki asama tamamlanmadan açıklamamak zorundayız.

Örneğin, yukarıda belirttiğimiz dört aşamanın gerekli yol olduğu kabul ediliyorsa, (iv) maddesi açıklanmışsa değişiklikten (i maddesi) söz etmek anlamsız olur. Çünkü anayasanın olumsuz hükümlerini değiştirme yollarını ararken böyle bir yenilenmenin devletin ve anlaşmaların işlerliği için gerekli olduğu bahanesini nasıl öne sürebiliriz.

Yukarıda belirtilenler, uluslararası alandaki amaç, hedef ve taktik ile ilgili noktaldır.

2. İç Cephe

İçteki hareketlerimiz, bunların uluslararası alandaki yorumlanmasına ve yapacağımız eylemlerin milli davamız üzerindeki etkisine göre değerlendirilir.

a) Asılmaz olarak tanımlayabileceğimiz tek tehlike dış müdahale olasılığıdır. Bu, ne maddi zarar ne de kendimiz için tehlikesinden değil, (son değerlendirmede bunlar, kısmen veya tüm olarak kendi gücümüzle karşılanabilecektir) muhtemel politik etkileri için doğrudur. Eğer müdahale tehdidi veya müdahale, planımızın "c" aşaması uygulanmadan önce yapılırsa böyle bir müdahale tamamen haklı

görülme bile hukuki yönden tartışılabilir olacaktır. Bu da hem uluslararası alanda hem de Birleşmiş Milletlerde büyük ağırlık taşır. Son zamanlarda yer almış olan benzer olayların tarihinden öğreniyoruz ki hiçbir müdahale olayında, müdahale hukuk dayanağından yoksun olsa bile, ne Birleşmiş Milletler ne de başka güçler, saldırıya uğrayandan önemli tavizler koparmadan, saldırıyı söküp atamamıştır. İsrail'in Süveyş saldırısında, harekâtın tüm Birleşmiş Milletler tarafından kınanmasına ve Sovyetler Birliğinin duruma müdahale tehdidine rağmen, İsrail Kızıl Denizdeki Eilat Limanını tutması karşılığında geri çekilmiştir. Tabii Kıbrıs için çok daha büyük tehlikeler vardır.

Eğer iyi çalışır ve yukarıda (a) safhasında belirtilen girişimlerimizi haklı gösterebilirsek hem herhangi bir müdahale haklı görülmeyecek hem de başlangıçta her türlü desteği kazanmış olacağız, çünkü Garanti Anlaşmasına göre, garantör devletler olan İngiltere, Yunanistan ve Türkiye arasında anlaşma olmadan müdahale yapılamaz. Uluslararası desteğe iste bu temaslar devresinde (müdahale öncesi) ihtiyacımız olacaktır. Anayasada yapılmasını önerdiğimiz değişiklikler makul ve haklı görüldüğü zaman bu desteği alabiliriz. Bu durumda, ilk hedef, ilk aşamada önereceğimiz değişikliklerin seçimi ile müdahaleden kaçınmaktır.

Taktik: Türklerle birlikte anlaşma çabaları tükendikten sonra makul Anayasal değişiklikler. Birlikte anlaşma imkânsız olduğuna göre tek yanlı girişimi haklı göstermeye çalışacağız. Buna paralel olarak 21. sayfadaki (ii) ve (iii) aşamaları da uygulanır.

b) Açıktır ki, müdahalenin haklı gösterilebilmesi için, anayasada basit bir revizyon teklifinden daha ciddi bir nedenin, daha yakın bir tehlikenin var olması gerekir. Bu nedenler şunlar olabilir:

(i) "a" ve "c" safhaları tamamlanmadan ENOSİS'in ilanı.

(ii) Türklerin katliamı olarak gösterilebilecek ciddi toplumlararası çarpışmalar.

İlk neden, birinci kısımda incelenmiştir, böylece, geriye toplumlararası çatışma tehlikesi kalmış oluyor. Tahrik edilmeksizin Türklere karşı bir katliama girişmek veya hücum etmek niyetimiz olmadığına göre geriye, Anayasa'nın herhangi bir maddesini tek yanlı olarak değiştirmeye kalkışmamız halinde, Türklerin şiddetli tepki göstererek

olaylar ve çatışmalar yaratmaları veya katliamlar, gösteriler ve bomba olayları sahneleyerek Rumların gerçekten kendilerine hücum ettiği ve bu yüzden can ve mal emniyetleri için müdahalenin şart olduğu izlenimini yaratmağa çalışmaları olasılığı kalır.

Taktik: Anayasa değişikliği çabalarımız açık olacak, daima barışçı görüşmelere hazır görüneceğiz ve eylemlerimiz hiçbir zaman tahrik edici veya şiddet hareketi şeklinde olmayacak. Muhtemel olaylar, başlangıçta kanun çerçevesinde ve yasal güvenlik kuvvetleri tarafından plan uyarınca karşılanacaktır. Hareketlerimiz yasal görünümlü olacaktır.

c) Anayasayı tek yanlı değiştirme hakkımız ihdas ve kabul edilmeden önce, tarafımızdan şiddet kullanılmasını gerektiren Belediyelerin birleştirilmesi gibi, girişim ve kararlardan kaçınılmalıdır. Bu karar, zor kullanarak birleşmeyi ve belediye mallarının müsaderesini sağlamak için hükümetin dinamik olarak müdahalesini zorunlu kılacaktır ki bu da Türkleri muhtemelen sert tepki göstermeye zorlayacaktır. Buna karşılık, örneğin 70:30 kuralını yasal girişimlerle değiştirmemiz daha kolaydır çünkü bu durumda aktif girişimlere ve eylemlere girişmesi gereken Türkler olacaktır, bizim çabalarımız ise eylem değil reddetme olacaktır. Vergilendirmedeki ayrı çoğunluk da aynıdır. Bu önlemler halen etüt edilmiş bulunmaktadır ve uygulanmaları için bir dizi önlemler kararlaştırılmıştır. Bu çabalardan bazıları ile Anayasayı tek yanlı olarak değiştirme hakkımız “de facto” kabul edildikten sonra artık takdirimizi ve gücümüzü kullanarak daha dinamik olarak ilerleyebileceğiz.

d) Yukarıda anlatılan genel planımızın ilk adımı olarak Anayasa değişikliği için girişeceğimiz önemli eylemler karşısında Türklerin çatışmalar yaratmak veya sahnelemek istemeyeceklerine inanmak safdillik olur. İşte bu nedenle Teşkilatımızın varlığı ve güçlenmesi zorunludur, çünkü:

(i) Türklerin ani tepkilerine karşı bizim karşı saldırımız derhal yapılmazsa Rumlar arasında panik yaratılması tehlikesi vardır ve özellikle şehirlerde, hayati bölgelerin önemli kısmının geri alınamayacak şekilde kaptırılması tehlikesi doğacaktır.

Oysa gücümüzün derhal ve öldürücü olarak gösterilmesi, muhtemelen Türkleri kendilerine getirecek ve eylemlerini, önemsiz ve münferit olaylarla sınırlayacaktır.

(ii) Türklerin planlı veya ani bir saldırısı halinde, bu saldırı sahnelenmiş olsun veya olmasın, bu saldırıyı mümkün olan en kısa sürede şiddet kullanarak bastırmamız şarttır, çünkü 1 – 2 gün içinde duruma hâkim olabilmemiz halinde herhangi bir dış müdahale mümkün, muhtemel veya haklı olamayacaktır.

(iii) Yukarıdakilerden herhangi birinin gerçekleşmesi halinde, kuvvet kullanılarak ve kesin olarak bastırılması, bizim sonradan girişeceğimiz ve Anayasada yeni değişikliklere yönelik hareketlerimizi büyük çapta kolaylaştıracak ve bunlar herhangi bir tepki olmadan uygulanabilecektir. Çünkü Türkler, tepkilerinin zayıf kalacağını ve toplumları için ciddi zararlar doğurabileceğini kavramış olacaktırlar.

(iv) Çatışmaların yayılıp büyümesi halinde, ENOSİS'in derhal ilan edilmesi dâhil, planın (a)'dan (d)'ye kadar aşamalarını uygulamaya hazır olmalıyız, çünkü o zaman diplomatik faaliyetleri beklemek için hiçbir neden kalmamış olacaktır.

e) Bütün bu aşamalarda aydınlatma planlarımızı bilmeyenler ve bilmesine imkan olmayanlarla tutucu çevrelerin propagandalarına karşı koyma faktörlerini de unutmamak gerekir. Belirttiğimiz gibi mücadelemizin en az dört asamadan geçmesi şart olup planlarımızı ve niyetlerimizi zamansız olarak açıklamamak zorunluluğundayız.

Tam bir gizlilik her türlü milli görevin de üstündedir. KALICILIK VE BAŞARI İÇİN YASAMSAL BİR GEREKLİLİKTİR.

Bunun böyle olması tutucuları ve sorumsuz demagogları sözde milliyetçilik ve tahrik edici yayınlar yapmaktan alıkoymayacaktır. Plan onlara liderlerimizin esas amacının milli hedef olmadığını ve sadece anayasa değişikliği olduğunu iddia edebilme olanağını vermektedir. Anayasal değişikliklerin asama aşama ve hüküm süren şartlar altında yapılması gerekliliği isimizi daha da güçleştiriyor ancak bütün bunlar bizi, ne sorumsuz sokak demagojisine ne de milliyetçilik sömürüsüne itmelidir. Yaptıklarımız bizim en doğru savunucularımız olacaktır. Her durumda yukarıdaki girişimler, bilinen nedenlerle gelecek seçimlerden çok önce önemli ilerleme kaydedeceği ve meyvelerini vereceği için önümüzde kalan kısa dönem içinde olabildiğince itidal göstermeli ve soğukkanlı davranmalıyız. Buna paralel olarak, sadece yurtsever güçlerin birliğini ve disiplinini korumakla kalmayıp bunları

daha da güçlendirmek zorundayız. Bu konuda ancak, üyelerimizi ve onlar aracılığı ile halkı iyice aydınlatarak başarılı olabiliriz.

Her şeyden önce gericilerin gerçek kimliklerini açıklamalıyız. Bunlar, yakın geçmişin ortaya koyduğu gibi, küçük sorumsuz demagoglar ve fırsatçılardır. Bunlar, liderliğimize kuduz köpekler gibi saldıran, fakat geçerli ve pratik herhangi bir çözüm yolu önermekten aciz, retçiler ve gericilerdir. Tüm girişimlerimizde başarı sağlayabilmemiz için, son dakikaya kadar güçlü ve istikrarlı bir hükümete ihtiyacımız vardır. Bunlar güzel sözler söyleyen ve sloganlar atan yaygaracılar ve lafazanlar olarak ünlüdürler. Bunlar somut eylemlere ve fedakârlık yapmaya isteksiz ve iktidarsızdırlar.

Bunun bir örneği, bu günkü durumda dahi Birleşmiş Milletlere başvurunun ötesinde daha somut bir şey önerememeleridir. Bu yüzden daima uzakta tutulmaları ve soyutlanmaları gerekir. Bunun için yukarıdaki plan ve niyetlerimiz konusunda üyelerimizi SADECE SÖZLÜ olarak aydınlatmalıyız. Bölge Karargâhlarında karargâh ileri gelenleri ve üyelerle yapılan toplantılarda, her üye her şeyi tamamen anlayıncaya ve başkalarına da anlatabilecek duruma gelinceye kadar, yukarıdakiler sürekli olarak incelenmeli ve izah edilmelidir.

HİÇBİR YAZILI AÇIKLAMAYA İZİN YOKTUR. YUKARIDAKİLERLE İLGİLİ HERHANGİ BİR BELGENİN KAYBI VEYA SIZDIRILMASI VATANA İHANET SUÇU SAYILIR.

Hiçbir şey mücadelemize bu belgenin açıklanmasından veya rakiplerimiz tarafından yayınlanmasından daha ölümcül ve kesin zarar veremez. Üyelerimize sözlü bilgi verilmesi ve üyelerimizin aydınlatılması dışındaki bütün çalışmalarımız ve özellikle basındaki yayınlarımız, karar örnekleri vs. çok ılımlı olmalı ve yukarıdakilere hiçbir atıfta bulunulmamalıdır. Söylevlerde ve mitinglerde sadece sorumlu kişiler bölge karargâh başkanlarının sorumluluğu altında, başkanın yapılacak konuşmayı kontrol etmesinden ve kesin onayını vermesinden sonra, yukarıdaki plandan genel hatlarıyla söz edebilirler. Bu halde dahi bu konuşma HİÇ BİR SEKİLDE BASINDA VEYA BASKA YAYINLARDA YER ALMAYACAKTIR.

Taktik: Üyelerimiz ve halk SÖZLÜ OLARAK tamamen aydınlatılmalıdır. Kendimizi ılımlı gösterebilmek için her çaba harcanmalıdır. Planımızın yazılı olarak açıklanması veya basında veya herhangi bir belgede bundan söz edilmesi kesinlikle

yasaktır. Resmi kişiler ve diğer sorumlular halkı aydınlatmaya, morallerini ve mücadeleciliklerini yükseltmeye, planlarımızı açıklamamak, basın veya başka bir yolla ifşa etmemek koşuluyla, devam edeceklerdir.

NOT:

Bu belge, alındığı günden itibaren 10 gün içinde, bölge karargâh başkanının sorumluluğu altında ve bütün karargâh mensuplarının huzurunda yakılıp imha edilecektir. Bu belgeyi kısmen veya tüm olarak kopya etmek şiddetle yasaktır. Bölge karargâhı mensupları, başkanlarının sorumluluğu altında planı alıp inceleyebilirler, ancak(bu belgeyi, bölge karargâhı binasından çıkarma hakları yoktur.

Başkan AKRİTAS

GENEL HAREKÂT PLANI

Lefkoşa ve Varoşlar Karargâhının Harekât Planı

Lefkoşa ve civarı "Karargâh" adı altındaki bölgeyi teşkil etmektedir. Bölge beş kesime ayrılmıştır:

Birinci Kesim: Sehrin Batı kısmı (Ay Pavlo - Ay Demet) (Hava alanı yolu).

İkinci Kesim: Eski Şehir (Dereden Magosa kapısına kadar).

Üçüncü Kesim: Doğu bölgesi (Palluryodissa-Kaymaklı-Küçük Kaymaklı).

Dördüncü Kesim: Kuzey kısım (Yenişehir-Kızılbaş).

Beşinci Kesim: İç kısım (Şehir ve civarlarının diğer kısımları) Bu bölgeye yedek kuvvetler de dâhildir.

Her "kesim", komutanı tarafından idare edilecektir. Bu komutan "Karargâh"a bağlıdır. "Karargâh" aynı zamanda Lefkoşa kazasındaki grupları da idare eder.

Karargâhın görevi

Türklerin planlı veya plansız her hücumuna karşı, Kıbrıs Rum halkının can ve malını, okulları vs. korumak ve Türklere karşı büyük çapta misillemeye girişmektir.

Her kesimin komutanı da aynı görevi paylaşır ve bu hedef için kuvvetleri bulunmaktadır:

Savunma grupları: Türklerin hareketini püskürtmek için.

Yedek gruplar: Savunma gruplarını takviye için.

Sabotaj grupları: Bu gruplar, Türklerin herhangi bir hareketine karşı, misillemeye girişeceklerdir.

Emniyet grupları: Bu gruplar, binalar çevresinde devriye gezeceklerdir.

Yukarıdakilere ek olarak karargâhın emrinde yedek ve sabotaj grupları bulunmaktadır. Bu gruplar herhangi bir kesimin yardımına koşabilecektir. Her kesim ve yedek kuvvetler için ayrı harekât planları vardır. Bu planlar, genel planın bir parçasıdır.

“Karargâh” durumu takip edip, yedek kuvvetleri ihtiyaç duyulan yerlere gönderir.

“Karargâh” planların engelsiz yürümesi için gerekli personeli kararlaştırıp herkesi yerine sevk edecektir.

Yukarıdakilere ek olarak şehir ve civarı karargâhı aşağıdaki işleri yapmalıdır:
(Bu kısım Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır).

Türk semtlerinde girişilecek sabotaj hareketleri için genel bir plan hazırlanmalıdır ve plana göre her kesimin sabotaj grupları faaliyete geçirilmelidir. Daha büyük bir plan hazırlamak ve “karargâh”a bağlı olan grupların bunu tahakkuk ettirmeleri gerekmektedir.

Örnek:

Patlayıcı madde taşıyan arabaları havaya uçurmak. Benzin tankerleriyle yangın çıkarmak vs. Silahsız halkı teşkilatlandırmak ve kendilerine av tüfekleri vermek. Böylelikle her evde bir av tüfeği buldurmak ve ailenin emniyetini sağlamak mümkün olacaktır. Bu takdirde yoldan her geçen Türk’e ateş edebilecektir. Simdi elde bulundurulmakta olan zırhlıların varlığını tamamıyla gizli

tutmak ve sırası geldiğinde bunları kullanmak önemlidir. Bu zırhlıları kullanacak kişiler eğitim göreceklendir.

Lefkoşa İkinci Bölgesi Harekât Planı:

1. Kıbrıs Türklerinin nümayiş yapmaları ve daha sonra Rum semtlerine girip sabotaj hareketlerinde bulunmaları muhtemeldir. Ayrıca ani ve gizli olarak özellikle geceleyin Rum semtlerine, Rumların canına ve malına tecavüz etmeleri mümkündür. Ayrıca daha büyük harekâtlara girişmeleri muhtemeldir. Aynı zamanda açık veya kapalı yerlerde toplu halde bulunan Rumlara saldırmaları ve hükümete veya yöneticilere ait binaları bombalarla havaya uçurmaları mümkündür.

2. Görevleri: Türk nümayişlerine karşı koymak gücünde olmalıdır. Baf Sokağı ve Ermu Sokağı güneyinde Ayluka ve Aykasiyanos'taki Rum evlerini Türk hücumlarına karşı korumak ve Türklerin Rum semtlerine akmalarına engel olmak. Türklerin hareketleri püskürtüldükten sonra Türk semtlerine sızmak ve sekil 2'de gösterilen hedeflere sabotaj yapmak.

(Cetvel 2 Rum yayın organları tarafından yayınlanmamıştır.)

Ermu Sokağı'na yakın Türk evlerini yok edecek durumda olmalıdır. Türk semtlerine yakın olan önemli binaları, kilise, okul vs.yi korumak. Cimnasyo, Fanaromeni Kilisesi ve Fanaromeni Okulunu korumak.

3. Eski şehirdeki bütün Rum semti bu kesim komutanlığına bağlıdır. Ortak kesimdeki sokaklar şunlardır:

Baf, Ermu, Karababa, Ayyakovos, Büyük Konstantin, Yuannu Çimişku, Kraliçe Elizabeth, Ay Spiridanos, Fratros, Su Deposu.

4. Bu kesime su gruplar bağlıdır: 9 Savunma grubu: 109 kişi, 2 Emniyet grubu: 24 Kişi, 4 Yedek grup: Normal kadro, dört Sabotaj grubu: 20 kişi. Mevcut silahlar: 25 otomatik (sten tipi), 2 bren, 19 piyade, 91 av tüfeği, 4 tabanca. Ayrıca bazuka, havan ve el bombası (Yedek grupların silahları dâhil değildir).

Lefkoşa Şehri 4. Kesim Harekât Planı:

1. Kıbrıs Türklerinin özellikle Ortaköy, Gönyeli ve Hamitköy'den, Yenişehir ve

Kızılbaş bölgelerine büyük ve küçük gruplar halinde sızıp Rum emlakine karşı hareketlere girişmeleri mümkündür. Bu iki Rum semtinin, diğer bölgelere mevcut irtibatını kesmeleri, sonuçta açık veya kapalı yerlerdeki Rum topluluklarına hücum etmeleri mümkündür.

2. Görevleri: Bu iki bölgedeki Rumları Türk bölgelerinden gelecek hücumlara karşı korumak. Yenisehir'in savunması, normal savunma ile yapılacaktır. Kızılbaş'ın ise Gönyeli ve Ortaköy'den gelen yolların üzerine mevziler yerleştirilerek yapılacaktır. Görevlerden biri de iki kesim arasındaki irtibatı temin etmektir. Türk semtlerinde, "karargâh"tan alınacak emirler üzerine sabotaj hareketlerinde bulunulacaktır. (Cetvel 4 Rum yayın organlarınca açıklanmamıştır.)

3. Kesimdeki gruplar: Üçüncü kesimdeki grupların Türklere karşı girişecekleri saldırıda kendilerine yardım edecektir. Bu kesim "doğudadır". Bu bölgelerdeki Türk aileleri bertaraf edilecektir. 3. Bu bölgenin sorumluluğu, Yenişehir ve Kızılbaş'taki Rum semtleridir.

4. Savunma grubu: 44 kişi, 2 Emniyet grubu: 8 kişi, 3 Yedek grup:...(Rakam gizlenmiştir), 2 Sabotaj grubu: 10 kişi, Silahlar: 3 tabanca, otomatik (sten tipi), 1 ağır makineli, 1 bren, 32 av tüfeği, bazuka ve el bombaları. (Yedek grupların silahları dâhil değildir).

5. (Bu kısım Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır).

6. Birinci savunma grubu: Bu grup 16 kişiden kuruludur. (Grup komutanının adı verilmiyor) Silahlar: 2 otomatik (sten tipi), 1 bren, 2 av tüfeği ve el bombaları Hilarion Sokağı'ndan, benzin istasyonuna ve oradan trafik polisine kadar görev yapacaktır. Daha sonra Cavella Sokağı'ndan Kilisenin üstüne kadar mevzilenip Türklerin sızmasına engel olacaktır. Trafik polisinin işgalinin planlayacak ve "karargâh"ın emrinden sonra harekete geçecektir. Kızılbaş ve un fabrikasındaki Rumlarla irtibat kurup Girne yolunun kapanmasını sağlayacaktır. Toplanma yeri Stradi Mirivilli yoludur.

7. İkinci Savunma Grubu: Bu grubun gücü 12 kişidir. (Grup komutanının adı verilmedi) Silahlar: 1 Bren, Otomatik, 1 tabanca, 2 piyade, 7 av tüfeği. (El bombası sayısı verilmedi).

Görevi: Truman Sokağı'ndan, Dangli Sokağı'na kadar mevzilenip, Türklerin sızmalarına engel olmak. Devamlı olarak buzhanenin önünden Türk okulları ile civardaki Türk evlerine ateş açılacaktır. Birinci ve üçüncü gruplarla iplik fabrikası ve buzhane grupları ile irtibat halinde bulunacaklardır. Toplanma yeri iplik fabrikasıdır.

8. Üçüncü Savunma Grubu: Bu grubun gücü 18 kişidir. (Grup Komutanının adı verilmedi) Silahlar: 3 otomatik (sten tipi), 2 piyade tüfeği, 13 av tüfeği. (El bombası sayısı verilmedi).

İşgal edeceği mevkiler: Dangli Sokağı ile Truman Sokağı'ndan, Yenişehir'deki okullar arasındaki bölgeden sorumlu olacaktır. Türker'in sızmasına engel olacak. Yenişehir'deki okulda, güçlü bir direniş kurulacaktır. Devamlı atışla, Tepedelen Sokağı kontrol edilecektir. Kaymaklı'nın batısında olan gruplara yardım edecek durumu yaratacaktır. Ateş saha ile Kızılbaş grubuyla irtibat temin edecektir. Toplanma yeri İsidoru Sokağı'dır.

9. (Bu kısım Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır).

10. (Bu kısım Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır).

11. Birinci yedek grubu: Bu grup tam kadrolu ve silahlı olup, ismi verilmeyen bir komutanın emrindedir. Bölge komutanı tarafından verilecek emri alır almaz derhal sabotaj hareketleri ile girişecektir. Sıra ile bölgedeki Türk ailelerini bertaraf edecektir.

Üçüncü grubu takviye edecektir. Dangli Sokağı'nın doğusundaki Türk semtine sızma yapacak ve Cetvel 4'teki gibi, (Cetvel 4 Rum yayın organlarınca yayınlanmadı) sabotaj hareketleri yapacaktır. Toplanma yeri Saray Sokağı'dır.

12. İkinci yedek grubu: Yenişehir. Tam kadrolu ve silahlıdır. Emir verilince su görevleri yapacaktır. İkinci grupla beraber Yenişehir'de kalan Türk ailelerini bertaraf edecektir. Bir ve ikinci savunma gruplarını takviye edecektir. "karargâh"tan emir çıktıktan sonra trafik polisini işgal için birinci gruba yardımcı olacaktır. Güney ve batıdaki Türk semtlerine sızacak, sekil 4'teki gibi sabotaj hareketleri yapacaktır.

Toplanma yeri Bidinu Sokağı'dır.

(Cetvel 4 Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır)

Aşağıdaki savunma gruplarını teşkilatlandırmak ve silahlanmak bu kesimin sorumluluğundadır: Un fabrikası, iplik fabrikası, buz fabrikası, Dianellos tütün fabrikası.

Rum Yeraltı Teşkilatının Sorumluları

Başkan (Görünen) : İç İşleri Bakanı Pol, ikarpos Yorgacis.

Başkan Vekili: Çalışma bakanı Tassos Papadopullaos.

Kurmay: Mebus Nikos Koççis.

Kurmay Daireleri Müdürü: Temsilciler Meclisi Başkanı Glafkos Klerides.

Lefkoşa Bölgesi Kadrosu:

Başkan: Nikos Yuannu.

Yardımcı: Petros Kondopirgu.

Yedekler Komutanı: Kıbrıs Ordusu Yüzbaşı Thassos Marku.

Lefkosa Şehir Komutanı: Spiros Nikolau.

Lefkoşa Kazası Komutanı: A.Angelidis.

Kaynak: Sanver, Ahmet.(2013).**Anılarım Akritas'a Karşı TMT**, Lefkoşa: Ateş Matbaacılık.

KAYNAKÇA

Akkurt, Aydın. (1999). **Türk Mukavemet Teşkilatı**. İstanbul: Seçil Ofset.

Alasya, H.Fikret.(1988). **Tarihte Kıbrıs**. Ankara: Kıbrıs Türk Kültür Derneği Genel Merkezi Yayınları.

Albayrak, Mustafa. (2004). **Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1945-1960)**. Ankara: Phoenix Yayınevi.

Armaoğlu, Fahir. (1983). **20. Yüzyıl Siyasî Tarihi**. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Bilge, A.Suat.(1987). **Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Türkiye Sovyetler Birliği Münasebetleri Olaylarla Türk Dış Politikası, Cilt:1**. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Bozkurt, İsmail. (2001). Kıbrıs'ın Tarihine Kısa Bir Bakış, **Avrupa Birliği Kışkacında Kıbrıs Meselesi (Bugünü ve Yarını)**. Ankara: HD Yayıncılık Matbaacılık.

Bölükbaşı, Süha. (2001). **Barışçı Çözumsuzlük**. Ankara: İmge Kitabevi.

Cobham, Claude D.(1908).**Excerpta Cypria,: Materials For A History Of Cyprus With An Appendix On The Bibliography Of Cyprus**. London: Cambridge University Press.

Cumalıoğlu, Yakan. (2001). Kıbrıs Türklerinin Bağımsızlık ve Özgürlük Mücadelesi, **Avrupa Birliği Kışkacında Kıbrıs Meselesi (Bugünü ve Yarını)**, Ankara:HD Yayıncılık Matbaacılık.

Çay, Abdulhaluk M. (1989). **Kıbrıs'ta Kanlı Noel 1963**. Ankara: Sevinç Matbaası.

Davutoğlu, Ahmet. (2009). **Stratejik Derinlik (40'ıncı Basım)**, İstanbul: Küre Yayınları.

Defay, Alexandre. (2005). **Jeopolitik**, (Çev: İsmail Yergüz). Ankara, Dost Yayınları.

Doğanay, M.Z ve A.F. Atun. (1994). **Orta Doğu'nun Jeopolitik ve Jeostratejik Açından Değerlendirilmesi Körfez Harbi ve Alınan Dersler**. Ankara: Tusaş Havacılık ve Uzay Sanayi Yayınları.

Eğitim Doktrin Komutanlığı. (2000). **Geçmişten Geleceğe Kıbrıs**, Ankara: Eğitim Doktrin Komutanlığı Yayınları.

Emircan, M. Salih. (2010). **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Tören, Bayram ve Anma Günleri**. Lefkoşa:KTMD Yayınları.

..... (Ağustos1998). "Ulusal Direnişimiz ve Efsanevi Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT)", **Mücahit Dergisi**, Özel Sayı, s.33.

Erim, Nihat. (1977). **Bildiğim ve Gördüğüm Ölçüler İçinde Kıbrıs**. Ankara: Ajans Türk Matbaası.

ESLEN, Nejat. (2004). Kıbrıs'ın Küresel, Bölgesel ve Türkiye'nin Güvenliği Açısından Jeostratejik Önemi, İ. KALAYCI (Ed.), **Kıbrıs ve Geleceği Ekonomik- Politik Bir Tartışma**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, s. 91-96.

Fellahoğlu, Esat. (1995). **Baf'ta Direniş**. Lefkoşa: Dilhan Ofset.

Fırat, Melek. (1997). **1960-1971 Arası Türk Dış Politikası ve Kıbrıs Sorunu**. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Gazioğlu, Ahmet. (2001). **Kıbrıs Türk Tarihi-Türk Dönemi (1570- 1878)**. Lefkoşa: Kıbrıs Araştırma ve Yayın Merkezi.

..... (1960). **İngiliz İdaresinde Kıbrıs 1878-1960**. İstanbul: Ekim Matbaacılık.

Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı. (2003). **Kıbrıs'ın Fethi (1570-1571)**.Ankara: Genel Kurmay Başkanlığı Yayını.

Gözügüzelli, Emete. (2008). **Vurun Kahpe Kıbrıs'a (Kıbrıs, Girit Olacak mı?)**. İstanbul: Togan Yayıncılık.

Gürel, Şükrü S. (1985). **Kıbrıs Tarihi (1978-1960); Kolonyalizm, Ulusçuluk ve Uluslararası Politika**. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı. (2014). Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı 38 Yaşında, **KKTC Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı Özel Sayısı**. Girne: Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı Yayını.

Hancılar, Özhan. (2004). "**Uluslararası Hukukta Meşru Müdafaa Hakkı**", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Harp Akademileri Komutanlığı. (2003). **Kıbrıs'ın Dünü-Bugünü-Yarını**. İstanbul: Harp Akademileri Yayınları.

Hasgüler, Mehmet. (2007). **Kıbrıs'ta Enosis ve Taksim Politikalarının Sonu**. İstanbul: Alfa Yayınları.

İlhan, Suat. (2005). **Türklerin Jeopolitiği ve Avrasyacılık**. Ankara: Bilgi Yayınevi.

.....(1971). **Jeopolitikten Taktiğe**. İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.

İnalçık, Halil. (1969). **Fetihten Sonra Kıbrıs'ta Osmanlı Politikası ve Yönetimi**. Ankara: Kıbrıs Türk Kültür Derneği Genel Merkezi Yayınları.

İnanç, Gül. (2007). **Büyükelçiler Anlatıyor, Türk Diplomasisinde Kıbrıs (1970-1991)**. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

İsmail, Sabahattin. (1992). **Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Doğuşu-Çöküşü ve Unutulan Yıllar (1964- 1974)**. Lefkoşa: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

..... (1998). **150 Soruda Kıbrıs Sorunu**. İstanbul: Kastaş Yayınevi.

..... (2000). **Kıbrıs Sorununun Kökleri (İngiliz Yönetiminde Türk-Rum İlişkileri ve İlk Türk-Rum Kavgaları.** İstanbul: Akdeniz Haber Ajansı Yayınları.

Kasımoğlu, Erten. (2006). **Eski Günler Eski Defterler.** Lefkoşa: Yorum Yayıncılık.

Keser, Ulvi. (2007). **Kıbrıs'ta Yeraltı Faaliyetleri ve Türk Mukavemet Teşkilatı.** İstanbul: IQ Yayıncılık.

KKTC Milli Arşiv ve Araştırma Dairesi, **22'nci Tabur Kısa Tarihçesi**, 298:6

KKTC Milli Arşiv ve Araştırma Dairesi, **Kıbrıs Türk Gençlik Teşkilatı, Volkan Bildirileri**, Dosya No: 2304

KKTC Milli Arşiv ve Araştırma Dairesi, **T.M.T. Bildirileri**, Rf. No. 2304, Kutu No. 78.

Koç, Süleyman. (2005). **Dünden Bugüne Kıbrıs Sorunu ve Stratejik Yaklaşımlar.** İstanbul: IQ Kültür-Sanat Yayıncılık.

Luke, Harry. (1989). **Cyprus Under the Turks 1571-1878** (Third Edition, First Ed., 1921), Nicosia: K. Rustem & Brother.

Mackinder, Halford J. (1919). **Democratic Ideals and Reality**, London: Constable and Company Ltd.

Mahan, Alfred T. (1918). **The Influence of Sea Power Upon History 1660-1783** (Twelfth Edition), Boston: Little, Brown and Company.

Manisalı, Erol. (2002). **Dünden Bugüne Kıbrıs.** Ankara: Gündoğan Yayınları.

Emircan, Mehmet. (2000). **Kıbrıs Türk Toprağıdır Bütün Türklerin Vatanıdır, Cilt: I- II.** Ankara: Türkar.

Naşit, Engin. (2004). **Nişan Yüzüğü.** Lefkoşa: Ateş Matbaası.

..... (2005) **Dünden Bugüne Kıbrıs.** Lefkoşa: Yorum Yayınları.

Oberling, Pierre. (1992). **Bellapais'e giden Yol.** Ankara: Genel Kurmay Basımevi.

Özcan, Ercan. (10 Haziran 1995). **İstirdat Harekâtı.** Milliyet Gazetesi.

Özfatura, M.Necati. (Nisan 2003). KKTC'de Bizans Oyunu, **Yeni Kuvayı Milliye Dergisi**, İstanbul: Çetin Matbaacılık.

Özhun, Rauf. (Mart-Nisan2004). "Ulusal Mücadelemizde Baf Sancağı" **Kıbrıs Mektubu, Cilt:17**, No:2, s.35-36.

..... (Kasım-Aralık 2003). "Ulusal Mücadelemizde Larnaka Sancağı", **Kıbrıs Mektubu, Cilt: 16**, No: 6, s.28-30.

..... (Ocak-Şubat 2004). "Ulusal Mücadelemizde Lefkoşa Sancağı", **Kıbrıs Mektubu, Cilt:17**, No: 1, s. 4-5.

..... (Mayıs- Haziran 2004). "Ulusal Mücadelemizde Mağusa Sancağı", **Kıbrıs Mektubu, Cilt:17**, No: 3, s. 31- 32.

..... (Kasım-Aralık 2004). "Ulusal Mücadelemizde Serdarlı ve Mehmetçik Sancağı", **Kıbrıs Mektubu, Cilt: 17**, No: 6, s. 21- 23.

..... (Mart-Nisan 2003). "Ulusal Mücadelemizde Yeşilirmak Sancağı", **Kıbrıs Mektubu, Cilt:16**, No: 2, s. 17- 18.

Öztürk, Metin. (2003). **Stratejik Açından Doğu Akdeniz ve Kıbrıs**. Ankara: Altinküre Yayınları.

Parlar, Suat. (1997). **Kontrgerilla Kıskaçında Türkiye**, İstanbul: Bibliotek Yayınları.

Patrick, Richard A. (1976). **Political Geography and the Cyprus Conflict 1963-1971**. Waterloo: University of Waterloo.

Sadrazam, Halil. (1990). **Kıbrıs'ta Varoluş Mücadelemiz ve Anıtlarımız**. İstanbul: Özyürek Yayınevi.

Sanver, Ahmet. (2013). **Anılarım Akritas'a Karşı TMT**. Lefkoşa: Ateş Matbaacılık.

Samani (Onurkan), Meltem. (1998). **Kıbrıs Türk Milliyetçiliğinin Gelişimi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Sayıllı, Altay. (1985). **Kıbrıs Polis Tarihi**. Lefkoşa: Halkın Sesi Gazetesi Matbaası.

Serter, Vehbi. (1975). **Kıbrıs Türk Mücadele Tarihi. Cilt: I**. Lefkoşa: Halkın Sesi Lmt. Yayınları.

Somuncuoğlu, Sadi. (2003). **Sorularla Belgelerle Kıbrıs-Çözüm mü? Çözülme mi?**. Ankara: Zembil Basımevi.

Spykman, N. J. ve H.R. NICHOLL. (1944). **The Geography of the Peace**. New York: Harcourt Brace and Company.

Sumida, Jon. (2003). Alfred Thayer Mahan, G. SLOAN and C.S. GRAY (Ed.), **Geopolitics, Geography and Strategy** (Second Edition). London, Antony Rowe Ltd.

Tamçelik, Soyalp. (1993). Türk Mukavemet Teşkilatı'nın (TMT) Bazı Özellikleri, **Türk Kültürü Dergisi**, Sayı 382, s.92.

..... (1997). **Türk Mukavemet Teşkilatı'nda Muhabere Sisteminin Özellikleri**, **Journal of Cyprus Studies**, Cilt: 3, Sayı: 2. Lefkoşa: K.K.T.C. Cumhurbaşkanlığı Basımevi.

..... (1997). **Kıbrıs'ın İngiliz İdaresine Geçiş (1878-1919)**. Lefkoşa: K.K.T.C. Cumhurbaşkanlığı Basımevi.

Tansu, İsmail. (2002). **Aslında Hiç Kimse Uyumuyordu**. Ankara: Minpa Matbaacılık.

Tetik, Ahmet. (2001). **Devletler Hukuku**. İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.

Tolgay Ahmet. (1998). **Fırtına ve Şafak**. Lefkoşa, KTMD Yayınları.

..... (1998). **Kanlı Noel Kıbrıs Türkü'nün Ateşle Sınavı**. Lefkoşa: Yorum Yayınları.

Tuğ, Aydın. (1997). **Jeo Politğin Değişim Süreci ve Kıbrıs**, E. Doğramacı ve diğerleri (Eds.), **Proceedings of the First International Congress of Cypriot Studies**, Gazimağusa: Eastern Mediterranean University Press.

Yirmibeşoğlu, Sabri. (1999). **Askeri ve Siyasi Anılarım, Cilt 1-2**. İstanbul: Kastan Yayınevi.

Yorgancıoğlu, Oğuz M. (1989). **Enosis Canavarına Vurulan İlk Haçer: Olayların 25.Yılında Erenköy**. Mağusa: Dörtrenk Matbaacılık.

Yurdakul, Erdal. (2002). **Kıbrıs Türkleri ve Atatürk İnkılaplarının Kıbrıs'ta Uygulanması**. Ankara: Genelkurmay Basım Evi.